

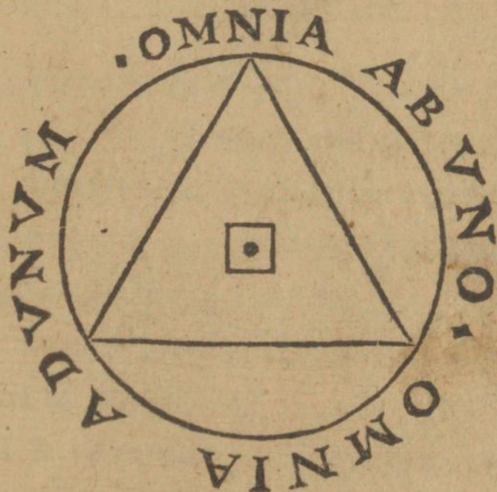

TRACTATVS VARII, DE VERA PRÆPARATIONE ET VSV MEDICAMENTORVM CHYMICOrum nunc primum editi.

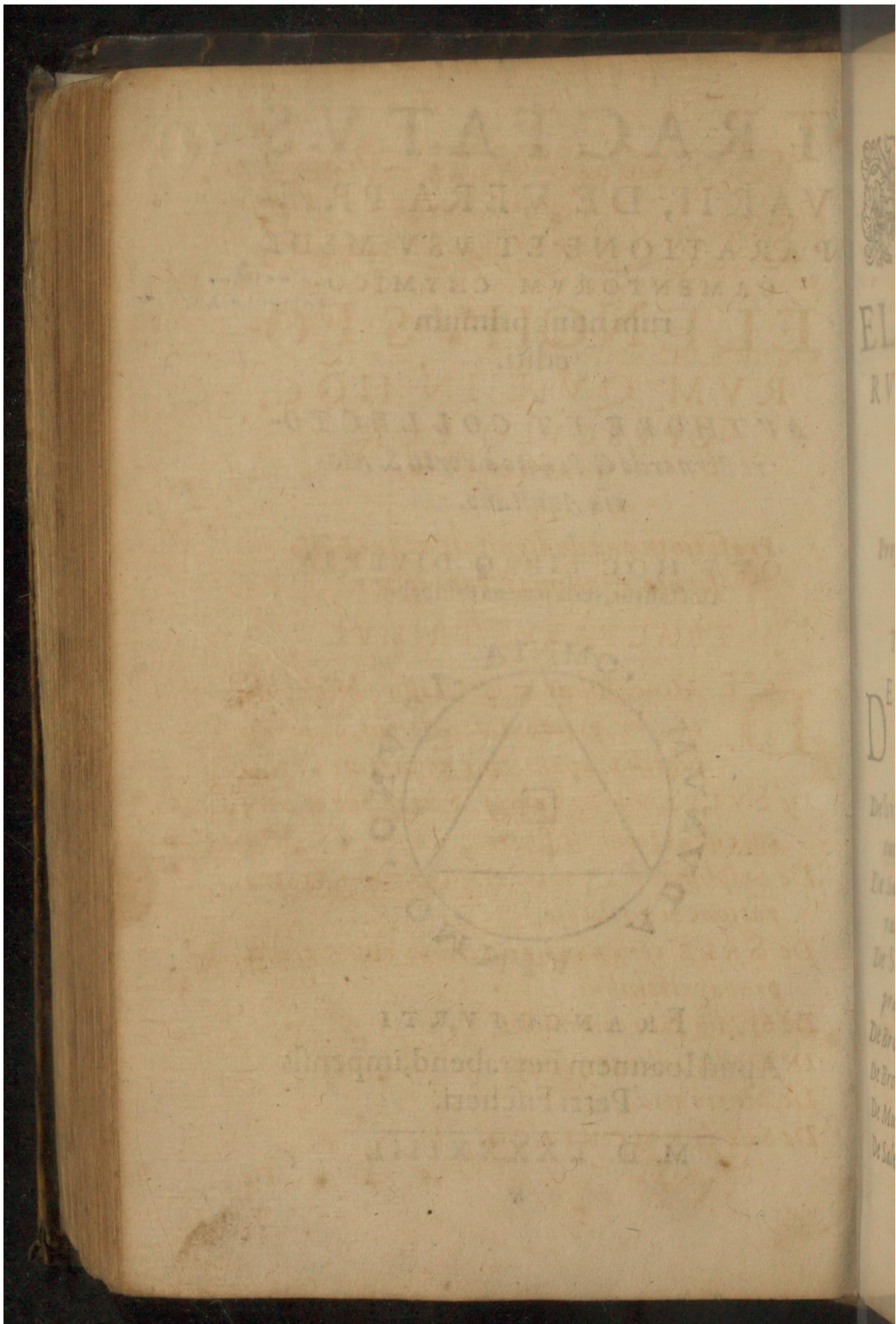
AVTHORE ET COLLECTOre Bernardo G. Penoto à Portu S. Mariæ Aquitano.

QVÆ HOC LIBRO DIVERSA tractantur, versa pagina exhibebit.

FRANCOFVRTI
Apud Ioannem Feyrabend, impensis Petri Fischeri.

M. D. LXXXXIIII.

ELENCHVS EORVM QVÆ IN HOC OPVSCVLO CONTINENTVR.

Præfatio in qua de dignitate nostræ Philosophiæ, & anima rerum agitur.

TRACTATVS PRIMVS.

SECVN-

SECVNDVS TRACTATVS.

TERTIVS TRACTATVS.

QVARTVS ET VLTIMVS TRACTATVS.

De quarundam herbarum SALIBVS *& eorum administratione, Magnificis dominis in Academia Basiliensi Medicinæ Professoribus dedicatus.*

SERENIS-

SERENISSIMO POTENTISSIMOQVE HEROI FRIDERICO IIII. S. R. Imperij Archidapifero, & Electori, Comiti Pal. Duci Bauariæ, &c. Domino meo clementissimo.

NIHIL præstantius, nihil omnino homini laudabilius esse, quam de hominum genere quoquomodo possimus bene mereri, eamq; cognitionẽ quam à natura habemus, nostra quoque opera arctius astringere, clarius est (Serenissime Princeps) quàm vt multis argumentis egeat. Id ego diligenter perpendens, dedi ab ineunte ætate operam, omniq; conatu eò respexi, vt pro virili Reipub. inseruirem.

Id tum medicinam faciẽdo, tum obseruationibus meis in lucem edendo reipsa comprobaui. Quamuis autem me ad supremum illud doctrinæ fastigium nõ peruenisse (nec enim tàm mei amans, ne dicam amens sum) facilè intelligam, viam tamen Medicinæ studiosis non spernendam, me monstrasse profiteri audeo. Inter alia cum & hunc libellum prælo destinassem, illum iam tunc, quum primo mihi à T. Celsitudine porrecta heroica dextra fuit, præsente nobilissimo Ancelio, Regis nostri apud Cæsarem internuntio prudentissimo, tibi dicare decreui: scio maiora offerri tanto principi solere, sed cum naturæ varietas sæpenumero animum excitare soleat, certo mihi statuo si animi causa, curis publicis semotis, & hæc physicæ secretiora percurrere dignabitur inuenturum non pauca, quæ

ca, quæ & arrideant & proſint. Reges & principes hanc artem quondam amaſſe excoluiſſe & exercuiſſe multi hiſtorici non ſolum teſtantur, verum etiam narrant, & affirmant, qui hac ſcientia digniorem nullam (poſt Myſteriorum diuinorum contemplationem) vitam Regiam decuiſſe arbitrati ſunt: nec immeritò. Tot enim illa nobis Dei optimi maximi opera patefecit, tot pandit naturæ arcana, tot ante hac ignotas pharmacorum præparationes, herbarum, denique animantium Mineralium, ac omnium penè rerum abditos, & in ipſo naturæ ſinu reconditos vſus depromit, vt in genus humanum ingrati ſint, qui ſepultam illam velint. Abſit autem vt te (nobiliſſime principũ) ad Chriſopœiam pellicere velim. Impoſtorum illud eſt, omnique ſupplicio dignorum

 homi-

hominum, artem illam pecuniæ emungendæ causa publicare velle, quæ maiestatem suam venerando admirationis arcanorum silentio tueri solita est: Artem ego illam chymicam profiteor, quæ vi ignis corpora heterogenea soluere, homogenea coagulare docet. Pura scilicet, ab impuris secernere & puris addere, & quā inter Acroamaticas iure referre possumus: vtpotè quę Medicinæ cognitionem exquisitiorē reddat. Nec dubito, si vera illa in pellendis morbis medicamentorum præparatio, (vt meritò debet) sit habitura locū, quin multi & quidem grauissimi morbi, qui hodie à medicorum vulgo iudicantur incurabiles, radicitus tollantur. Principum etiam conditio hoc de fæcatorum remediorum vsu, futura est lōgè felicior, ne inposterum sua corpora illis impuritati-

bus

bus præbeant hoſpitia. Habebunt etiam tuta & certa remedia, quibus tempore neceſſitatis in timore Dei poterunt cum fructu vti: Oblatrant quamplurimi huius ſcientiæ inimici, principium ignorantes & finem: quibus nõ tàm ſalus proximi, quàm eiuſdem crumena curæ eſt. Hos ſi qua pietas erga ægrotos adhuc mouet, rogo vt depoſita inuidia, ſocordia, inueterato etiam & iniquiſſimo in Paracelſum eiusq́; ſectatores odio, naturæ arcana inquirant. Ita inuentis & præparatis omnium morborũ genuinis & ſpecificis remedijs, melius agetur cum genere humano: & vera Medicina à Deo creata & Medicorum diligentiæ commiſſa priſtino nitori, & amiſſæ gloriæ reſtituetur.

Accipe igitur (Fortiſſime Princeps) quod in vſum Reipub. in præſentia

pro

pro tenui facultate nostra conferimus, & maiora deinceps à me obsequia, splendidioresq; fructus expecta; Deus Opt. Max. Celsitudinem tuam, cum serenissima vxore, in maius semper & melius augere dignetur. Frankenthalij Kal. Ianuar. 1594.

T. Celsitudinis

Obsequentissimus

Bernhardus G. Penotus à Portu S. Mariæ Aquitanus, Frankenthalensis Medicus.

AD

AD B. G. PENOTVM A PORTV, AQVITANVM.

Qvicquid in occulto rerum Penote recessu
Delituit, paucis cognitum ab IGNICOLIS;
Eruis in medicos vsus, hominumq́ salutem,
Par animo priscis regibus atq Sophis.
Longa ætas, & longa peregrinatio multum
Doctrinæ & fidei notitiæq dedit:
Vsq adeo natura sagax excellere gaudet,
Inuentisq́ auget prisca reperta nouis.
Næ, te magnum aliquem nisi oportuit esse monarcham,
Talis es, à cuius mente animi igne flagrent.
Hei, cur tam paucorum annûm sumus ac breuis æui:
Quantæ aliâs artes, commoda quanta forent?

PAVLVS Melissus Francus Comes Sacri Pal. & Eq. ciuis Romanus.

BERNAR-

BERNARDI G. PENOTI A PORTV S. MARIÆ AQVITANI PRÆFATIO.

In qua de Philosophiæ nostræ dignitate & excellentia agitur.

SI quis considerare vellet, humane lector, Medicinæ originem, non à Machaone non à Padalyrio, non ab Hippocrate minusve a Galeno repetet. Altius nobis assurgendum est: Eius origo etiã supra Chyronis imò Apollinis ipsius tempora, quærenda est. Igitur ad eos maximè nos referamus qui ætatem vitæ longissimam vixerunt. Quales erant Adam, Henoch & cæteri: Hi omnes naturæ scientiã à Deo edocti, Medicinæ perfectam agnitionem habuerunt: Quæ inualescentibus peccatis paulatim extingui cœpit: & in eas tandem tenebras deducta est, quibus eam inuolutam hodie cernimus. Et ipse quidem primus

Medicinæ cognitio à Deo.

mus parens nomina rebus omnibus, iubente Deo & inſpirante, imponens, rerum omnium ſe peritiſſimum prodidit. Ex illa autem rerum non externa tantum ſed penitiſſima cognitione, Medicina deſcendit. Nos vero veræ Medicinæ principium à patribus ad ipſum rerum opificem referamus. Altiſſimum creaſſe Medicinam de terra, & hominibus dediſſe ſcientiam, vt altiſſimus honoretur in mirabilibus ſuis, ſacra pagina docet. Eſt enim Medicina nõ minima pars magnalium & mirabiliũ Dei, quæ humanum ingenium ex ſeipſo haud agnoſcere potuit, niſi manifeſtante Deo ipſo mirabilia & magnalia ſua: Impoſſibile ſiquidem eſt Medicinam integram & ſibi conſtantem habere ſine Dei agnitione, ſine pietate, ſine illuminatione diuinitus accepta.

Medicina Dei magnalium pars.

Magna igitur eſt Medicinæ maieſtas; magna amplitudo, quia à ſolo Deo procedit. O vtinam inquit Macer Philoſophus, Moderni hoc intelligere vellent! Nõ vtiq; medici tot perſonati haberẽtur, pleni auaritia, ſuperbia, inuidia, ſine caritate proximi, ſine cultu & dilectione Dei; neq; eam pietatem habent vt diuinitus doceantur:

Huius temporis Medici quales.

Mun-

Mundani toti, delitiosi, pomposi, garruli, iactabundi: detrectatores & inani. Quælibet reliquarū artiū certe à suis præceptoribus discitur. Vna autē Medicina & Theologia diuinitus datur. Etenim cuius est Medicinam creare, eiusdem est dare & benedicere. Nemo igitur nisi Deum diligens charitatemq; in proximum habens verè medicus esse vllo modo poterit. Sed illud est pro confesso habendum, quod crassa ignorantia nostra ferè nihil nouit eorum, quæ Deus magnalium conclusit in creaturis suis. Nulla res tàm vilis tàm fœtida tàm venenosa est, quin separatione elementorum vel (vt vno verbo dicam) nostra spagyrica, simplici artificio summarum virium Medicina fiat. Certè non caret graui mendacio, quod à plærisq; dicitur, Podagram, paralysim, hydropem, quartanam & similes morbos incurabiles esse. Quomodo sint isti incurabiles morbi? An quia Deus morbos ob peccatū immisit humano generi eorum remedia creare nesciuit? Aut non potuit aut non voluit. Nesciuisse, aut non potuisse nemo dixerit. Non voluisse pauci à Deo dixerint. Quomodo enim cum morti æternæ remedium dare voluerit, tem-

Ars spagyrica quid præstet.

rit, temporali infirmitati remedium creare noluiſſe cenſebitur? Placuit cum morte temporali omnes morborum ſpecies in hominem immittere ob vindictam: Sed voluit quia potuit omnium remedia creare ob miſericordiam & bonitatem ſuam.

Deus omniũ ægritudinũ remedia creauit.

Creauit ſine dubio Medicinas tollentes Podagram, paralyſim, hydropem quartanam & cæteros morbos, quos Medicorum vulgus iudicat incurabiles. Quod autem ignorent Medici eas: primum facit impietas ipſorum & incredulitas: ſiquidem parum curant Deum, minus proximum, maximè pecuniam: poſtea ſupina negligentia in inquirendo magnalia Dei & ſecreta naturæ. Quomodo eius magnalia inquirent, quem ipſum eſſe non credunt, aut non cognoſcunt aut parum curant? Modo volubilem linguam habuerint, ſatis eſt illis ad titulum & ad pompam. Teneras manus læderent carbonibus ſi forte ſecreta naturæ indagarent: ſufficit illis in cauillationibus ætatem & tempus omne altercationibus conterere. O cæci mortales! Neſcitis nos cauſæ veritatem magis, quam locutionis ornatum quærere debere? Hoc eſt veriſſimum nihil eſſe tàm di-

Medici noſtri ſeculi deſides.

uerſum ab inſtituto Philoſophi, quã quod luxum aut faſtum aliqua ex parte ſapit: ob eam cauſam nudam ſe prębet Philoſophia vndiq; conſpicuam, tota ſub oculos ſub iudicium venire geſtit. Ipſa ſeipſam prodit. Non deſiderat Cicero eloquẽtiam in philoſopho; multo minus eandem Celſus in Medico; ſed vt rebus & doctrinæ ſatisfaciat. Noſtrum eſt potius componere mentem, quam dictionem: curare ne quid aberret ratio, potius quam oratio.

Medicus qualis eſſe debet.

Igitur ſi qua eſt in vobis pietas, nolite Deo & naturæ iniuriam facere. Diſcite rerum omnium conſtitutionẽ, itemq; morborum & ſanitatis ſemina eſſe in ſale, Sulphure & Mercurio. Et quia noſtrum inſtitutum eſt de ſale præcipuè tractare (cui tamen alia quædam addidimus lectori grata & vtilia.) Reliquorum duorum principiorum principiatorũ hoc tempore exactiorem tractationem prætermittemus. Sed quid ego primum in hoc ſubiecto admirer? An Dei omnipotentiam conſiderans nõ obſtupeſcam? Quod tam magnus, tàm mirabilis, tàm potens eſt in creaturis ſuis: An vero tanta in natura poſſe latere arcana, tantaq; myſteria? Ex qualibet re vegetabili

tabili animali atque Minerali Sal fieri: Id ipſum videmus paſſim in natura facere voluiſſe Deum, vt ſub vili pretioſum contegeret ne raperetur ab indignis. Notum eſt rerum creatarum vnicum eſſe genus generaliſſimum, à quo reliqua genera & ſpecies & indiuidua nata ſunt, indiesq́; propagantur in finem vſq; ſeculi. Hæc res eſt natura primitiua à Deo creata: Hæc eſt ille Phœnix tàm occultatus à Poëtis qui igne naſcitur, producitur & propagatur: Nullo etiam artificio deperire poteſt: Siue in aquis, ſiue in aëre aut in terra vel igne exiſtens, perpetuo conſeruatur & conſeruat. Myſterium ſiquidem vniuerſæ naturæ vitæq́; humanę medicamen, ad longiſſimam vſq; ætatem in ſe continet. Maxima ſane eſt vis omnium ſalium in Medicina: Rerum virtutem in regenerato corpore eſſe diximus, in quo eſt rei proprietas. Vnde Alphidius ſal non eſt niſi ignis, nec ignis Sulphur, nec Sulphur niſi argentum noſtrum viuum, reductum in pretioſam ſubſtantiam cæleſtem incorruptibilem quam nos vocamus lapidem noſtrum. Item, ſal eſt tam mineralium quàm vegetabilium & animalium origo: Quia omnia in eo re-

Ex rebus omnibus ſal fieri.

Sal medicamen ad longam vitam.

In ſale ſũt tres ſubſtãtiæ ſymbolizantes.

ſoluuntur. In ſale ſunt tres ſubſtantiæ ſymbolizantes. Prima ſubſtantia eſt ipſummet corpus fixum & fuſile inſtar metalli. Quod ab eo exit eſt ſal Armoniacum, quod ſublimatur & non comburitur, quare reſpondet Mercurio: ſal petræ ſulphuri. Rurſus inertiam humani generis admirari ſubit, quæ iſtis naturæ admirandis arcanis neglectis in ſuperficie rerũ incerta fluctuat. Sapientiam nempe longè à nobis peccatum fecit, nimirum ſuperbia, luxus, deſidia. Et ſane experimur facilius eſſe ℞ ſcribere & ad imperitum coquum ablegare ægrotũ, quàm in ipſa naturę penetralia carbonibus cineribus ſordidũ, ingredi: & promere indè magno ſudore quod ipſe ægro exhibeas: difficile eſt delicatulis cuiuſlibet corporis formam indagare ſpecificã, & purum ab impuro ſeparare: Medicina non in corpore ſed in forma ſpecifica, in qua ſola virtus eſt, conſiſtit. Corpus autem mortuum & ineptum eſt ad agendũ. Forma vero cum ſit virtus, ipſa operatur, ipſum corpus viuificat, ipſum reſuſcitat & ſpirituale reddit. Quod omnia deinceps penetrat, cui nulla amplius corruptio aduenire poteſt. Poſtremo ſpirituale hoc & virtuoſum corpus

Facilius eſt ſcribere Recip. quã operi manum adhibere.

Virtus rei in forma.

diuersis reiterationibus exaltatum ægroto exhibemus. Quis iam tam rudi ingenio est qui non ratione assequatur, quanta sit huiusmodi medicinarum efficacia? quanta in agendo tuta celeritas? cum veluti in ictu oculi penetret omnia, consumat superflua, renouet deperdita, sanet morbida, nec vllam admittat vlteriorem corruptionem. Hoc nusquam metallum limatum, siue in liquoribus extinctũ præstabit. Minus margaritæ aut coralli contriti, quos calor noster naturalis nequaquam resoluere potest. Sed de his plura in meo Apologetico libello. Si quis ergo hanc Medicinã sequi voluerit, is laborem non fugiat sed auaritiam. Hoc tritum habetis verbum, Dat Galenus opes: Ego vero inopiam vobis à Paracelso denuntio, caducas has opes cõtemnat, abijciat oportet, qui magnum illum atque incorruptibilem naturæ consectari thesaurum voluerit: Et hunc illæ opes consequentur volentes nolentes. O Laureati magistri, ab erroribus pedem retrahite, & veritatem mendacijs opprimere desinite: Paracelsi Theodidacti scripta acri iudicio perlegite: Ad rectam viam redite, apprehendite disciplinam, ne fortè

rerum opifex, pro tantorum ſuorum magnalium contemptu, iraſcatur & pereatis de via iuſta. Hæc à me non ſunt in vllius inuidiam dicta: Velim vtroſque qui hodie in Medicina diuerſa agitant, amicè ſententias conferre: ipſam rerum naturam atque experientiam iudicem ſtatuere: eiusq; iudicio acquieſcere. Omnia (inquit Paulus) probate, quæ bona ſunt tenete. Ob eam cauſam ô Laureati magiſtri vos quoque ſacræ philoſophiæ indagatores, ſecreta naturæ myſteria diligite, atq; inquirere diſcite: vt tandem per vos quoq; Deus immenſus pro ineffabili miſericordia & bonitate ſua, in mirabilibus ſuis, in natura honoretur & glorificetur.

Medicinæ finis. Tota deniq; huius medicinæ intentio in Deum & proximum directa eſt proximus quidem vt in charitate iuuetur: Deus autem vt in ſapientia & potentia ſua exaltetur & prædicetur. Quæ enim eſſe poſſunt poſt æternam ſalutem Dei maiora erga genus humanũ beneficia? Prorſus nulla. Sed, proh dolor, pauciſſimi ſunt qui hæc curent. Defecit enim ætas hæc noſtra ferrea ab aureo illo ſeculo, & ita defecit, vt veræ artes & pulcherrimæ ſcientiæ in Chymeras

meras & fera mõſtra degenerarint: Amiſſo nucleo nunc de cortice litigamus. Quondam ſublimia ingenia atq; generoſæ regiæ mentes, ſtudioſiſſima indagatione rerum excellentiſſimarũ ſecretioris philoſophiæ & myſteriorum naturalium occupabantur, quibus toti ſuo populo & belli & pacis tempore, fuerunt præſidio. Præpoſterè noſtra ætas mortuas rerum vmbras, inutiles phantaſias mundanasq; delitias excolit, quibus altior illa veterum philoſophia planè eſt deleta. Antiqui maximo deſiderio & amore nobiliores illas artes expetebant, harumque gratia multis ſe fluctibus periculisq; obiecerunt, quo illis potiti ſe, patriamq; ſuam celebriorem redderent. Noſtro autem tempore tam inter reges & principes quam inter ſubditos & priuatos inter doctos & indoctos non ſolum huius artis negligentia & contemptus gliſcit, verum etiam odium & ira eorundem in tam præclarum lumen graſſatur: quo fit vt illi qui altiori mente, ſpagyricas illas artes veterum in lucem reuocare conantur ignobiles & in obſcuro relinquantur omniũq; inimicitias experiantur, cum non habeant patronos & Mœcenates qui eodem ſtudio

Miſera noſtri ſeculi conditio.

delectentur. Hinc ingenia præclara (qualia nostrum seculum plurima fert) deprimuntur, vt scopum propositum non liceat ipsis attingere, dum à patronis destituti vilioribus rebus operam dare, & miseri stolidis & stultis seruire coguntur: qui etiam pecunijs & honoribus & mundanis delitijs renuntiant, quo deperditas artes restaurare queant: de his plura apud Palingenium.

Sed nolim te, lector beneuole, his difficultatibus & incommodis terreri. Dura est & aspera ad veritatis cognitionem via: Et vt excellentissima quæq; naturæ opera, aut supra nos immensum sublata, aut infra nos altè abscondita sunt: Ita ad eorũ ipsorum naturæ operũ indaganda arcana, cœlum ipsum ferè conscendendum, & terræ quodammodo mouenda fundamẽta sunt: eaq; quæ sub tactum nostrum cadunt, variè versanda tractandaq; vt propria abditaq; virtus eruatur. Ideo virtutem posuerunt Dij sudore parandam. Sed has difficultates incommodaq; magna consequitur voluptas atque etiam vtilitas. Quid enim iucundius quàm ea noscere atque oculis penè cernere manuq; tractare, quæ procul à sensu & cognitione nostra peccatum posuit?

ſuit? quam in ipſam penitus abſconditam naturam deſcendere? quam partes vniuerſi in particulas quaſq; minutiſſimas ſcindere? Ipſaq; naturæ principia in manu habere? Quid publicè priuatimq; vtilius, quàm mortalitati noſtrę, quantum quidem licet, ſubuenire? Morbos aliaq; corporis incommoda arcere atque depellere? Et languentem proximum atq; iacentem reſtituere? Hæc omnia præſtat ea philoſophiæ atque medicinæ pars, quam ſpagyricam vocant: Cuius hic tibi (amice lector) tractatus aliquot offero: daturus tibi aliquando plures legendos, ſi veritatis iniquum odium tempeſtiuè depoſuerint ij, qui claues ſcientiarum in captiuitate detinentes, ipſi non ingrediuntur, & intrare volentes, quoad poſſunt impediunt. Vale lector candide cum quo ſolo loquimur. At calumniæ filij, iuſto Dei iudicio ſuo delectentur malo, ad ſuorum ipſorum perniciem.

AVTHOR AD LECTOREM.

CVM vitam humanam, quæ ſatis alias fragilis, ærumnoſa ac miſerabilis conditionis, haud leuiter ac temerè tranſigendam eſſe conſtet, Idcirco multorum grauiſsimorum morborum veram quandam curam & ſanationem partim propria diuturnaq; ſcientia edoctus, partim ex multis probatiſsimorum philoſophorum libris, hinc indè ſedulo ac diligenter collegi.

Philoſophos ac authores quoque antiquiores (Medicinæ videlicet de quibus hic ſcribimus intelligi tantum volumus, ne partes ſcientiarũ fortè præterquam fas eſt confundi aut perturbari videantur) perpetua cum aſsiduitate perlegendos obſeruandosq́; ſtatuimus: Neotericos autem ac recentiores quoſq; idoneos, vt qui perſpectæ fuerint eruditionis ac peritiæ, nemo tamen deſpiciat. Hippocrates in prognoſticis inquit: Eſt quoddam cœleſte quod ipſum medicum prouidere liceat, cuius ſi tanta eſt prudentia, ſit admirabilis nimiumq; ſtupendus. Vniuſcuiuſq; autem vel denſioris, vel rarioris ſubſtantiæ corporis, eſſentia quinta & virtus in profundo latitans

titans (vt dicitur in prouerbio) tanto difficilius, quanto profundius latitare solet, elici potest. Nec idem quod prius in suo mixto vel crasso corpore: Sed multo adhuc celerius multoq; mirabilius operatur. Nam essentia quinta, vt lignorum fructuũ, florum, radicum, foliorum, seminum, lapidum, metallorum, carnium, & rerum quarumlibet vndenam extrahi potest, sine dubio millies maiorem virtutem & efficaciam habet, quàm antea cum adhuc corpori suo inclusa esset, ideoq; artificiosa ac solerti quadam decoctione elicienda: magnaq; est differentia in præparatione medicaminum, & decoctione lignorum, radicum, foliorum, seminum, lapidum, metallorum, carnium, aliarumq; specierum inter vulgares, pharmacopolas & veros philosophos, quia pro vt præparata sunt, aut fuerint, corpus humanum præseruare & confortare, sublatisq; omnibus prauis qualitatibus hominem in pristinam sanitatem restituere possunt. Inde Aristoteles in metaphysicis ait, quicquid ex humana carne deperditum fuerit & corruptum, necesse est, vt aliqua re corruptibili restauretur, vt ex cibis corruptibilibus; virtute caloris naturalis corrumpuntur corpora & transmutantur in stomacho, hepate, cunctisq; membris virtute potentiæ nutritiuæ & conuertuntur in carnem huma-

humanam, ita etiam medicamenta quæuis præparata esse debent, vt virtute caloris naturalis corrumpantur in stomacho, hepate aliisq; membris principalibus, & conuertantur in carnem humanam potentia nutritiua, tunc corpora hominum, vnà cum membris suis principalibus ac spiritibus vitalibus, à putrefactione, corruptione ac imbecillitate, viriumq; resolutione tuto præseruari, confortari, ac in pristinam sanitatem collocari possunt.

DE MI-

DE MINERALIBVS AC METALLIS PHILOSOPHICIS: ET PRIMVM DE MERCVRIO PHILOSOPHORUM EIUS SUBTILI PRÆPARATIONE AC VIRTUTE VARIA.

A Mercvrio aut Argento viuo omnis ſulphurietas vel omnis ſulphuris partes vnà cum plumbeis ac terreis partibus auferendæ ſunt, etſi multis hoc philoſophis & philoſophorum rationes haud probè intelligentibus abſurdũ eſſe videatur.

Mercurius purgat ab omnibus metallis ſolem, omniaq; illi præter ſolem innatant.

Aurum deſcendit vtpote grauius & ſtatim liqueſcit, ſic etiam homines.

Mercurius philoſophicus à prauis ſuis qualitatibus purgare, ſuperfluitatemq́; potenter ad partes expulſionum inclinare & abigere ſolet, vt infra ſequitur.

Philo-

Philoſophici aiunt: Mercurius noſter haud eſt venenoſus, ſed nimium quodq; adimit, & quod deeſt addit: præterea epi-

Vſus eius in Epilepſia.

lepticis, cæliacis, intoxicatis, aut veneno infectis, pro theriaca illa magna plurimum cõfert; nam ſubtilitate ſua in puncto temporis omnes corporis venas penetrare ſolet: idem excreſcentias in carne cohibet.

Hydrope.

Hydrope aut alia infirmitate corruptos ſanat, mundificat ſanguinem, apoſtematibus varijs mirum in modum vtilis eſt. Vulnera antiqua perindè ac recentia cum putreſcentibus vlceribus conſolidat. Dyſentericis omnibusq; contagioſis morbis aduerſatur: ſiſtit ſanguinem & fluxum à cerebri membrana profluentem. Vlcera ad cicatricem perducit, ſordesq; ac vlcera ocu-

Cancro.

lorum expurgat. Cancrum & fiſtulas cancroſas in modica doſi & quãtitate portio-

Scabie.

nis expellit. Scabiem præter noxam curat. Poteſt etiam fieri ſmegma odoratum contra ſcabiem cum Mercurio. Poteſt etiam loco Mercurij amalgamate quodam è ſex partibus Mercurij & vna parte ſolis facto vti. Mercurius iſte coli & iliorum doloribus reſiſtit, nec ſolum modo memorata; ſed etiam maiora quædam miracula efficit:

cit: pluribusq; alijs ac diuersis effectibus medetur, vt quilibet medicus pro sua eruditione perfacilè agnoscit, & fatetur, sed robustiori corpori, dentur grana. 10, mediocri autem 8: & debiliori, quod non debilioris est digestionis ad summũ. 5. Quartanis medetur: Etiam pestilẽtiæ, nimirum præseruando curandoq; aduersatur. Ergo multa commoda ex Mercurio eueniunt, quod innumeris experimentis constat. Mercurius vulgi aut Argentum viuum est quadruplex. Primum ex fontibus aquarũ colligitur, quod à Plinio lib. 33. cap. 6. item lib. 3. perpetua quædam æternaq vomica nuncupatur, omniumq; rerum esse venenum, & hoc est in frequentissimo vsu. De incommodo argenti viui lege Dioscoridem in lib. 5. cap. 60. potus vim perniciosam habet; nam pondere suo intestina & alia membra corrodit. Idem lib. 6. cap. 28. Vulgus medicorum & idiotę vt Iudęi, monachi, sacrificuli, barbitonsores, dentium euulsores, & annosæ mulieres, philosophos nihil aut certè parum intelligẽtes, audacia quadam insolenti, argento viuo aut Mercurio vulgi potentiam sanandi periculosos quoslibet affectus tribuere cõtendunt,

dunt, quorum errore plurimi deperduntur, potius quàm curantur vt palàm docetur apud Theophrastum Paracelsum & alios spagyros. Nam cremare argentum viuum solent in cinerẽ mixtumq; alijs quibusdam speciebus, cæliacis ac Iliacis vel dysentericis in potionibus exhibere: idem ad necandos infantium vermes: similiter ad morbum Neapolitanum. Ad externos quidem affectus cum aqua forti præparatum ac præcipitatum valere possit, vt vlcera maligna & veneream præsertim luem. Item ad delendas colli vesicæ furunculos, etiam citra dolores carnes erodere siccareq; solet. Excrementa per aluum subducit; humores prauos per poros expellit.

BERNARDI G. PENOTI A PORTV SANCTÆ MARIÆ AQVITANI *de Mercurio.*

ADDITIO.

MERCVRIVS nihil est aliud quã spiritus mundi corporeus in ventre terrę factus, qui ad se recipit facultates omnes tam animales quàm vegetabiles & minerales.

rales. Sicuti aliqua cera recipit in se omniũ formarum impressionem sic Mercurius omnium rerum naturaliũ recipit in se proprietates. Si fuerit mundus & præparatus sicuti debet, tunc maximè perfectissimus & purissimus, purissimi auri & argenti in se recipit impressionem. Sicuti Luna est vniuersale receptaculum omnium, præsertim autem solis: sic & Mercurius omnium rerũ naturalium receptaculum est vniuersale virtutum earum præsertim auri. Ideo per comparationem philosophi Luna terræ dicitur: Sicut aurum sol terræ & sicut Luna est prima ianua in cœlo: sic Mercurius Lunæ comparatus prima ianua est ad artem. Sicuti quando terra Soli & Lunæ interponitur, impedit Lunæ quo non suscipiat influentiam luminis solis, & sic tenebrosa manet: similiter terrena impuritas Mercurio occultè inhærens, impedit quo minus suscipiat perfectionem naturæ Solis. Quod si hæc terra fuerit amota tunc nihil impedit: quod sicut Luna illuminatur à Sole sic & Mercurius perficitur ab auro. Vt autem Mercurius à natura generatus filius naturæ & fructus menstruæ est. Vt autẽ generatur à philosopho filius hominis

Mercurius recipit in se omnes facultates.

Mercurius perficitur ab auro.

minis & fructus efficitur virginis, oportet vt exaltetur, à terra purgetur ab omni terreiſtate ſua, tunc aſcendit in aërem totus, qui vertitur in ſpiritũ: Sic adimpletur dictum philoſophi: Aſcendit de terra in cœlum & ſic accipit vim ſuperiorum & infeferiorum, & ſic naturam terreſtrem immundam exuit, & naturam cœleſtem induit, in qua mundis gaudet, & immunda amplius omnia horret. De his plura in noſtro libro de mineralibus Deo concedente, breui agemus.

AD LVEM VENEREAM ET ALIOS MORBOS OPTIma præparatio.

Additio.

℞ Argenti viui ℔ j. diſſolue in aqua forti vt fiat præcipitatum, deinde accipe acetum deſtillatum, in eo autẽ præcipitatum diſſolue bulliendo per quatuor horas, poſtea effunde quod diſſolutum eſt in vas vitreum & iterum infunde de alio aceto: repete donec acetum diſſoluerit totũ Mercurium tunc diſtilla totum acetum in balneo Mariæ & in fundo manebit maſſa inſtar ſalis, cui affunde aquam pluuialẽ quater di-

ter diſtillatam & clauſo vitro coquatur per dimidiũ diem: poſtea ſine reſidere, quod clarum erit effunde & illud per balneum diſtilla, & habebis maſſam claram, excicca, & diuidatur maſſa in duas partes: & ſuper vnam affunde de ſpiritu vini & maneat ad octiduum ad digerendum: pelle per retortam in cineribus, appoſito recipiente magno, exibit primo ſpiritus vini, deinde ſpiritus Mercurij & in fundo remanebit fæx nigriſſima; Non aperias iuncturas recipientis niſi per 24. horas, ſpiritus Mercurij criſtalini adhærent lateribus vaſis & non ſoluuntur niſi per 12. horas; Aperto deinde receptaculo, liquores in balneo leniſſimo extrahe, & egredietur ſpiritus vini, & eſſentia Mercurij remanebit in fundo vaſis in forma olei, cinericij coloris. Liquorem pone in vas vitreum paruum, calore quidem leniſſimo: deinde in eodem paulatim ſolue de altera parte Mercurij reſeruata in puluerem trita: pone tantũ quantum in ea ſolui poteſt ad maſſam molliuſculam. Hoc factum ſigilla vas, & coque in cineribus & per gradus decoque donec deueniat in puluerem rubrum. Cuius granum vnum, in vino vel alio liquore exhi-

bitum pellit morbum Neapolitanum & alia mirabilia præſtat: Exhibetur ter in ſeptimana: caueat ab aëre & bibat vinũ ſaccaratum: purgat tantũ per ſeceſſum, multa alia præſtat quæ breuitatis cauſa omitto.

DE SVLPHVRE ET VTILITATE SVLPHVRIS *quæ eſt varia.*

SVLPHVRIS oleum tam internis quam externis vitijs aduerſatur, vt ſequitur. Habet autem hoc oleum peculiarem vim & facultatem attrahendi. Fiſſuras ani; fiſtulas; Apoſtemata; pruritum; procidentiam; Mariſcas: aliaq; vitia leui contactu, vel illitu ſanat. Item ventriculum, hepar, lienem, matricem, veſicã. Inteſtina & articulos, ex humorum abundantia, videlicet, aut putrefactione affecta membra curat, datur autẽ huius olei pauxillum, cum diſtillato liquore vel cocto herbæ conuenientis, pro cuiusq; partis & affectus qualitate: Gallinæ penna in oleum intingitur, atq; indè mox extrahitur, & quod adhæret penna in liquore vel decocto diluitur & datur bibendum ægroto in dolore ventriculi & coli ex flatu cum aqua Chamomelinæ.

melinæ. Item in orexi quæ redundantia phlegmatis exiſtit, cum aqua abſynthij: contra vermes cum aqua graminis vel abſynthij. In hepatis frigiditate & hydrope cum aqua frigida: In dolore matricis cum vino decoctionis Bethonicæ & Matricariæ: In vrinæ ſuppreſſione cum vino allij decocti. Item ad phthiriaſin intincto laneo quodam panno. Aurium dolorem ac tinnitum, exulcerationem, vermes, aliaq; vitia, contuſasq; aures: arthriticos morbos adiuuat, Bubones madefacto quodã panno laneo ſuperpoſito, calefaciendi vim nõ excellentem habet, ratione mixtionis & compoſitionis conglutinat conſolidat vlcera, vulneraq; mirificè ac carnem citiſſimè generat, ac contactu & illitu Cancrũ, canitiem, capitis vlcera cerebrique affectus. Colicam, cutis fœditates, cum omnibus affectibus contuſa membra ſanat. Cranium fractum extrahit, extenuat emollitque dura illitu ſanat dolores & diſlocationem membrorũ. Serpigines omnisq; generis ſcabiem Spaſmum curat, ſiccãdi vim habet tumores tubercula ſuperpoſito laneo quodam panno madefacto, tibiarum vlcera, vulnera quælibet maximè caua &

profunda. Vomicas, varices, varos, vlcera tàm recentia quàm antiqua & putrida: deniq; vstionē quamlibet ex quacunq; causa prouenientē. In vlceribus & pustulis oris penna aut gossipium madens, loco vlcerato admouetur, leuiter & ita contactu olei aliquoties repetito sanatur malum; dentes dealbat leuiter attingendo. Si dentes doleant omnes, decoctum menthæ calidum cui immixta sit olei guttula vna vel altera, vel tres, ore continendum est. Verrucas extrahit: Splenis vitia cum aqua tamarisci, vel capilli veneris curat contra tumorem sub lingua infantium: Item cōtra coli compassionem ac tormina intestinorum cum aqua ruthæ vel simili duæ guttæ in æstate, in hyeme cum aqua vitæ aut vino muscatellino dantur: itemq; morbū Gallicum: valet ad resolutionē membrorum: strumas illitu delet: Epilepticis in decocto Bethonicæ & Peoniæ propinatur: tussientibus cum semine vrticæ & hysopo cocto in vino. Fissuras labiorum aliarumq; partium, frigidos morbos quorū causa frigida vel putrefacti sunt humores, aut in quibus est flatuum copia. Faciei rubeas pustulas aliasq; infectiones: contra Gallicā scabiem

biem in morbo Gallico cũ aqua fumi terræ & florum Geniſtæ datur. Item hæmorrhoidas cæcas earumq; dolorem perſanat. Humidos quoſq; morbos: Hydrargyrum mox è balneo illitũ, è corpore trahit. Iliacam paſſionem illitu ſanat. Item impetigines, incurabiles quoſq; morbos, lentigines, lichenas, morpheam, morbillos, manuum fiſſuras & ſcabiem, mamillarum duritiem, tumorem, exulcerationem, cancrum & morſus animalium venenatorum, madefacto, impoſitoq; laneo quodã panno maturat, mundificat, emollitq; nodoſitates, neruorum duritiem & quamuis læſionem oſſa fracta, calloſa madefacto impoſitoque panno laneo quodam maturat mundificat, paralyſim, panaritium, febres putridas, quotidianam, tertianam, quartanam curat. In febricantẽ quotidiana cum vino decocti roriſmarini vel menthæ paulò ante paroxyſmum, in tertiana cum decocto centaurei in vino, in quartana autem, cum aqua Bugloſſæ. Item peſtem ac febrim peſtilentialem cum aqua pinpinellæ vel ſale eius, idem cum vino decocti Raphani cui admixtum ſit parũ theriacæ aut Mithridatij, Podagram frigidam ſuperpo-

ſito panno quodam laneo madefacto: item cũ Chamepytide pediculos pellit pus generat, rumpit apoſtemata ad maturitatem producta, refrigeratos pedes fouet, In ſumma oleum ſulphuris adeò efficax eſt, vt neque viuum corpus neq; mortuum ad putredinem tranſire ſinat, ſed adeo integra tueatur, vt nulla neque cœleſtis impreſſio vel ab elementis profecta corruptio, vel ab ipſo iam ortu inducta obeſſe ei poſſit.

Additio.

℞. florum Sulphuris ter ſublimatorum q. v. pone in vitrum & ſuper infunde de ſpiritu Terebinthinæ quantum ſufficit pro ſolutione florum Sulphur: pone ad lentiſſimum calorem & poſt hoc videbis Sulphur & ſpiritum Terebinthinæ quaſi ſanguinem tunc de optimo ſpiritu vini ſuperfunde ad eminentiam iij. digitorum & ſic relinque donec ſpiritus vini tingatur quẽ effunde appone alium ſpiritum vini fac vt prius donec amplius nõ tingatur & in balneo diſtilla vt à rubedine Sulphuris ſeparetur, amoue vitrum, appone aliud recipiens, ignem fortifica & tunc exibit eſſentia Sulphuris rubicunda ſanguinis inſtar: Medicina nobilis abſq; vllo fætore vti ſolent

 lent

lent vulgares Chymici præparare. Spiritũ Terebinthinæ ſic facito: ℞ Terebinthinæ q.v. in vaſe terreo vel cupreo aquam clarã ſuperfunde pro ſufficientia pone ad diſtillandum & exibit primo aqua cum Terebinthinæ ſpiritu albo ſepara vt artis eſt, tertia pars vaſis debet eſſe vacua. Multa operatur iſte ſpiritus, ſed propter impoſtorum fraudes taceo.

DE SVLPHVRE VITRIOLATO.

SVLPHVR vitriolatum cognoſces, vbi morbus per anodyna curari debet, tunc abſq; omni periculo id efficit. Idem Sulphur per ſe eſt fixum, habetq; per ſe dulcedinem & gallinæ illo deuorato ad tempus dormitant quidem abſq; damno, poſt autem reſuſcitantur, ſedat hoc Sulphur omnes paſſiones abſque periculo, conſtringit omnes dolores, omnẽ colicam paſſionem omniaque præſeruatiua præcedere debet hæc medicina.

ADDITIO.

℞. vitrioli diſſolue in aqua fac ebulire cui impone laminas ferri & cum puluere rubeo oneratas deprehenderis; hunc

erode hoc tantiſper facies donec totum Sulphur extraxeris, quod cum optimo ſpiritu vini circulabis quod nigrum eſt relinque, eſt valde rubrum, ſerua: operatur potentiſſimè intra & extra.

DE SALE AC VIRIBVS SALIS.

SAL fortiſſimum quoddam remedium iuxtaq; prouerbium illud omnium condimentorum prꝭſtantiſſimum condimentum eſt, nam communis vis eſt omnis ſalis calefacere, ſiccare extenuare, diſſoluere, diſcutere, abſtergere, adſtringere & ſuperfluos quosq; humores conſumere.

Aptior autem ad ſalituram eſt ſiccior, ideoq; etiam vis eius eſt, venenatorum humorum faſtidium auertere, nauſeam prohibere cibisq; omnibus auiditatem incitare excitareq́;, perniciem abſumere. Idem muricatæ oliuæ, limones, flores & fructus capparũ; Item vuæ, mala, pyra, ficus, rapæ, præſtant. Præterea ſalis vis eſt carnes tam piſcium quàm reliquorum animantium, quibus veſcimur, ne fortè corrumpantur, etiam in ventriculo aut ibidem cogatur caſeus, à putredine tueri commodiſſime

ac de-

ac defendere, verum etiam vina quælibet à muco & acetositate custodire, illaq; citius clarificare nec non eorundem asperitatem, quo minorem inebriandi vim habeant. Item pelles emollitas lotione laxiores & capaciores facere acrimoniaq́; sua coriorum craßitudinem emendare ac meliorare, saporem fortificare, melioremq́; conficere. Item steriles palustres, atq; vliginosos agros fructificare: Item affusas radices vitium lacrymosarum emendare, ornare oleam in littore marino, Raphano, Bethę, Ruthę, Cumino peculiariter mederi, sic vt multo suauiores multoq́; fertiliores Plinio teste fiant. In pecudibus armentis, iumentisq; & pascuis redeuntibus lambendoq́; saporem sentientibus fastidium corrigere, pastusq́; ac potus auiditatem maximè prouocare; sic vt lac multo largius, illudq; multo gratiorem caseum præbeat. Item impręgnare pecora commodissimè nimiamq́; pinguedinem, illis nociuã adimere, Plutarcho teste. Ouibus coitum ante & post lambentibus consilio Aristotelis mouere, varios in pecudibus armentis iumentisq; morbos sanare. Item limosam aquam iniectione quadam repurgare,
velut

velut Eliſeus verbo Dei fecit, lib. Reg. 4. cap. 2. Beſtiarum morſibus reſiſtere, eiuſdem triti in linteolo quodã, & intincti aceto, ita vt vinculis loca conſtringantur, Crocodylorũm morſibus aduerſari. Eiuſdem poti cum melle & aceto ſcolopendrę morſibus contrariari. Eiuſdem illiti cum aceto crabronum aut Veſparum, Scorpionum ex aceto vel olei lini iiij. parte ſerpentiũq; morſus cũ origano pice aut cera, aut melle curare, eiuſdem debiti cum aceto mulſo fungis & hauſto opio reſiſtere. Eiuſdem ſalis vis eſt iniectione quadam peſtiferã carbonum malitiam partim demere; eiuſdem illiti impoſitiq; ſalis vis eſt, cum aceto, vel hyſopo, igni ſacro, vlceribusq; ſerpentibus reſiſtere, eiuſdem impoſiti ſalis vis eſt, cum oleo aut commanducati puſtulas igni ambuſtorum erumpentes impedire. Eiuſdem admiſti alijs parem facultatem habẽtibus medicamentis pruritum ſedare. Item lepras & furunculos & lichenas & pſoras cũ paſſa vua exempto eius ligno ac ſeuo bubulo ac fermento vel pane ipſo emendare. Item carcinomata imponendo cum vua taminia. Item triti eiuſdem ſalis cum farina hordei, ſuperimponendo linteolo vino made-

nadefacto, phagedænas vlcerum ſanare. Eiuſdem ſalis vis eſt cum fuligine noſtratium puerorum verrucas frictione arcere. Eiuſdem ſalis vis eſt intingendo linteolum excreſcentia vlcera, vel putreſcentia multorum curare. Item imponendo cum tela aranearum vulgo leuioribus vulneribus mederi. Item imponendo cum melle & farina luxationi. Item Smegmati addendo cutem extendere leuareq; : ſic Galenus recens nati infantuli corpus modico ſale inſperſit, quo cutis eius denſior ſolidiorque reddita iniurijs externis minimè obiecta eſſet. Eiuſdem ſalis vis eſt miſcendo medicaminibus faciei cutis nitorem facere, ſed ad ſugillationes faciei prodeſſe etiam. Furunculos cum vua paſſa aut ſuillo adipe, vel etiam melle diſcutere. Eiuſdem ſalis vis eſt medicamentis additi iuxta veterum opinionem, temulentos cum oleo perunctos ab ebrietate præſeruare. Item excreſcentias in oculis reprimere. Pterygia conſumere, cæteras carnis exuberationes tollere, ideoq; collyrijs emplaſtriſq; additio eius perutilis. Ex ictu vero ſuffuſis cruore oculis, ſugillatiſq; vnà cum myrha pari pondere ac melle aut cum hyſopo ex aqua calida

lida vis eius fomentando comprobatur. Eiusdẽ ſalis vis eſt triti in coticulis vna cum lacte, ſuffuſionibus oculorum contrariari. Item cum aceto impoſiti ſalis vis eſt auriũ dolores mitigare. Item manantibus oris vlceribus in concerpto linteolo illiti. Item gingiuis ab humore vexatis infricãdo prodeſſe. Eiuſdem ſalis vis eſt fricti, nempe comminutiq; ſcabriciem linguæ curare. Eiuſdem ſalis vis eſt, contenti nimirum quotidiè manè ieiuno ſtomacho ſub lingua donec liqueſcat, dentes à putredine ac corroſione præſeruare, dentibus infricando humiditates internas abſumere, eorũq; dolores cum fomento aceto ac linimento quodam reſinæ mitigare, dentium ſtuporem tollere. Eiuſdem ſalis madefacti cum aqua feruenti vis eſt ceruicem cõtractosq; neruos in ſaccis fouere, ſecundum Galenum. Item liniméto quodam facto ex aceto mulſo ac oleo anginã leuare. Item tonſillis vuæq; cum melle toſti ſalis vis eſt prodeſſe. Item lingendo veterem tuſſim diſcutere, præſertim ſalis Gemmæ vis eſt. Itẽ communis ſalis vis eſt in vino mixti, etiam aluum emollire. Inſuper potioni vini lumbricos ac tineas pellere nec non aliarum

rerum

terum admiſtione humores craſſos len-
tosq; vitream pituitam melancholiamque
purgare. Eiuſdem poti ſalis & ſacci impo-
iti candentis vis eſt, colum & tormina le-
uare. Item cum milio hypochondriorum
dolores à craſſis viſcoſisq; humoribus or-
tos fomentatione quadã ſicca lenire, Hip-
pocrate Galenoq; aſſertoribus. Item cum
milio adhibiti in valuulo, vſtulatos fouere,
vt Aretius ſentit. Item cum infrictione a-
ceti ac olei morbo regio laborantibus, ſu-
dorem mouere ad ignem pruritusq; ſenſi-
biles curare. Item cum oleo vnctos hydro-
picos ſanare; Item triti ſalis vis in aqua vel
oleo ad viſcoſitatem vſq; in ſole, aut iuxta
ignem fricatis, Leucophlegmatiam ſeu a-
naſarcam patientibus prodeſſe; Item hu-
mida quadam fomentatione dolores re-
num mitigare. Item cum origano ac fer-
mento (nec non butyro vt Auicennæ pla-
cet) teſtium tumores maturare. Item poti
& ſaccis impoſiti condentis ſalis vis eſt, co-
xarum dolores mitigare, & cum tritione
farinæ mellis ac olei podagricos leuare:
Cum tritione autem olei tenuiſſima, frica-
tioneq; matutina remiſſis doloribus poda-
gricis, ab iſtiuſmodi affectionibus præſer-
uare.

uare. Item clauos pedũ ac perniones tollere. Item linimento quodam olei fatigatos adiuuare. Item febrium æstus ac feruores perunctos emendare Plinius inquit. Itẽ salis in aqua dissoluti, quotidieq; sumpti vis, à pestilentia præseruare, vt regni messis incolæ faciunt. Salis autem vis est, non modo animalium carnes & vegetabilia longius seruare; verum etiã venas metallorum adiectione quadã experiri & excoquere, facile enim liquescit, ideo in liquando facultatem quandam peculiarem habet.

OLEI SALIS COMMVNIS VIRES.

VNICA quædam gutta, in quo solutum est aurũ, vel à quo aurum potabile factum est, omnes ægritudines quæ cogitari modo possunt, etiam morti proximas aut vicinas deuincit. Olei huius ac vitrioli per aquam roris facti gutta vna cum aqua vitæ, existentem iam in agone mortis, etiam cum aqua vitæ sustentauit ac resurgere fecit. Quæcunq; præterea cum hoc oleo liniuntur & natura putrida sunt, vt contingit in vulneribus alijsve doloribus erodit, ac in

ac in vna hora consumit. E contra omne sal putridum fouet ne consumatur, & acre est; Deinde sal excitat sitim: oleum verò pellit, cuius rei testes sunt hydropici aliquot, qui sumpto eo nouem sæpe decem diebus siti caruerunt. Quod ad saporem deniq; attinet non ita acidum est oleum, atq; sal, sed dulcedinem mellis aut succi pomorum syluestrium plurimum refert: foris vel extrinsecus, oleum salis cum oleo Terebinthinæ ceræ, camomælinæ, verbasci & similibus commixtum dolores podagricos egregiè sedat, tophos discutit, mēbra conuulsa si eo perfricentur restituit, abcessibus medetur: ramices curat: per os guttatim datur, sicut etiam illud pręcipuè, quod purpurei citrinive coloris, per aquā roridam ad soluendum aurum morbosq; infinitos curandos prębetur. Trium guttarum instar ex aqua vitæ singulis septimanis assumptum hominem renouat & aquam inter cutem consumit: Morbum comitialem discutit, febres abigit: Arquatum sanat. Idem ad vlcera quæ cacoëthæ vocantur & phagedenas genitalium, nomas & purulentas aures efficax est: oculorum hebetudines, cicatrices, albuginesq; tollit.

Sal sitim excitat, eius vero oleū compescit.

Doloribus podogricis.

Membris conuulsis.

Ramicis.

Infinitis morbis medetur.

DE BRODIO SALIS COMMVNIS.

BRodivm ſalis valet contra dyſenteriam, detur in enemate. Item contra herpetes & ſerpigines vlcerum, tumores mammarum, iſchiam, ſecundinã. Quando lac in mammis coagulatur fomentando reducit, cuſtodítq; lac, ne in mammis coaguletur madefactis linteaminibus calidè ſuperpoſitis: qui vermes habet in aluo bibat ſalis brodium, qui ex ictibus cruoris ſuffuſionem habet, ſpongia in brodio ſalis humectata, per diem aliquoties & calidè vel tepidè impoſita fomentatione curatur: Congelatum: Idem fomentum promouet ad ſanitatem quodlibet. Bibitum & gargariſatum expellit ſanguiſugas, ſi quis fortuitò hauſiſſet, ſed diſtinctis partibus & temporibus lentè bibendum eſt. Item pulices in cameris & conclauibus exiſtentes ſparſum mortificat. Item fomentatum monoculum elabentem intus ſeruat ne amplius elabatur: à vermibus ac tineis conſeruat ac tuetur.

Additio.

Quid eſt (obſecro) in hoc ſubiecto, quòd non

non sit admiratione dignum? Salis præparati coniunctionẽ cum suo agente incombustibili, quod non desistit ab actione nisi in meliorem formam redactum: Item salem fusilem per se penetrantem totumq; eius corpus in Leonem viridem oleumq; permanens conuersum: Eiusdem spiritum omnia corpora soluentemq;: pluraq; alia circa idem subiectum alio loco referam. Hoc vnum addam ℞. corticem maris & non alterius: depuretur: & in vitrum cum nostro aceto ponatur per 15. dies in ventre præliantis sepeliatur: destilla oleum, repete tamdiu donec Leo viridis fiat. Isto arcano podagram radicitus tolles: intus & extra tuto adhibetur. B. A PORTV.

Qui habet aures audiat.

Leo viridis.

Hoc est totũ salis corpus in oleũ reducere.

DE BRODIO SALIS EX OLIVIS.

QVICVNQVE gingiua in ore est resoluta brodium salsuginis, in qua oliuæ seruantur, sæpe in ore contentum, saucias gingiuas, collutas rursum cõstringit. Item porrigines sæpius ablutas depellit, & impetigines, lichenas, ambusta, ignem sacrũ extinguit. Contra vermes aurium ficus cum brodio salis decocti ac tusi in modum

emplaſtri ſuperpoſiti valent. Cõtra puſtulas ℞. ſalis brodium acetum vini miſce & gargariſa, poſtea elue os cum iſto vino, deinde cũ melle aut hydromelle', poſtremò cum aqua: pro congelatis ac plantis laua cum brodio ſalis, poſtea coque lentes cum brodio ſalis, miſce inuicem cum gruma panis vel micis, ex oleo roſarum quantum ſufficit vt fiat emplaſtrum imponendum. Qui crudum coriandrum comedit, ouum recens in phiala agitatum benè cum brodio ſalis, calidè bibat, hoc venenum aufert: Item minuit dolores à ſuperfluo lacte hoc pacto decoquantur lentes in brodio ſalis optimè. Cum quo brodio fomenta mammas, poſtea tunde ac contere lentes, & impone bis in die emplaſtri modo. Item puſtulas ſanat brodium ſalis ex oliuis, ablataq; gangræna & colluto ore ſæpius, cum eodem brodio putredinẽ oris curat. Eluto ore ac tumida gingiua excreſcẽtias carnis abſumit.

DE OXALMA VEL MVRIA ACIDA.

OXALMA vel muria acida fit. ℞. ſal, aquam, acetũ, ſiue brodiũ ſalis, ac acetum ana. miſce & valet contra viperarum,

ara-

aranearum, serpentũ, canum morsus, herpetas, & exedẽtia vulnera, cùm oxalma vel muria acida abluta, ac fomentata: Idem vulnera cruore manantia obstruit, exempto ramice, calculo vesicæ, illico infunde oxalma, exeunte monoculo vtere oxalma. Item contra vulnera putrescentia: item hirudines per imprudentiam haustas & collo defixas oxalma gargarisando mortificat: item porrigines & vlcera capitis abluta curat. Item lichenas, omnesq; malas, & fluentes scabies curat.

DE SALE ARMONIACO.

SALIS armoniaci brodium haustum dysenteriã ac tormina à frigida natura sanat fomentandoq́; purgat, laxat bibitum, cum clysteribus cõstipat: sæpius haustum, hydropicis & qui frigida pituita sunt onusti, non pituitam modo & aquam purgat, sed etiam consumit: Eiusdem aqua bibita & gargarizata sanguisugas, vermesq́; omniuarios, è collo & ore educit mortificatos. Eadem gargarizando vuulam eleuat, tumidamq́; eandem attenuat. Eadem mortificat impetigines, panaritium lotione ac attritione curat: vlcera & putredinem oris

gargarizando: renum ac veſicæ calculum bibendo, paralyſin ex frigore, Eriſypelas, podagram, ſpaſmum, confortat omnia membra, neruos vnde podagra venit: Matricem mundificat & dolores ex frigiditate ſedat, tumida etiam pudenda ex frigiditate & humiditate, totiusq; corporis ac pedum, item capitis dolorem lenit.

Additio.

Sublima ſal armoniacum cum ſale communi ſemel, & bis per ſe: poſt illud armoniacum ita ſublimatum ſi proijciatur ſupra metallum non fuſile, inſtar ceræ facit illud fluere, materiam quam cum eo ſublimatam. B. a Portu.

Salis armoniaci ſublimatio.

DE NITRO ET VIRIBUS EIUS.

PULUIS nitri debitè præparatus cunctis hominibus valdè vtilis, in adultis quidē drachma vnica cum tantundem ſacchari in vino, aut abſq; ſaccharo cum mulſa in cereuiſia, in ſucco, vel aqua petroſelini aut fragorum cum decoctione prędictarū herbarum, prout haberi poteſt, etiā alijs quibuſdam herbis idoneis pro complexione ac voluntate hominis manè per 10. vel 12.

dies

dies continuò, minoribus autem ac debilioribus drachmam ſemis abſq; dolore, in paruulis infantibus duorum trium ac quatuor annorum, ſine omni timore decima ſexta pars hoc eſt quarta pars drachmæ, calculum ex renibus omnemque prauam materiam ac humorem internũ ex viſcoſis cibis collectum, vnde arena plerunq; generatur & creſcit, foràs expellit. Quod ita dignoſci poteſt: mingentis vrina per pannum quendã lineum coletur arena & calculus ſuper lineum illum pannum iacere videbũtur. Qui dyſuriam per aliquot dies paſſi ſunt hoc ipſo puluere quater in die manè incipiẽdo, poſtea ſingulis tribus horis iterum vti debent ſi canaliculus alicui præcluſus vel obſtructus eſſet, tunc facta quadam parua cerea candela butyro inuncta in canaliculum figatur, ſi modo validus æger fuerit vt ferre poſſit eò melius erit, nec à cibo abſtineat aut balneis quæ corpus debilitant, opus habet qui vtitur hoc puluere: nam idem efficit hic puluis, obſeruandum tamen eſt quomodo in qualibet complexione aut natuta vſurpetur, Qui frigidum habet ventriculum in calido aut tepido vino cum alijs rebus ido- *Quid obſeruãdum in Nitri ſumptione.*

neis,quicunq; autem calidum vinum nauſeat, calidum ventriculum ac naturam habens, tunc vti dictum eſt in fontana aqua, ſyrupo roſarum, Iulepo miſta, vel tantum fontana aqua, ſaccharo aut alijs deſtillatis ſuccis,decoctisq; vt petroſelini, prout cuique libet, ſumat. Porro languore arenæ oneratus, haud quouſq; infeſtetur doloribus expectare,ſed hoc puluere ſingulis 14. diebus ſemel in cibis ſucceſſiuè vti debet purgat enim renes nec arenam creſcere ſinit. Hic puluis in calido ac ſicco loco nõ in humido ſeruandus eſt, vt in ſuo valore permaneat. Quicunq; tempore peſtis magno ardore interno infeſtatur aut feruida quadam febri, hunc puluerem vna cum ſaccharo bonaq; fontana aqua vel cũ ſaccharo roſato,Syrupo, Iulepo, ac lactuca alijſve diſtillatis aquis ſimilibus vt petroſelini,vel ſucco eius commiſtum, bibere debet mane ac veſperi noctúve: tunc melius habet, extinguit omnem internum calorem: ſin autem feruidus quidem tumor, vt carbunculus, Apoſtema, ignis ſacer & eryſipelas in pede cum doloribus adeſſet,tunc coctus iſte puluis cum aceto,ac ſucco ſemperuiuę tepidè madefactọ panniculo quo-
dam

dam tumori imponatur, reiterando post siccationem aliquoties. Qui tempore pestis vel aliâs calore infestatur nimio, is madefactum quoddam linteamen, in dicto puluere mixtoq; cum aceto & succo tepido semper viuę super pulsus, ac vtrumq; latus cordis, colli ac pedum etiam pulsibus imponat, ita sistit etiam feruidos quosdam tumores. Hoc optimum extinguendi fundamentum est qui colica passione aut torminibus vexantur, vbi etiam arena, & calculus præcipuè adsunt, & dominantur: illi sumant huius pulueris, & cumini bene triti ana drachmam vnam, ac tres vncias adipis in sextario cereuisiæ, calefactaque ad ignem tepidè manè vna vice ebibant, post quiescant, 3. aut 4. horas noctuq; ac postridie faciāt similiter per aliquot dies continuando quousq; melius nec amplius opus habeant: sin autem nullam primo die possint habere sedem tunc suppositorio quodam de sapone vtātur. Infantes etiam ætate prouecti verminantes hunc puluerem cum semuncia, vncia, vel sescuncia succi vel aquæ absynthij pro ætatis ratione vsurpare debent. Fœminæ menstruosæ istū puluerem cum 6. 7. vel 8. semuncis aquæ

vel ſucci arthemiſiæ manè ac veſperi per aliquot dies continuos vſurpantes curãtur. Oleum ſalis nitri per os ſumptum alcolam extrahit & gangrænam & putridã carnem gargarizando: purgatq; ſtomachum & veſicam. Aqua ſalis nitri colicam paſſionem tormina ſiſtit: ſtomachum frigidum confortat; Item ſcabiem, vlcera putrida mala, lichena, odontalgiam putredinẽ oris gargarizando; Item ſerpentum ac viperarum morſus curat. De his plura in ſequẽti libro.

SALIS NITRI PRÆPARATIO CONTRA PLEVresim.

℞. Salis nitri ℔ v. Tartari crudi ℔ j. diſtillentur per ſextum alembicum doſis eius eſt ℈ j. vſq; ad ℈ j ß. in aqua fontana bona, vel optimo vino propinari debet, manè, ſub meridiem, veſperi & ſub mediam noctem, ſæpius enim adminiſtrandum eſt, vt purgetur vrina. Additio ℞. Huius ℥ ij. aquæ Regis ℈ v. Alcool vini exiccati ʒ v. fiat mixtura, doſis eſt à, ʒ v. ad ʒ j. Ad vlcera cauernoſa eiuſdem præparatio. ℞. Nitri aluminis ℔ v. aqua fontis ℔ ij. diſtillentur in aquam. Additio ℞. aquæ plantaginis cheli-

chelidoniæ foliorum quercus an. ℔ v. ad pleuritidem datur in vino calido ℈ j.

SALIS PEREGRINORVM COMPOSITIO, QVÆ STOMA-*chum confortat, digestionem iuuat & à putredine præseruat.*

℞. Salis nitri, salis fusi, salis gemmæ an. ℥ j. Galangæ maceris cubebarum ana ℈ j. fiat puluis, dosis est, granorũ iiij. manè ieiuno stomacho. Quicunq; hoc sale nauigans in mare fuerit vsus, non euomet. *Ne quis in mari euomet.*

SALIS PEREGRINORVM PRÆPARATIO.

ISTIVS salis ℥ iij. Alcool vini exiccat. ℔ v. extrahatur sal Alcali, huius accipe ℥ ij. liquoris granorum iuniperi cist. j. reduc in compositum, dosis est granum vnum, in optimo vino, nihil præterea debet addi, alioquin salis virtutem amittit. Hæc est eius præparatio in additione, quam Hermes in maximo præcio habuit ad vitæ longæ conseruationem.

DE

DE SALE VITRIOLI AC VIRIBVS EIVS.

SAL vitrioli si ritè ac benè præparatum sit optimum medicamētum est, ad purgandum omnes qui durum & grauem, aut dolentem stomachum habent, & ad curādos chronicos ac læthales morbos, ex abundantia cibi ac potus orientes, vt militibus plærunq; accidit, & alijs qui ex inordinata ratione vitæ, vnde etiam dysenteria febres ac anginæ veniunt, mori quoq; tandem coguntur. Vtere autem hoc sale bene præparato. 6. Comez hoc est, ad guttam semis vna vice, & si nō operatur, tunc vtere secunda vice. 6. Comez. si nondum operatur, tunc vtere tertio, tunc satis est. Debilioribus autem ac fortioribus in vino adusto: est in acetositate sua natura specifica, de qua moriuntur vermes: tantum in natura efficit, quantum alia purgatio facere solet, neq; helleborus, coloquintis, lathyris neq; esula: habet enim in se acetositatem quandam ac salsedinem cum facultate laxandi, aut duplici laxatione mundificandi, nec meliorem quæras vel optes in morbis acutis, & periculosis. Idem in caduco

Stomachus vitrioli oleo & læthales morbi eo sanantur.

Comez est dimidia gutta.

Virtus specifica olei vitrioli est in eius acetositate.

In morbis acutis & periculosis.

duco

duco & Verminatione in chirurgia valet: lege Paracelſum hac de re. Oleum eius ad varios morbos valet, qui exiſtimantur incurabiles. Valet contra vermes ex nutrimento ſecundum Paracelſum.

Cõtra vermes ex nutrimento ortos.

℞. Alkali de colcotar. ℈ j. agarici, liquoris centaurei, calamenti an. x. grana, olei de myrrha, quantum ſufficit, vt fiat veluti paſta, fiant trochiſci, infanti dantur v. grana, viro autem fermè x. Item contra vermes ex ſpermate. ℞. vitrioli cuperoſi ℔ x. ſalis gemmæ ℔ v. reduc in alembicum repetitione debita huius olei. ℞. ℥ v. hæmaticis. ʒ j. magnetis grana vij. fiat mixtura, doſis eſt, à granis iiij. vſq; ad ſeptem. Idem vermes ex ſtomacho ſtatim educit, ſi ſunt in inteſtinis: non ſtatim abeunt, ſi in matrice ſunt, fac peſſarium cum melle & ſale, dimitte intus, tam diu quo vſq; vermes exeant. Oleum vitrioli cor lætificat cum vino bono. Lepram tollit cum aqua fumariæ, purgat apoſtemata, eaq; tollit cum Nenupharis aqua. Cancrum curat cum Endiuia. Confortat memoriam cum feniculo, vel Acoro, ſomnum dat cum lactuca, vel papauere. Paralyſim curat cum hyſſopo, ſpaſmum cum ſaluia, tremorem membrorum

rum cum basilicone, omnes dolores corporis cum trifolio. Visum acuit cum fœniculo. Narium sanguinem sistit cum rosis. Tussim pellit cum capillo veneris, tremorem cordis cum basilicone: ad omnem appetitum valet cum corticibus citri, stomachi dolorem & correctionem corporis valet cum scabiosa ad morsum venenosorum animalium cum aqua absynthij. Hæmorrhoides arcet cum tapso barbato ad omnẽ passionem inferiorem valet cum mille folio, Icteritiam sanat cum sero caprino & pentaphyllo seu quinq; folio; Ad splenem facit cum tamarisco; Ad vermes puerorum cum Iulepo rosarum; contra hydropisim cum Iua arthetica, fistulas sanat cum rore-marino, ita fac ad cæteros morbos, vt ad apoplexiam, epilepsiam, febres ardentes ac pestilentes sitimq intolerabilẽ, verum stomacho æstuante prius stomachum à bile euacuata liberabis; sic contra morbos vterinos aliosq; innumeros ex humore quodã idoneo applicabis. Guttatim hoc oleũ in potione sumendo & medicamentis etiam purgantibus & corroborantibus alternis vicibus vel illorum actionem vel operationem promouendi vel saporem tegendi gra-

di gratia, rectè administretur, si benè paratum fuerit, dulce reddetur, aquam intercutem discutit, morbis vterinis aduersatur, Arquatum, comitialem, morbum gallicum, omniaq; hinc orta vitia mirabiliter sanat, humores per aluum educit, superfluos per sudores expellit, conuulsioni ex aqua vitæ sumptũ, morbo attonito, alijsq; cerebri affectibus succurrit, vesicæ vlceratæ opitulatur, cerebri affectibus succurrit, vlcera maligna cancrum, fistulas, herpetes, phagedenas, serpigines, impertigines omniaq; vitia cutis mirabiliter curat vt apud Paracelsum inuenies. Item podagræ, caduco, pustulis hydropisi, syncopi, suffocationi & præcipitationi matricis, analepsiæ, catalepsiæ conuenit, stomacho tamen, vt supra dictum est, à bile benè prius euacuata, liberato, oleum vitrioli præterea capitis quosuis dolores sanat cum aqua sambuci, buglossæ aut melissę, trium guttarum pondere sumpto linteolo in eodem madefacto ac fronti imposito. Item contra vertiginem valet si modo continuetur, melancholicis prodest cum aqua buglossæ aut borraginis, matricem frigidam calefacit ascensumq; eius à materia frigida curat,

menstrua

menstrua promouet superfluaque sistit.

REGVLA.

Qui hebdomadis iiij. continuis in iusculo carnis vtitur, præseruat eum ab omnibus ægritudinibus. Oleū hoc resoluit aurum, hoc resolutum curat lepram; qui prauis humoribus afficitur bibat iiij. vel v. guttas cum aqua vitæ, expellit eos, item aperit opilationes renum ac neruorū: phlegmaticis dabis iij. aut iiij. guttas in vino mane ac vesperi duabus horis ante cibum; In peste venenum depellit à corde, aliquot dies bibitum confert hepati cum veneno educit, post suscipit curam; podagricis fluxibus à frigiditate ortis aduersatur; aqua communi mixta illitū: in calido iure sumptum stomachi appetitum reducit; contra dysenteriam. ℞. ℥ iij. aquæ, madefac linteolum, super impone iuuat. Trium guttarum pondus aut iiij. cum aqua pimpinellæ singulis diebus ieiuno stomacho datum ab omnibus ægritudinibus, dum viuit præseruat, naturalem calorem conseruans, roborans animū, & cor exhilarans omniaq; membra; apostemata in corpore curat duarum vel trium guttarū pondere si capiatur in aqua liliorum alborum aliquoties, corpo-

corpore tamen antea purgato. Qui hoc oleo ſalis & ſolis cum aqua vitæ vtitur immunis erit à caduco dum viuit: hoc eſt oleum ſalis in aqua vitæ ſumptum in agone conſeruat ægrotum adhuc aliquot dies, ſi contacti ſiue conuulſi manibus ac pedibus ex eodem inungantur, attamen fouendo prius, ex ſequentibus vt potu iuniperi, ſaluiæ, folijs quercus, abſynthij in aqua coctis, oleo vitrioli ac ſalis ana melius habent, læthargum cum aqua ruthæ agreſtis pellit, purgat corpus cum aqua vitę, vomitum reſtringit cum aqua aut Syrupo cydoniorũ, ſi æger fuerit humidi temperamenti, detur cum aqua plantaginis vel burſæ paſtoris vna cum pauco diarrhodori, contra nodoſitatem bibe cum vino maluatico, ſæpe tamen inter balneandum & ſuperpoſita petia hydropem ſanat cum aqua Iuæ continuando, membris reſolutis prodeſt, ſi infricetur cum felle bouis: calculos pellit, & obſtructiones aperit, cum aqua raphani & tribuli marini: modicum eius cum tantilla quantitate roſarum potum ſermonem amiſſum reſtituit. Dolenti ſtomacho cum bono vino aut maluatico aut aqua abſynthij conuenit: ſed tribus aut quatuor horis

nihil edatur, nihilq; ante somnũ bibatur: difficultati etiam vrinæ, febribus in peste cum aqua acetosæ adiunctis ʒ v. de speciebus diamargariti frigidi, frigidum quendã morbũ sentienti da in vino bono aut aqua ardenti 5. vel 6. guttas ieiune summo diluculo & post 4. horas cibum capiat, contra febrim continuandum cum ℥ v. aqua rosarum diluculo modicum eiusdem cum maluatico per 5. vel 8. dies continuatos ab obstructionibus liberat, malam scabiem curat si bibatur cum aqua fumariæ: & mirabolanis conditis: renouat hominẽ cum aqua Endiuiæ: qui catarrho laborat is pennam circum linitã in oleum mergat cum qua vuulam tangat, continuo tamen extrahendo inclinato capite patientis: multum aquæ à capite effluet vltimoq; parum sanguinis, quod sanitatis est signum.

OLEVM VITRIOLI PRÆSTANTISSIMVM.

Additio.

RVBIFICA vitriolum eumque ebulire fac in vino albo ad siccitatem vsq;: postea tere & pone in retortam & lento igni distilla primo exibit aqua clara. Deinde aliud

iud recipiens pone clauſis benè iuncturis, da ignem fortiſſimum quouſq; nil amplius diſtillet. Diſtillabitur oleum rubrũ vt ſanguis & tamdiu cũ ſuo phlegmate diſtillãdum eſt donec fiant vna. Tunc accipe tantundem de optimo ſpiritu vini, ſimul, miſce, ſine digeri; & in pellicano circulari, & cum dederit ſignum, ſatis eſt. Huius circulati accipe ℔ j. cuius odor erit fragrantiſſimus cui adde cãphoræ ʒ ß. vnicornu ℈ j ß. ſpodij ʒ ij. Raſuræ cranij hominis, omniũ ſantalorum an. ℥ j. ſucci coralli ℈ ij. viſci quercini granorum & radicum peoniæ an. ℥ j. Moſci & ambræ an. ℈ j. ſine digeri obturato vaſe. De quo liquore da ad omnem ægritudinẽ præſertim ad epilepſiam, apoplexiam cum rebus appropriatis. Ad colicam, febrim continuam & alias deſperatas ægritudines ℞. opij ʒ ij. cinamo ℥ ß. ſeminis papaueris vtriuſq; an. ℥ ß. Mandragoræ ʒ ß. Maſticis ℥ ij. pulueriſentur omnia cum ambra & moſco an. ℈ j. impaſtentur cum ſucco cydoniorum & quando panis extractus eſt è furno imponatur, & cum ſicca fuerint ℞. huius paſtæ ℥ ß. pulueriſa & pone ad ℥ ij. Magiſterij vitrioli, claude vas, da tutiſſime ad omnes ægritudines corpore ex-

 purgato.

purgato. Summum arcanum est in omnibus cerebri morbis vt epilepsia, apoplexia, vertigine & similibus; stomachum languidum & ignauũ corroborat, febrium sitim super omnia extinguit, in morbis cerebri propinare soleo plerunq; in conserua aliqua appropriata Betonicæ vel rosarum, sumatur ieiuno stomacho. In febribus sic paro. ℞. aquæ rosarum ℔ j. acetosæ ℔ ß. sacchari purissimi q. v. olei vitrioli ad gratam acetositatẽ, bibat æger quantũ voluerit.

AD STOMACHVM VBI AQVAM SVSPECTAM *habes.*

Additio.

℞. Melissæ Mant. ij. coquatur in ℔ vj. aquæ fontanæ donec tinxerit colore aureo, deinde adde florum rosarum rubrarũ pugillos ij. florum roris marini pugil. j. cinamomi manibus fracti non contusi ℥ ß. saccari ℥ iiij. vel q. vis saccaro dissoluto auferatur ab igne decoctum cooperiatur & vbi refrixerit cola per manicã ter vel quater, postremo adde olei vitrioli q. satis ad gratam acetositatẽ, vltimo post debitam residentiam transeat per filtrum & potum habebis saluberrimum.

AQVA

AQVA MIRABILIS AD MORBOS EPATIS LIENIS, RENVM *omniumq; obstructionum.*

ADDITIO.

℞. Vitrioli hungarici ad rubedinē calcinati ℔ iiij. silicum fluuiatiliū optimè calcinatorum ℔ v. tartari ad albedinē calcinati ℔ j. in tenuissimum puluerē contusa marmoriq; inspersa collocetur in cellario humido per dies 14. vel plures resoluta per alembicum distilla ter, singulis vicibus, repuluerisatæ materiæ reaffuso humore ad extracti modum: postea retortæ materiam inijce cum suo phlegmate & lento igne distilla phlegma primum dulce, postea vero spiritū acetosum aucto gradatim igne per 12. horas colligito: Ex capite mortuo calcinato salem extrahe & cum eo spiritum acetosum circula maioris efficaciæ causa. Dosis cochlear vnū alternis auroris in vino vel alio conuenienti liquore. Tam breui curat hydropicos, menses suppressos omniumq; viscerum obstructiones vt merito inter arcana non vltimum locum mereatur. Multa alia de vitriolo recensere possem, sed aliâs Deo concedente plura dicturus, his interea vtere.

ADDITIO.

Quo magis salia soluuntur, filtrantur, purificantur plus de suo fœtore amittunt & plus virium acquirunt.

DE ANTIMONIO AC VIRIBVS EIVS.

ANTIMONIVM plurimi doctores medicinæ venenum esse opinãtur: si itaq; venenum est Dioscorides malè fecit quod in collyrijs adhibuerit maleq; fecerũt Arnoldus de Villa noua & Nicolaus Myrepsus quod in castoreo pro antidoto contra vertiginem, paralysim, apoplexiam adhibuerunt; malè quoq; Antonius Schneberg in catalogo medicamentorum simpl. pestilentiæ aduersantium docet, tutam in quãtitate parua assumi posse, Chymico more præparatum. Malè quoq; Mathiolus laudat, & Bononienses etiam malè agũt quod videlicet in morbis melancholicis eodem vtuntur: Hos viros esse prudẽtes & doctos nec non in medendi arte exercitatos, nihilq; temere vsurpare certum est.

Mathiolus ait, pestilenti veneno aduersari; Item febrim tertiã quartanam & quotidianam abigere, stomachoq; laborantibus,

bus, nec nõ cæliacis prodesse, nam stomachum à vitiosis humoribus purgat. Ergo salutiferum medicamentũ autoritate Georgij Galli Schnebergensis medicorũ Bononiensium, Dioscoridis, Myrepsi. Ratio est quia venena expellit. Quid præstantius est floribus Antimonij? Quid oleo eius dulcius, quid essentia extracta felicius, laudabilius ac vtilius? Vsus horum longè præferendus venenatis & crudis illis medicamẽtis, scammonea esula colochintide, thurbu, agarico. Purgatio enim est per secessum purgans hominẽ, super alia quæuis arcana radicitus euellens, auferens quodlibet impurum à corpore humano, idq; ab omnibus mundans ægritudinibus. Paracelsus ait, si tu medicinam hanc vel potius arcanam reperies, imperito ne cuiquam des, nemo enim vires in ipso latentes, contra omnes ægritudines enumerare potest, sed præparationes istiusmodi Chymicè fiant necesse est, quas ipsi doctores ignorãt, qui tempore pestis fugã dantes, sunt quasi Leuitę, de quibus in nouo testamẽto Christus loquitur, qui me ipsum aliosq; bonos viros prętereuntes retro vituperant: Equidem in hac prouincia & alijs locis multos

Florũ antimonij laudes.

Ignaris imperitisq; arcana aperire: hoc est audaciam illis augere.

de quibus habito conſilio doctores deſperarunt curaui, apoplecticos nempe, cæliacos, peſtilẽtia infectos, epilepticos & contractura quadam incuruatos; Item qui per quadriennium habuerunt nodoſa genua aliaq; nodoſa membra etiam vlcerata crura multaq; alia vitia, inſuper vulneratos transfixosq́; Item inſanos, & qui ferè per triennium inſanierunt. Doſis autem antimonij hæc eſt, nimirum in principio acceſſionis, morbi caduci dentur nouem grana, poſt paroxyſmum vel agitationẽ grana 8. vel 10. cum induſtria quadam, & à paroxyſmi receſſu poſt horam vt prius etiam nouem grana & ſi morbus adhuc redierit tertio proceſſus hic repetendus eſt. Item febres curat ac diſcutit granis iiij. cum aqua meliſſæ, chelidonij aut vino generoſiſſimo. Item morbum gallicum omniaque hinc orta vitia mirabiliter ſanat. Eiuſdem grana tria cum oleo ſulphuris & oleo ſalis aut calcanthi pota vel potu ſumpta aquam inter cutem paucos poſt dies curat. Antimonium præterea ſudorem mouet tamq; internos quã externos affectus curat, ſanguinem calefacit & mundificat in omnibus venis à ſuperfluitate, nihilq́; noxium

Antimonij præparati adminiſtratio.

illic

illic in homine relinquit, generat bonum ſanguinem & conſeruat humorem naturalem; poterunt etiam dari grana quinque cum theriacæ ʒ j. cum vino ad bibendũ vt moris eſt? Item apoplexiam aliosq; cerebri affectus curat, Alopetiam tollit, appetentiam cibi aut appetitum ſummoperè corrigit; articulis membrisq́; omnibus ſuccurrit, arenam expellit, aſthmati alijsq; thoracis vitijs à craſſis ac pituoſis humoribus natis aduerſatur. Morbo attonito ſubuenit, auditum amiſſum reparat, aurium ſibilo ac dolori ſurditatiq́; medetur. Bilẽ vtramque expellit de toto corpore, calculos frãgit, caput ac cerebrum expurgat, comitialibus prodeſt, item cum eſſentia hellebori conuulſioni medetur granis v. Cum aqua vitæ ſumptum cor confortat, dolorẽ dentium ſedat, faciei maculas flatusq́; ab alto corpore abigit, hemicraniam curat, hydropiſin diſcutit inter dies paucos granis iij. aut iiij. cum theriacæ ʒ ß. hepatis obſtructionibus opitulatur, icteritiam curat, inteſtinorum dolores, eroſiones & iuncturas corroborat, lætitiam generat, leproſis ſanitatem reſtituit, maximum enim pro lepra arcanum eſt, & quo nihil eius oleo pręſentius

ſentius adinueniri poteſt; lienem rectificat matricis dolorem ſedat, menſes mouet, eiusq; vigorem conſeruat, morpheam curat, neruorum durities lenit, opilationes aperit. Os bene olens reddit, pectus mundificat ac pulmonem, podagricis auxiliatur, renes calefacit, dolores ſedat, earumq; duritiem ſanat, ſpaſmo confert, expellitq; frigidum humorem, ſpiritus flatuoſos ab alto corpore abigit, ſtranguriam diſſoluit, tabidis deniq; purulēta excreantibus ſuccurrit, thoracem aduerſus omnem noxam præſeruat, tumores duriores lenit, contra imbecillitatem corporis efficax eſt Diambra ℥ ß. cum granis iij. eſſenſificati antimonij ſuſcitandi natiuum calorem, recreandiq; eos qui frigido humore torquentur: Item extrinſecus, vt cancroſis medetur, cicatricem omnem, elephantiaſim, fiſtulas, herpetem, lupum ſcabiem omnem phthiriaſin omniaq; cutis vitia mirabiliter ſanat, idem ad vlcera maligna ſummum remedium eſt, vlcerumq; malignorum ac putridorum carnem à viua ſeparat abſq; dolore; Item vulnerum dolores omnes ſedat, vulneribus incurabilibus deſperatisq; ſatis commendari nequit, ad talia enim optime va-

me valet, veſicam vlceratam mire ſanat, ventriculum faſtidientem vel nauſeantem & qui cibum continere nequit roborat, frigusq́; ac æſtum eius reſtringit, vertiginem emendat, viſum acuit, vocisq́; iacturam reſtituit.

PARACELSVS DE VSV ANTIMONII.

TINCTVRA eius eſt vt in dolio vini recentis mẽſe Septembri vel Octobri ad quaſdam viginti menſuras ℥ v. huius tincturæ affundatur, ac vnà cum vino digeri, & mundificari ſinatur. De hoc vino bibat ęger tribus, quatuor, aut pluribus ſeptimanis, alijs omninò potionibus omiſſis, vlcera tamen obiter communioribus muniantur emplaſtris, operatur enim tinctura ſatis intrinſecus ad exteriora perſananda.

ADDITIO.

Decreueram integrum tractatũ de Antimonio ſcribere: ſed alia negotia me auocant, breuiter tamen aliquas operationes hîc adiungam.

♃. Antimonium & tere ipſum & in ollam amplam nouam & in carbonibus benè accenſis pone & permitte ibi ſtare donec

nec fundatur. Deinde accipe ſalem nitri, tartari crudi an.℥ iiij.reduc in puluerem & bene commixta & cribrata proijce ſupra ℔.dimidiam Antimonij fuſi & benè liquati,paulatim proijciendo & baculo mouendo: & cum videris ipſum liquatum inſtar aquæ proijce in magnam quantitatē aquæ communis calidę &ibi reſideat per 24.horas, poſtea cola per filtrum & iterum pone aquam calidam vt tota ſalſedo abeat & ſic remanebit in fundo antimoniū rubicundiſſimum. Tūc ſuperfunde acetum diſtillatum & moue, ſine per aliquot dies in putrefactione, filtra, diſtilla ter in balneo reducendo acetū deſuper & in fundo reperies oleum quaſi butyrū dulce, recipe eam eſſentiam Antimonij & pone in quadruplo aceti diſtillati, & loca bociā clauſam in fimum per 40. dies extrahe & diſtilla per balneum, & Antimonium ſolutum manebit in fundo in olei forma recedente aceto. Hoc oleum curat cataractas oculorum, lepram, cancrum, caducum, & multa in Chymicis præſtat.

EX VITRO ANTIMONII PARATVR ALIVD OLEVM *ſed ſacra ſacris.*

ADDITIO.

FIT oleum Antimonij cum ſaccaro candi rubicundiſſimum, ſeruatis gradibus ignis quod poſtea circulatur, circulato maiori fit dulce & præſtantiſſimum medicamentum intus & extra applicandum.

REGVLVS ANTIMONII.

ADDITIO.

℞. Antimonij, ſalis nitri, tartari crudi an. ad libitum pulueriſa in ſimul, pone in ollam magnam inter carbones & da ignem lentum circa vt accendatur ignis intus, caue ab impetu fumi illius, moue baculo & cum benè fuſum fuerit proijce in vas cuius fundum ſit acutum fæces ſupra remanebunt, Regulus vero in fundo, metalli inſtar. Hoc regulo plura ac diuerſa tàm in medicina quàm in Alchymia fiunt: Quod ſi partes duas Reguli & vnam Mercurij acceperis olei vitrioli noſtri duas partes coque donec lilij colorē induat mira pariunt

ſi ex ijs ſpiritu vini tincturam extraxeris. Item de Antimonio. Si crudum Antimonium ſupra marmor cum aceto diſtillato trituretur; deinde cum quantitate aceti diſtillati in vaſe vitreo bene obturato per dies 20. aut plus in fimo equino ponatur digerendum, peracto tempore eximatur, filtretur, per diſtillationē euocetur: quod remanet circula cum optimo ſpiritu vini, habebis tincturam rubicundiſſimam, cuius vires non exprimo, ſed filijs artis relinquo.

QVINTA ESSENTIA MARCASITÆ Saturni.

Additio.

HÆc nobiliſſima eſt atq; dulciſſima rerum omnium quæ fuêre materia quæ omnia antecellit ſua natura (aurum potabile excipio) quod à quinta eſſentia noſtri lapidis ſuperatur, quem non immeritò ſed reuera ſuo nomine lapidem philoſophorum vocamus. ℞. igitur minerale ſuperius dictum quod intus ſit acutum longum atque rutilans, contundatur & cribretur donec fiat puluis impalpabilis. Hic imbibatur in vi-

in vino forti optimo per triginta dies, vasq; optimè claudatur: Animaduertendum autem vt ad ℔ j. mineralis prædicti duæ vini mensuræ ſumantur. Hæc in ſole ponantur vel in ſimili calore: poſtea diſtillentur, lento primum, fortiori deinde, donec aqua prodiens rubeſcere incipiat, Et tunc aliud recipiens proponatur aquam ſeruato & ſatis diu in vaſe benè clauſo ſinas ſubſidere, tunc intra nouem vel decem dierum ſpacium in fundo vitri aliquid nigri reſidebit de quo aquam quæ ſupernatabat ſumito, ad cuius ℥ v. accipiatur ℥ j ß. radicis cardopacij ſine camæleontis minutim inciſæ, quæ ſimul iterum diſtillentur, Altera aqua quæ etiam rubra eſt in diſtillatione vehementi opus habet igne, vt operculum candeſcat, tunc ſupra aquam oleum rubrum videbis, quod ab ea ſeparandum eſt, eoq; modo fit oleum iuniperinũ quod vtrumq; ſeparatim cuſtodiendum. Atq; ſic extrahuntur iſtæ tres aquæ ex Marcaſita Saturni quæ in ſe quintam eſſentiam continet: Hæc vt extrahatur iſto modo proceditur; dum ſubſidunt tres iſtæ aquarum ſpecies per 30. dierum ſpacium: in fundo vitri aliquid terreum inuenies, ſicuti antea factum

eſt cir-

eſt circa primam aquam, & tum aquæ colentur claræ à turbidis ſeparentur, purę retineantur, aliæ reijciantur, poſtea in primo tantum gradu ignis triginta diebus in cineribus diſtillentur donec coaguletur materia & fiat lapis durus colore ſimilis granato.

Lapis contundatur & in aceto diſtillato ſoluatur poſtea diſtillentur. Hęc aqua quæ prodit in vitro, ſuper cineres in ſecundo ignis gradu ponatur, tunc inuenies lapidẽ rubrum ſpineto ſimilẽ, atq; hæc eſt eſſentia quinta noſtri antimonij. Hanc vſibus vtilem humano generi eſſe hactenus non fuit compertum. Hæc omnes lepras ſanat omnes fiſtulas, ſcorbutum, omnes deniq; eius generis morbos incurabiles cõſumit, omnes oculorum pelliculas & nubeculas: ſaporem habet dulcem, & non amarũ, nec acrem duritiem aut craſſitudinem non refert aliam quam colorem vini rubri: Hydropicis ſingulare eſt ſolatium, nam cito hydropem conſumit, ſi ægrotus eius medicinæ ſumat quantitatẽ vnius piſi in aqua violarum, ſanat etiam paralyſim, apoplexiam morbumq; comitialem, ſi ſumatur cum tribus guttis auri potabilis. Hic lapis

ne pe-

ne pereat in locis ſiccis aſſeruari debet & in ſemine Milij ſi enim in locis humidis ponatur intra quatuor menſium ſpaciũ corrumpitur.

BALSAMVS ANTIMONII.

ADDITIO.

℞. Antimonij in Alcool puluériſati partem vnam, menſtrui Terebinthinati partes quatuor, probè miſce indantur vitro habenti collum longum, digeranturq; in ſecundo ignis gradu tàm diu donec rubrũ colorem acquirant: quod breui fiet, effunde: Menſtruum aliud nouum infunde, hoc tam diu facias quouſq; totum diſſolutum fuerit: per lenem ignem euoca menſtruũ quod remanet inſtar gummi eſt ad vulnera & vlcera admodum vtile quod ſi per retortam compellere velis Balſamum habebis itidem de vitro facies experiẽtiæ Chymicorum relinquo. B. A PORTV.

DE OLEO AVRIPIGMENTI.

HOc oleum cum melle illitum craſſitiem extenuat, cum Terebinthina ex-

ceptũ elephantiaſim abigit, ani vlceribus & ijs quæ cicatricem ægrè ducunt prodeſt, purgat, extrahit, ſiccat, ſuppurationes diſcutit, adipe aut oleo commixtum concoquendi emolliendiq́; vim obtinet, cruſtas vrendo exiccat, quæ excreſcunt reprimit, pilos euellit, Reſina exceptum, Alopetias explet, phthiriaſi medetur, narium oriſq́; vlceribus, puſtularum eruptioni cum roſaceo conducit ſordidaq́; vlcera purgat. Item inueterata, emanantia, quæ cicatricem non admittunt, nec non fungis ſimilia ſanat, impuritatẽ carnis conſumit. Item graueolentibus narium vlceribus opitulatur, fiſtulis, carbunculis, gangrænis, neruis præciſis, ramicibus humore cõtractis, carcinomati, & fluxibus ſubuenit: ſiue vnguẽtis ſiue linimentis & oleis commiſceatur, vel ſi vlcerum labia terve cum eo circum liniantur: Quod ſi vlcus id ipſum fluere incipiat, & cruſta quadam obducatur, hoc vnguento ex butyro maiali quod calidè ſuper aquam fabarum & decoctum lupinorum ſigilliq; Salomonis effuſum ſit reſoluitur ad vlcera hũc in modum vti licet, oleo auripigmenti, oleo myrrhę, Terebinthinæ an. ℥ ij, ad vlcera quæuis, in quã, purganda

Vires olei auripigmenti.

ganda & carne implenda miſcetur applicaturq́;. Sic olei Arſenici, hydrargiri an. ℥ ij. olei ex vitellis ℥ j. terebinthinæ lotæ ℥ ij. litargirij ℥ ß. commiſcentur cancro & fiſtulis, vlceribus narium expeditè curandis bis quotidie adhibeatur: vel olei auripigmenti ʒ iij. olei vitellorum ʒ x. Terebinthinæ diſtillatæ ʒ j. miſceantur imponanturq́; vlceribus.

DE OLEO TALCI.

OLEVM talci valet ad vlcera putrida ſordidaq́; curanda eorumq́; humores diſcutiendos ac dolores leniendos; Item vnge faciem cum oleo, pulchrior erit, delentur enim rugæ, cutis albificatur, ac ſubtilior fieri ſolet. ℞. Talci calcinati recentis partem j. olei camphorini ij. partes pone ad locum calidum vt digeratur, tũc reſoluitur talcum in pulchrum oleum, quod ad varios caſus valet. Ita vero an bona ſit camphora probatur, pone camphoram ſuper ſimilaceum panem calidum, & ſi fluxerit bona eſt, ſi non nullius momenti.

Modus faciendi oleũ talci.

Camphoræ probatio.

OLEVM CAMPHORÆ ETIAM ITA FIT.

℞. Camphoram, pinguedinem gallinarum aut oleum nucis diſtilla ſimul.

ADDITIO.

Camphora oleo amygdalarum incorporata omnem calorem renum tollit illita. Camphorã cum ſaccaro in calore balnei diſtilla & habebis pulcherrimũ oleum in doloribus calidis: Camphora cruda gonorrhæam curat: Camphora duodecies ſublimata per ſe igne leniſſimo ſæpius voluendo vas tandem vertetur in oleũ, quod bubones cum ficu reſoluendo *conſumit & gonorrhęam vetuſtiſſimam curat. Camphora accenſa in medijs vndis ardet.

Oleũ camphoræ.

Vſus camphoræ.

DE OLEO LATERINO.

OLEVM laterinum conuenit omnibus morbis frigidis, eſt calidum, penetratiuum & reſolutiuum: mollit dura, diſcutit tumida opitulatur ijs qui patiuntur epilepſiam, vertiginem, obliuionem, paralyſim, ſpaſmum, dolorem dorſi ac genuum. Item podagræ vel alijs iuncturarum ac neruorum morbis medetur, ſpleni, veſicæ ac renibus in dolore dentium, ſi inſtilletur in oppoſitam aurem ſanat.

QVINTA ESSENTIA EX MARGARITIS SIC *extrahitur.*

ADDITIO.

PVLVERISA margaritas & in vino albo calido leuabis, deinde in optimo aceto diſtillato in ſole ſolues vitro optimè obturato, ita tamen vt ſingulis tribus diebus renouetur acetum, & effuſum diligenter ſeruetur: ſolutis omnibus margaritis coniunge & diſtilla acetum & iterum nouum acetum ſolue vt prius, diſtilla vt ante & ſemper aliquid de margaritis aſcendet: retine & diligenter cuſtodi, id reiterabis donec nihil de margaritis tibi reſtet amplius.

℞. Poſtea omne diſtillatũ adde ad menſuram vnam margaritarũ camphoræ optimæ ℥ ß. reducit enim nobilem margaritarum eſſentiam vt nihil remaneat, ſed tota margaritarum ſubſtantia per alembicum tranſcendat habet enim miram vim volatilizandi, vt ita dicam, corpus margaritarũ: diſtillationem adhuc ſemel repete, ℞. hoc vltimum diſtillatum pone ad calorem non nimis fortem ſed lentum, permitte exha-

lare acetum in vitro orificij ſatis ampli vt remaneat vigeſima pars margaritarum: pone in vitro mundo cum alembico, per ſe diſtilla lento igne, priorem aquam exeuntem ſolum recipe: & vbi guttæ flaueſcunt appone aliud recipiens, fortifica ignē videbis tranſcendere materiā flauam craſſiuſculam, inſtar mellis. Hæc eſt vera margaritarum eſſentia, inſigne decus vitæ.

DE PERLIS AC VIRIBVS EARVNDEM.

ESSENTIÆ perlarum grana ſex ex humore aliquo ſumantur, ad reſolutionē neruorum & conuulſionem, Item ad marcorem ſenilē vel ſenectutis: item ad phrenitidem conducunt ſumptis ex humore aliquo vj. granis: corpus ſanum conſeruant, læſum vero priſtinæ ſanitati reſtituunt, lac muliebre emendant, augentq́ue naturalium partium vires, item abſceſſibus vlceribusq; exedentibus cancro & hæmorrhoidibus, medentur. Non autem ſatis eſt perlas, hyacinthos, ac ſaphyros, in aceto reſolui, quia in primam naturam tranſire, id eſt, redire poſſunt, ideò non vſurpandæ ſunt: de his malè ſcribit Vlſtadius.

DE

DE LAPIDE IVDAICO ET VIRIBVS EIVSdem salis.

SAL lapidis Iudaici in potu difficultati vrinæ conducit, & calculos in vesica existentes educit.

DE CRYSTALLO AC VIRIBVS EIVS.

OLEVM Crystallorum ʒ ß. potu assumptum remedium singulare est, ad renum & vesicæ calculos atterendos comminuendos expellendosq́; & vrinam promouendam sal Crystallorum calculum educit, & lac muliebre cum additionibus adauget.

DE OLEO SARDÆ.

OLEVM ex sarda & hæmatitide ad sanguinis profluuium valet.

DE OLEO SAPHYRI.

OLEVM saphyri ad insaniam, pestilentiam, carbunculos, & cordis palpitationem est vtile.

DE OLEO GRANATORVM.

OLEVM granatorum ad cordis tremorem sputumq́; sanguinis commodum.

DE CORALLIS ET VI CORALLORVM.

QVINTA essentia vel tinctura corallorum omnes interiorum partium affectus radicitus euellit, & corpus cœlesti quadam vi intemperatum quendam habitum absolutamq; & exquisitam commoderationē restituit, nam quemlibet morbum comitialem, vel caducum in adultis ac ætate prouectioribus, per quinq; septimanas omnino subtrahit: Paracelsus: ℞. Tincturæ corallorum ʒ ß. dentur semper ante paroxysmum, & antequam morbus ipsum patientem arripiat, si percipi queat accessus: sic etiam profluuium alui à quacunq; causa ortum, tam in pueris quàm in adultis cohibet, licet morbus ad extremū vsq; peruenerit; Ea quoq; vlcera & sanguinem mundificat & à quacunq; parte manantem quouis modo adhibita coërcet, Eadem menstrua & flores quoscunq; vterinos casusq; patentes, sistens ad probam naturæ temperationem reducit, neq; mali quicquā rediuiui in reliquis corporis partibus vnquam esse permittit sicut ex aliorum medicamentorum ferè omnium vsu acci-

accidit, eadem quoq; melancholiam & insaniã curat: venenis resistit omnibus. Præparatio talis est. ℞. Corallorum tritorum ℥ ij. aquæ ligustici ℔ j. salis gemmæ vitrioli albi an. ℥ ij. digerantur in secundo gradu ignis per mensem. ℞. rubram inde essentiam coagula ac sequestra, si corpus non satis rubeum esset, tunc iterabis vti supra positum est. Dosis ℈ ij. cum aqua rosarum vel prunellæ: Ad hæc eadem oculis imposita dolores eorundem sedat. Defluxiones mirifice compescens & pustulas discutiens, eadem intra corpus sumpta, idem propemodum sed non tam efficaciter præstare solet, decem guttarum instar ex liquore aliquo idoneo exhibita mirabilia, tàm in viris quàm in fœminis tamq́; in iunioribus quàm adultioribus efficit.

AD PRÆPARATIONEM.

℞. Corallorum ℥ j. olei mirtillorum ℥ j. olibani ℥ xv. salis fusi ℥ ij. misce & calcina per quartum gradum reuerberationis ad 12. horas vel longius, post ablue cum aqua plantaginis. Quinta essentia corallorum ita fit. ℞. corallorum ℥ ij. cineris de cumino Romano & phaseolis ℥ iij. aluminis pręparati

parati ad pondus omnium miſce & digere cum ℔ v. Alcool vim exiccati per 2. aut 3. dies, tunc exicca, & erit crocei coloris omninò: Doſ. a. v.

Nudè contuſa corallia tempeſtates arcent: Item vrinam & aluum poſt longum tempus reſtringunt, menſesq; mulierum, ſine omni præparatione, præparata vero citius operantur, abſq; vllo periculo danturq; in ouo quodam ſorbili ad ℈ j.

VSVS TINCTVRÆ.

Corallorvm adminiſtrationis eius ℥ ß. permiſceatur aquæ cichorij vel chamedrios, aut gamandreæ ℥ x. & huius mixti quarta pars ℥ j. idem ℥ ij. propinetur ægro manè & veſperi, horis quinque ante prandium, aut totidem horis poſt cænam, idque ſex aut ſeptem diebus ſucceſſiuis cibetur patiens leuioribus, & potus eius ſit aqua diſtillata ex fumo terræ cichorij, vel ſimilium, quibus tamen ſobriè tantum vtatur.

Additio.

Solue corallos in aceto radicato ſtent in digeſtione per menſem tingetur acetum effun-

effunde & iterum aliud impone donec amplius tingatur, filtra euapora, laua, exicca & cum ſpiritu vini circula, deinde diſtilla & ſupra marmor colloca fiet liquor mirabilius & dulcis, da 6. ad 8. guttas in conuenienti liquore, age gratias Deo.

GEMMARVM PORRO LIQVORES.

VT adamantis, ſmaragdi, turcoïdis, caducum ne redeat arcent, idem quoq; efficiunt eorundem olea, vt & oleum cryſtallinum ac Berillinum: Sciendum quod in lapidibus tria ſunt conſideranda, ſubſtantia, virtus & operatio, habemus ad iudicandum per operationes ſecretas de virtutibus efficaces & occultas: In quibuſdam lapidibus ſicuti ſunt operationes naturæ & corporum ſuper cæleſtium. *In prætioſis lapidibus 3. conſideranda ſunt.*

A PLANTIS.

Etiam fit lapis quidam optimæ virtutis & efficaciæ, ſecundum virtutem plantæ cuiuſlibet ac diuerſitatem. *Ex plantis fit vegetabilis.*

DE AV-

DE AVRO PHILOSOPHICO AC VIRIBVS EIVS.

NVNC de auro philoſophico tractabimus: omnes philoſophi aiunt, aurum noſtrum haud eſt vulgi aut commune, ſed philoſophicum, nam abſq; periculo omni ac nocumento humanum corpus (Deo Opt. Max. dante & adiuuante) ſanat: loquor hîc non Chymiſtico, ſed vero ac naturali auro, quod nimirum abſq; omni corroſiuo, vel abſq; venenoſis, & corroſiuis aquis præparatum eſt cui tantæ virtutes attribui debent; Nam elixir eſt vitæ omnéq; morbum contagioſum pellit; ſed aurum potabile dicitur, quoties vna cum alijs ſpiritibus aut liquoribus in ſubſtantiã quandam potabilem & quæ bibi poteſt, redactũ fuerit, eiusq; doſis eſt ℈ j. qualibet vice. Oleum auri eſt cum ex ſola ſua ſubſtãtia præter adhibitionem oleum iam factum eſt aureum, eiusq; doſis eſt vt pondus x. granorum non excedat. Quinta eſſentia vero auri dicitur, quoties ab eo tinctura rubea tracta ſeparataq; fuerit, à ſuo corpore: nam virtus actiua quæuis in tinctura exiſtit; doſis ℈. Quintæ vero eſſentiæ auri eſt granorum

Virtus actiua in tinctura omni eſt.

rum iij. per vices aquæ vitæ bonæ vel alteri alicui aquæ ſubtiliſſimæ commiſcetur maneq́; ſub meridiem ac veſperi ſumitur pro medicinæ exigentia. Quando aurum vel ſulphur auri venit in corpus & à noſtro balſamo apprehenditur, tunc clarificat balſamum ſanguinis à fumo maleuolarum ſtellarũ. Quod ſi morbus eſſet in aliquo membro principali ſulphur hoc fermentare oportet forma ſpecifica, aliàs in membris operandi vim nullam haberet: ſpecifica autem tranſmutant hoc aurũ ab vna in aliam formam, alia eſt enim natura balſami in ſanguine, alia in cerebro, alia in corde, alia in ſplene, hæc omnia ſcire oportet medicum & obſeruare, quod cum potabile induratur, accipies de eo magnitudinem piſi & imponas in ouum coctum, dempto vitello, ita vt durũ ſoluatur, hoc ægroto vtiliter propinabis, nam per ſe corroborat: diligenter tamen obſeruandum eſt cuilibet, aurum philoſophicum, quam primum vino aut ſimplici aqua inſtillatum fuerit, argentea quæq; vaſa & inſtrumenta deaurare, ſi vero non fuerit iuxta veram artẽ præparatum non inaurare ſed nigredinẽ tantum fuſcã obducere: aurum philoſophorũ

durum

durum id eſt coagulatũ duobus aut tribus granis ſecundũ vires humani corporis, adhibitum vel applicatum, multa mirabilia efficit, etiam in omnibus ægritudinibus, cum ſcrupulo vno theriacæ melioris exhibitum aut alijs quibuſdam medicamentis, vt ſapiens quiſq; prouidebit: Cardanus lib. 5. de ſubtilitatibus rerum ſcribit; aurum, ait, eſt res ſanè arcana perfectiſſima, temperamento æquali, ac mirabili proportione elementalium virium compoſita, cui nullum corpus mixtum æquiparari poteſt: vulnus cum illo factum non inflammatur. Vulgus medicorum magna ſimplicitate aureas catenas, nummos & his ſimilia in liquore extinguit, vel cocturã quandam facere molitur & quidem aqua ſimplici, in turbida quadam potione, in melle, in iure aliquo aut vino ad confortationem ſpirituum ac membrorum principalium: vocatq; liquorem illum in quo extinctũ eſt, ficto nomine apobamma, ſed quomodo vires cordis roboraret cum ſolæ tractantium manuum ſordes collectæ & adhærentes à nummis illis hoc modo auferãtur. Plurimi quoq; ab vnguentarijs & vulgaribus medicis perſuaſi aurum lima comminu-

minutum deglutiunt, quaſi verò ſtruthionum ſtomachos ferrũ digerentes habeant: nonnulli in cõfectionibus electuarijs multisq́; alijs medicamentis, vt in Diathamaro ſecundum deſcriptionem Nicolai Elect. de gemmis elect. lætitiæ Galeni confectionibus cordiacis, aureisq́; Alexandrinis tantum non edere, verum etiam ex aureis vaſis & edere & bibere delectantur. Verum cum incorruptibile quodlibet in ſtomacho hominis mutari non poſſit, ideoq́; nullam principalibus membris, vt ſupra dictũ eſt virtutem præbere poſſe videtur: ſed aurum philoſophorũ & philoſophicè præparatum innumerabiles habet virtutes calidis & frigidis, multisq́; alijs ac diuerſis defectibus ſimiliter medetur, velut eruditus quilibet medicus per ſe & eruditionẽ ſuam fideliter æſtimabit: inprimis autẽ epilepſiæ, & contracturis cùm præſeruando tùm curando reſiſtit; contra caducum. ℞. liquoris auri ℈ j. deturq́; ante paroxyſmum vna verò hora poſt adhibeantur ℈ v. tribus horis idq́ue ſexies repetendum eſt ante paroxyſmum ſemper & acceſſionem: pro contracturis, doſis auri potabilis eſt ℈ j. qualibet vice ſuper omnia ſubſtantiam

cordis & principiũ vitæ confortat, habetq; vim vt confortandi ſic & exhilarandi cor: granis iiij. vel viij. nam per venas meſaraicas ad hepar tandem ad cor indeq; per vniuerſum corpus facillimè transferri poteſt quin & deſiccat ſuperfluitatem omnium aliarum fæcum à ſubſtantia cordis & ſpiritus ſua claritate illuminat, confortat ſua ſoliditate temperamẽto ſuo temperat ſanguinẽ, præſeruat putredini reſiſtens, eundemq; purgans & ſuperfluitates ſua grauitate ad partes expulſionũ inclinare facit, domat melancholiam & maniam: vires ac ſpiritus exolutos reſarcit: Iuuentutem & conſeruare poteſt & virtutes partiũ in ſuis actionibus, inſenſatos quoſq; ſanat. Leproſis & qui cum iactura pecuniarum ſuarum inſulſis vnctionibus mercurialibus ab imperita curantium plebe funditus ſunt deperditi, confert, ſanguinem enim corruptum purificat & ab excremẽtis omnibus humanum corpus ſolis ſudoribus expurgat ipſumq; iuuenile quodammodo reddit, prauos quoſlibet humores per poros expellit.

ADDITIO.

Auri diaphoretici vera deſcriptio. Fac amal-

amalgama ex Sole & Mercurio misce cum puluere florum Sulphuris, cuius pondus sit triplum respectu amalgamatis, pone hæc omnia simul in scutella forti, in paruo calore per horam vnam, postea accende Sulphur vt totum comburatur & reperies aurum tuum valde spongiosum quod puluerisabis diligenter super marmor & inter terendum asperges hunc puluerem aqua vitæ optimè rectificata, & quando bene miscuisti incende ignem in aquam vitæ vt tota exardescat & ita reperies aurum calcinatum, idq; ter facias: tere denuo super marmor & adde mellis & parum salis communis præparati postea impone scutellæ terreæ, & infunde aquam calidã, & moue & sine aliquandiu quiescere filtra & laua quousq; nihil mellis & salis sit amplius, & erit subtilis vt eo scribere possis, Tunc incorporabis cum triplo olei tartari & exicca & pone in ignem donec rubescat postea pone super marmor & sol vnà cum sale dissoluetur rubicundissimus: si vna vice non dissoluatur oportebit quod non est dissolutum reiterare: Hoc oleum pone in matracium cum optima aqua vitæ & pone in balneo per octo dies & per alios octo in ci-

neribus calidis,&tuum oleum reperies rubrum inſtar rubini: poſtea aquam vitæ extrahe per filtrum vt ſal tartari ſeparetur. Laua ſæpius cum aqua vitæ eamq; incende, oleum quod reſidet ſerua ad vſum. Huius auri potabilis virtutes tantæ ſunt vt eas numerare vix poſſim: primo in calculi maximis doloribus propinādo 5. vel 6. guttas cum vino albo aut aliqua aqua accommodata confeſtim dolores ſedat: & poſt horam vnam calculum diſſoluit & foras eijcit. In peſte dum cor vehementer laborat peſtilens venenum repellit: Contra omnia veneni genera eſt remedium præſtantiſſimum, apoplexiam curat, hominem breui tempore priſtinæ ſanitati reſtituens: cancro medetur, & omnia vlcera, apoſtemata interna curat contra omnes morbos deſperatos & à medicis derelictos, modo non ſit prorſus humidum in homine extinctum.

ALIVD.

Solue aurum ſalis ſpiritu, extrahe illum ſpiritum & aurum remanebit in fundo vaſis inſtar mellis, ſi aliquoties ſupra idipſum repoſueris; deinde affunde oleum Iuniperi, tingetur ſtatim & attrahet ad ſe au-

i tincturam rubicundissimam: perge: le-
gibus Chymicorum non licet vltra doce-
re: his in laudem Iesu Christi vtere & læ-
tare.

Impostores nonnulli sunt qui pro au-
ro potabili receptam sequentem vendunt:
Accipiunt auri limaturam quam in vas vi-
treum indunt, & desuper oleorum cam-
phoræ Gariophyllorum fæniculi an. olei
vitrioli guttatim ℥ ß. statim omnis illa ma-
teria vertitur in rubrum colorem, fumum
satis magnum excitans, vbi tandem nulla
fit auri solutio, imò tale quale posuisti
idem reperis. Hãc Pragæ prætio 24. duca-
torum emi, tibi gratis offero: sed caue ne
cuiquam tale aurum potabile exhibeas:
Ratio in promptu est:

Castrat per nares odore,
Camphora mares.

DE RECVPERANDA IVVENTVTE RAIMUNDUS.

♃. Cælũ philosophorũ, id est q. essentiã
auri. Hoc mirabili potu potest senex manè
ac serò ad quãtitatẽ semiuncis plenæ infra
paucissimos dies ad tãtã incolumitatẽ per-

uenire vt manifestè & sensibiliter sentiat se ad pristinam iuuentutem deuenisse, tamen cautela est, in hoc tempore vino moderate vti: hæc est regula quam seruabis, in detrimento senectutis & iuuentutis recuperatione.

IDEM DE CVRA DESPERATORVM.

HABEAS chelidoniã cuius flos & fructus est in colore auri interius, & quarta elementa per magisterium extrahe, quã est de elemento ignis & tanquam liquor olei, & affige nostræ q. e. in quantitate vnius grani tritici, & statim resurget in modicum spatium si sufficiens erit patiens ad ipsam transglutiendam, deinde conforta eum cum administratione nostræ q. e. per se & scias quod perfectè curabitur, nisi dominus Deus voluerit eum omninò mori. Item Lulius de cura lepræ, quæ aduenit hominibus ex humorum corruptione vel venenorum inficientiũ natura, quia huic tale remedium & perfectam sanitatem intendimus procurare, si etiam per multum tempus vel modicũ processit. ℞. arcanum solis & perlarum & administra patienti per

ācto dies dando ſibi manè vnam plenam
nucem & ſic plenè curabitur. Nam hæc
cæleſtis medicina eſt quæ totam leprã cu-
uſuis humoris peccantis infra modicum
tempus curat. Item ℞. aquam factam ex
fragis,& affige illam noſtræ q.e.auri & per-
larum & applica illi: aqua quippe harum
palliat leproſos ſi bibatur aut liniantur ma-
culæ; potiſſimè autem ſi ipſum miſcuerit
aqua ardenti ſicq; omnem leprã cum ſuis
ſpeciebus perfectè curabis. Hydropicis
prodeſt aurum potabile, cum oleo helle-
bori & ſulphure.

PARACELSVS DE PODAGRA.

PRINCIPIO purgetur podagricus ple-
na ac perfecta purgatione, & ipſum ar-
cano corallino, id eſt colore à ſubſtantia ſe-
parato & abſtracto per ſpiritum vini, quo
interueniente eliciuntur fluxus podagræ
adeò vt ne locus porrò relinquatur poda-
græ; in hoc corallino arcano quæ ex eſſen-
tia auri eſt, tanta vis ac virtus ineſt, vt eam
niſi hac purgatione medico deprehendi
ſit impoſſibile: fiat autem iſta purgatio ſe-
xies aut ſepties pro vetuſtate ſiue duritie ſi-

ue natura podagræ. Paracelſus ſolis eſſen-
tia quinta nec nõ oleo lepram cum omni-
bus morbis tollit, renouat & reſtaurat, prę-
terea viſum corroborat & clarum perficit
in electuarijs aurum potabile, item contra
morbũ catholicum ſeu Hiſpanicum, cum
viij. granis in vino, aut theriacali aqua ℥ j.
mane ieiuno ſtomacho per 10. dies con-
tinuos, ſumatur: Diaphoreticum enim
medicamentum eſt, ſudores ſuperfluos &
noxios quoſque humores vniuerſi corpo-
ris expurgans, phthiſicis, hecticis, lienoſis,
cancroſis & phagædenicis vlceribus, lupo-
ſis ac fiſtuloſis conducit, totumq; corpus
humanum à putrefactione & corruptione
ad diem à Deo optimo deſtinatum, vſque
præſeruat. Quinetiam omnem morbi no-
uitatem, quæ ex vnctionibus & ſuffimigijs
auri viui aut Mercurij vulgi, item præcipi-
tati, ſublimati ac cinabrij alijsq; abſurdis
imperitorum (lethale pro remedio venum
exhibentium aut porrigentium) medica-
minibus euenit, aut emergit, curare pol-
let: auri autem præcipitati doſis eſt, dena-
rij dimidij pro iunioribus, & pro adultio-
ribus integri pondo, peſti medetur, cum
theriaca, aquam inter cutem, elephantia-
ſim

im aliosq; morbos curatu difficiles abigit, viſcerum obſtructiones reſerat. Qui venenum hauſerunt ijs opitulatur. Idem vlceribus malignis curandis demum intrò ſumitur, in morbo gallico. ℞. auri præcipitati denarium vnum & miſce cum electuario de ſucco roſarum ℥j. Item ſpecierum de gemmis ℈v. miſce ſimul detur vti moris eſt, bis terve aut quater ſumatur; breui extirpandã luem pollicetur, tùm extrinſecus vnguentis ac emplaſtris purgantibus feliciter ad ſordida cauernoſaq; non autem ſerpentia curanda admiſcetur. Adminiſtratio tincturæ ſolis & vſus ſecundum Paracelſum hæc eſt; Tincturæ ℞. ſolis aut auri ʒj. cum ℥j. optimæ theriacæ Venetæ permiſceatur & huius mixturæ propinetur ægro ℈j. ieiuno ſtomacho ſub aurora: imperetur ſudor & promoueatur ſtragulis in lecto: proceſſus huius adminiſtrationis repetendus, quoad vlcus eijciat ſanguinem, aut alium quemuis humorem ſanguinolentum, vt plerunq; ſolet fieri, vel duodecimo die curetur, poſtmodum quocunque vnguento voles vulnerario vel ſtiptico.

DE LVNA ET ARGENTO PHILOSOPHICO EIVSQVE *viribus.*

ARGENTVM philoſophicum eſt, Diaphoreticum in morbis ex cerebri inflammatione, neruorũ conuulſione, morbo attonito Coſmopolitico ſeu Hiſpanico, mania vel inſania, & delirio: hepatis, lienis, vel iecoris menſtruorumq́; vitijs & obſtructionibus obortis ſingulare quoddam remedium eſt, expellit enim prauas humani corporis qualitates per poros abſq; omni timore, periculo, debilitatione, reſolutione ac imbecillitate virium, confortat membra principalia, ſpiritus vitales, ac totum corpus humanum in priſtinam ſanitatem reponit: Argenti folia ſeu ramenta vulgò aduerſus maniam, melancholiam, & ad cerebrũ ipſum quoq; corroborandum Electuario de gemmis, lætificantibus Galeni, aureiſq; Alexandrinis immiſcentur: Spagyri verò ex ipſa Luna oleum eliciunt cuius duæ vel tres guttulæ in aqua florum Bethoniæ, ſaluiæ, meliſſæ aduerſus morbũ caducum, omneſq́; cerebri affectus, exhibentur: corpus album & Luna fixa remanens reducitur in Mercurium, intra pau-

cos

cos dies, & fit per ſe fabrili calore præcipitatum proditq́; in puluerē cuius exhibentur gran. viij. contra hydropem.

VERA LVNÆ PRÆPARATIO.

ADDITIO.

CALCINA Lunam quacunq; ratione: ſi per aquam fortem lubet calcinare, calx Lunæ diligenter exiccanda in tigillo igne forti tamen ne fundatur, ſed ſtylo ferreo aſſiduè mouendo, mox abluatur aqua communi & ſæpius exciccetur. Exiccatæ ſuper infundentur quatuor partes optimi olei tartari, ſupra marmor miſceatur & rurſus exiccetur, teraturq́;: tandem imponatur furno reuerberij in ignem flammæ per 24. horas. Hoc peracto tere denuò totūq́; colloca in loco humido & ſoluetur in oleū: vt ſepares oleum à tartaro affunde aquam tepidam quantum ſatis & agita ſimul & relinque ſubſidere oleum ad fundum, ſepara aquam à tartaro per filtrum, oleum Lunæ remanebit in fundo quod ipſum lauabis toties, donec aqua non amplius ſapiet tartarum. Pius ille vir cuius capitulo de auro

potabili mentionem fecimus, ſolet pariter ſalem argenti epilepticis dare, Arcanum (ſi vocare licet) magnatibus ducentis ducatis & plus vendere ſolet: ſic parat: Argentũ in aqua forti ſoluit, ſolutũ in aquam inijcit & argentum inſtar niuis fundum petit: calcem illam lauat, exiccat deinde in vas vitreum cum duplo limaturæ plumbi indit, & ſic vas vna cum materia ſupra carbones accenſos collocat, donec ſimul fluant poſtquam refrixerint, ſal album quoddã in ſuperficie apparet dulce, quod ſal argenti falſo vocat. Sed cum argentum in eadem quantitate & qualitate inueniſſem, impoſturã detexi: ille autem ira percitus: ad me (inquit) neſcis argentum ſuam formam plumbo communicare? Reſpondi: me talem philoſophum ignorare &c. de his plura in libro de impoſturis alchymiſtarum.

ADDITIO.

Fac amalgama accipiendo Mercurium & Iouem deinde contere & miſce cum oleo amygdalarum amararum, poſtea deſtilla; eo oleo ſanabis fiſtulas: & cancrum mortificabis, abſq; vllo dolore.

DE

DE IOVE AVT STANNO PHILOSOPHICO EIVSQVE *viribus.*

STANNVM philoſophicũ morphæam lepram curat, maculas faciei & excreſcentias oculorum inflammationes ſummosque dolores ſedat, item oculis membrana obductis, per pennam illitu opitulatur, vlcera omniuaria ſine vllo dolore ſanat, eademq́ue cicatrice obducit, ſerpiginem multosq́ue alios morbos curat vti pro ſua quiſque experientia diligentiaq́; medicus experitur, Doſis trium guttarũ. Aluum ſine difficultate mouet tumoresq́; educit, item morbum Gallicum ex eodemq́; orta vitia, item vulnera curatu difficilia vlceraq; maligna etiam recentia adhuc, intra horas 24. ſanat.

DE VENERE AC ÆRE PHILOSOPHICO EIVSQVE *viribus.*

AEs philoſophicum educit cum aqua mulſa pituitam, excreſcentiam in carne cohibet, fiſtulas cum mellis decoctione curat, lepras cum cera & nitro abigit, morphææ

phææ prodeſt, ad gingiuarum excreſcentias & callos vtile eſt, ſordes mundificat, ſcabiem quamcunq; curat, abſumitq́; carnoſa narium: ſedisq́; vitia depellit, papularum eruptiones cum vino cohibet, vlcera cum oleo ac cera vſq; ad cicatricem perducit, cicatricem offuſamq́; caliginẽ oculorum emendat, nomas ſiſtit, cancroſis ac ſerpiginoſis auxiliatur, cõtra fiſtulas & reliqua vlcera valet, vulnera ab inflãmatione tuetur & cuſtodit, exiccat fluxus, vuam tonſillasq́; farma cum melle admota reprimit, in emplaſtris ac vnguentis, in vnguento illo Apoſtolico & Ægyptiaco miſtum: valet Chronica putridaq; vlcera omnia curanda, verũ æs poſtquam cum menſtruo in oleum redigitur habet colorem ſmaragdinum, nec ad prædicta modo ſed etiam ſi butyro miſceatur, ad maligna quęuis vlcera curãda valet ad callos detrahendos ſi fiſtulæ callo obduratæ immittatur: ad delendas omnis generis carnis excreſcentias, ſine vllo dolore: inſuper furunculum quemlibet in collo veſicæ exiſtentem curat, ſi emplaſtro aliquo permiſtum vna cum oleo ceræ vt decet imponatur.

AD CANCRVM ET CVIVS-VIS ORIS VLCERA.

ADDITIO.

℞. Auripigmenti ℥ ij. viridis æris ℥ j ß. vini albi generosi ℔ j. dissolue terendo in mortario & quod dissolutum est funde in vas fictile vitreatũ, bulliat igne carbonum lentissimo vsq; ad consumptionem trium partium vt non remaneat nisi quarta pars vini: tandem remoue ab igne & dum materia adhuc mediocriter calida est super funde aquæ rosarum & solani an. ℥ ij. Virtus istius aquæ est innumerabilis ad cancrũ mamillarum, oris, gingiuarũ, noli me tangere, Polypum, mundificat quamcunque plagã antiquam sine vlla molestia patientis, in vitijs oris abluitur intingendo penicillum in aqua prædicta. Dabo in sequentibus, tutum & probatum remedium ad cancrum.

DE MARTE AC FERRO PHILOSOPHICO EIVSQVE *viribus*.

FERRVM Philosophicum attonito ex aceto mulso bibitum est cõtrarium, dysente-

ſentericis opitulatur, gingiuas firmat, ſtabilitq; ac roborat, igni ſacro vel perſico illitum ex aceto reſiſtit, papulas ac eruptiones ſanat, cæliacis, hydropicis, lienoſis, leproſis, cancroſis, lupoſis fiſtuloſis ac ſerpiginoſis vtile eſt, podagras illitum lenit, profluuium fœminarum ſiſtit, conceptionem impedit, contra ſcabiem genarum valet, alopetias replet, ſtomacho diſſoluto medetur, cholericis & cholera laborantibus ſubuenit, ſanguinem reſtringit, vulnera conſolidat: Crocus martis in carnatiuum quoddam eſt maximè conſolidans multisq; alijs incognitis morbis ſimilibus medetur vel aduerſatur.

DE CHALYBE AC VIRIBVS CHALYBIS.

CHALYBS extinctus in aqua potusq; lienoſis prodeſt, vinumq; eius cæliacis, dyſentericis, cholericis, ac cholera infeſtatis & ventriculo reſolutis auxiliatur. Sed oleum eiuſdē maiori cum vtilitate ad prædictos effectus adhiberi applicariq; poteſt: valet enim ad diarrhæam, lienteriam, dyſenteriam, tum ad hepaticum fluxum ad ventriculi corroborationem ad omnesq; internas quam externas hæmorrhagias, ſi præſer-

præſertim conſeruis roſarum aut Symphiti commiſceatur: in alui autem profluuio detur ad bibendum 3. vel v. grana cum olei nucis muſcatæ ℈ v. ex vino rubro: olei martis vnica tantum guttula cum decoctione quadam cõueniente exhibetur, aut conſeruis quibuſdam adſtringentibus ad dictos vſus permiſcetur: Calcina limaturam martis violento igne cum floribus ſulphuris, donec rubeſcat, totaq; eius terra fœtida euaneſcat, hanc per diem integrum reuerberato, tunc prodit in puluerem purpureum ac tenuiſſimum, quo vt eſt dictum vtere.

ADDITIO.

Si ferrum laminatum ſtratum ſupra ſtratum cum pumice ſtratificaueris & reuerberaueris deinde aceto diſtillato eius tincturam extraxeris euaporato aceto, reperies ſalem rubrum ſi ſæpius cohobaueris fiet oleum mirabilis virtutis.

DE SATVRNO VEL PLVMBO PHILOSOPHICO EIVSque viribus.

SATVRNVS aut plumbum philoſophicum ad omnes cõbuſtiones, igne, aqua vel

vel oleo prodest, hæmorrhoidas sanat, vlcerum excrescentias cohibet, vlceribusq; cancrosis ac putridis cum per sese tum alijs commixtum aduersatur. Ignem persicum sacrũ vt vocant, sanat, impertiginosis conducit, caua quæq; implet, sanguinem supprimit, oleum Saturni vel plumbi, loco humido soluitur & oleo Terebinthinæ permixtum ad quæuis maligna ac deplorata vulnera vlceraq; breui temporis spatio & inter paucos dies carne implenda curandaque præstantissimum est medicamen & balsamus prætiosus, ad sistendam ophthalmiam cum fluxu oculorum & inflammatione dummodo prius, quam optimè dulcoretur. Item membris conuulsis resolutisq; in vnctum breui eadẽ restituit, idem tumorem ex calida intemperie natum, ex eodem oleo chamemelino & oliuarũ discutit, insuper inflammationes quouis modo ortas & ambusta quælibet restringit, si pannus quidam cæruleus eodem imbutus superponatur, sed colica passione laborantibus alijsq; intestinorum doloribus, grana iij. vel iiij. ex humore aliquo ad bibendum propinantur.

Hæc de mineralium ac metallorum viribus

ribus multiplicibus iam ſufficiant,quæ vbi præcedenti ſubtili quadam præparatione in liquorem rediguntur, mirabiles effectus habere deprehenduntur, iuxta vulgarium tamen pharmacopolarum ac multorum aliorum imperitorum præparationem ferè nullos, quia calor naturalis tàm potens ac fortis non eſt, vt poſſit corrumpere & tranſmutare ſolem, Lunam, aliaque metella vt mutata in ſanguinem nutrire corpus humanum, & ſpiritus vitales confortare, aliaque ſibi à natura conceſſa negotia perficere poſſint aut valeant, dum in ſubſtantia ſua duriori maneant: Hoc phyſicis perinde ac medicis omnibus communiter notum eſt quod aquæ ſulphureæ, aluminoſæ aut thermæ habeant vim ac facultatem conſolidandi, quanto magis aqua metallorum de metallis præſertim perfectioribus extracta? omnia ſiquidem perfecta aut non perfecta metalla, dum in ſubſtantia ſua duriori adhuc ſunt, nullam vim aut efficaciam in medicinis oſtendere poſſunt, quamuis de eorundem viribus attributis multi multum hinc inde iactare poſſunt, niſi iuxta Ariſtotelem illorũ ac communem philoſophorum ſententiam, abſ-

que corroſiuis tamen & venenoſis aquis in priſtinam vel primam ſuam materiam redigantur, ſic Dauid in Pſalmo ait, eduxit aquam de petra & oleum de ſaxo duriſſimo, niſi quodlibet vertatur in aquam nullatenus perueniet ad perfectionem.

ADNOTATIO IN SATVRNVM.

Additio.

℞. Minij ℔ ij. in vas vitreum indatur & acetum diſtillatum ad ſex digitorum eminentiam affundatur: optime clauſum ſupra cineres collocetur, moueatur baculo ſtatim, ne fundo adhæreat, die ſequenti effunde acetum quod dulce eſſe debet, in aliud vas: Nouum aliud acetum impone & vt ſuperius feciſti, fac, perge donec totum minium ſolutum fuerit: collectis omnibus acetis: filtro nouo filtrare oportet, deinde in fimum equinum per 15. dies putrefacias, peracto tempore diſtilla acetum ad tertias id eſt ex tribus partibus vna remaneat, hanc tertiam partem pone in locum frigidum vt in cellam & fient cryſtalli, tũc euacuabis acetum, & cryſtallos accipe quos ſerua, acetum iterum ad tertias diſtilla-

ſtillabis & expones in locum frigidum & iterum fient cryſtalli: Hoc repete tam diu donec habeas omnem materiam illam redactam in cryſtallos. Accipies ℥ ij. illius ſalis cryſtallini ſerua donec dixero quid tibi ſit agendum: totam illam materiam cryſtallinam accipe, quam in retortam vitream luto optimo munitam ponito, cui recipiens ſatis capax adaptabis, clauſis iuncturis diſtillationem prouocabis: Primo exibit fumus albus, deinde rubrum oleum, ignem lignis ſiccis auge vſq; ad perfectam diſtillationem: ſepara aquam ab oleo in B. M. vtrumq; ad partem ſerua: oleum tribus vicibus rectificabis, aquam ſeparatim pariter in balneo mundabis. Tanta prudentia atque ſapientia hic ſenex præditus eſt: vix aliquis mortalium numerare poteſt. Eius ſudore & ſanguine vtere in omnibus morbis tam exterius quam interius agens Deo gratias. B. A PORTV.

BALSAMVS SATVRNI.

PARTEM ſuperiorem reſeruatam accipe, id eſt vnciam illam, contere, & in vas vitreum habens longum collum pone deſuper aquæ Terebinthinæ ℥ iiij. tincturam extrahe vt ex floribus ſulphuris fieri ſolet: Tum ſal Saturni in rubrum colorem rubini inſtar ſoluetur, in retortam pone, & ad modum aquæ fortis deſtilla primo lento igne, donec meſtrum totum habueris, recipientẽ muta, ignem auge de hora in horam donec nihil amplius diſtillabit & habebis oleum cuius vires naturalem balſamum ſuperant, vulneribus, vlceribus, cancro, polypo, Noli me tangere tangendo bombace medetur, Item vulneribus cruẽtis calidè applicando. De his plura in noſtro libro Mineralium. B. A PORTV.

DE SANGVINE HVMANO AC VIRIBVS EIVS.

EX ſanguine humano fieri poteſt oleũ & ſal, poſthęc lapis rubeus mirabilis efficaciæ ac virtutis: cohibet fluxum ſanguinis multasq; infirmitates expellet. ℞. ſanguinem humanum putrefac in fimo calido, deinde diſtilla & exibit aqua candida ad mo-

ad modum lactis, postea augmenta ignem & distillabis oleum, tandē fæces in fundo vasis remanentes rectifica vt albificentur, sicuti nix & affuso oleo eius fiet lapis clarus ac rubeus; sal humani sanguinis valet contra morbum articulorum nec non podagræ, chiragræ ac gonagræ medetur.

Tantũ de præstantioribus & summè necessarijs medicamētis iam sufficiat, quorũ omnium rectam præparationē edocuit ars Chymica, quæ ab imperito vulgo damnatur: nō enim ex solis plantis, vt inepti multi putãt, & toti orbi terrarum persuadent, sed etiam ex metallis gemmisq́; ac prætiosis lapillis, Theophrastica desumuntur vel extrahuntur remedia, quæ tamen non acria sunt, nec violenta vt ignari & rerum imperiti clamitãt: sed dulcissima naturæq́; nostræ familiarissima, qualiaq́; spirituum præstantiam conseruant, viuificant & ab impuritatibus, solis plærumq; sudoribus expurgant, tota deniq; substantia non parum proficiũt, vti doctorum plurimi quotidie felici cum successu experiuntur; sed hæc ijs sordere mirum non est qui in fæcibus illis & impuritatibus ita sunt submersi vt animus illorum ad altiora & subtilio-

ra non poſſit emergere. Præterea ſua pigritia laborem in medicamentorum præparationibus requiſitum fugiunt. Ego vero iſtiuſmodi homines commoneo: vel vt diſcant meliora, vel vt melioribus inſtitutis non inuideant, ſaltem ignota non reprehendant, ſin minus nihil tamen eorum conatus morabimur, quia futurum eſt vt palmam ipſis fruſtra ringentibus obtineat veritas, & illas tandem tenebras ſuo fulgore diſpellens ſingula cuiuſmodi ſunt re ipſa patefaciat.

FINIS.

Vbi hunc primò tractatū nactus ſum.

Auctoris huius tractatus nomen me latet Quiſquis fuerit haud dubiè rerū vniuerſarum peritiſſimus fuit, & vtriuſq; medicinæ notitiā inſignem habuit. Cum ego tractatum de ſale nitro doctiſſimo viro VVenceslao Lauinio Pragenſi Medico communicarē, Is hunc Miſcellaneum tractatum deſcribendum dedit, qui tot erroribus ſcatebat, vt verum ſenſum vix elicere potuerim. Tu humane lector noſtris lucubrationibus faue & boni conſule. B. A PORTV.

LIBEL-

LIBELLVS

DE SALE NITRO ET EIVS

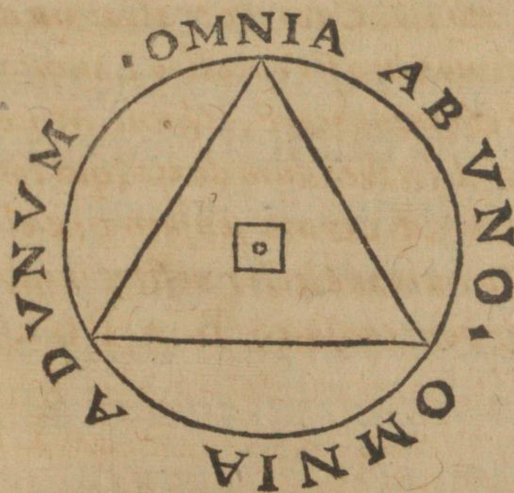
præparatione & quomodo in diuersis ægritudinibus administrari debeat.

Item de viribus AVRI *potabilis eiusq; physica præparatione.*

PANACEÆ *vegetabilis descriptio: qua radicitus podagra tollitur varijq; morbi sanantur.*

De MELLIS *etiam elixire.*

Item de viribus occulti spiritus Epistola ad summum philosophum Petrum VVinzium.

Sæpe latent humili fortes in corpore vires:
Sæpe liber paucis multa, sed apta docet.

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI AC D. DOMINO CHRISTIANO

Principi Anhaldino Comiti Ascaniæ Domino Seruestæ & Bernburgi, &c.

INTER tot partes sese virtus tua fundit (Princeps fortißime) vt nullus hic in quouis genere locus, quẽ illa non occuparit. Sed vt doctrinam eximiam, sanctißimos mores, cæterasq; virtutes omittam quod perrarò ætate prouectis contigit, qui Iustorum Ducum nomen merentur id in ipso ætatis flore ita assecutus es, vt expectationem quam tot maiorum illustrium virorũ gloria, perpetuusq;

gentilis ſplendor concitarunt, tu ſuſtinere & tueri videaris. Extant Imperatoriæ artis, conſilij, fortitudinis, conſtantiæ ſigna, quæ tum alibi tum in Gallia noſtra iuuanda nuper ediſti. Cuius nomine quum omnes tibi debere intelligamus, volui & ego hoc meo libello quem tibi dicandũ ſtatui, meum erga T. C. gratum animum oſtendere: Licet autem is prima fronte videatur exiguus, tamen paucis pagellis arcana haud contemnenda continet. Mirabitur aliquis vnum & vulgare corpus de quo hoc tractatu agitur tot & tantas vires cõtinere. Miretur idem T. C. vno ſuo corpore tantum animũ tantis virtutibus inſtructum quãtas Regni ampli omnes incolę vix capiant concluſiſſe: ſed de illuſtribus illis virtutibus quia omnibus notiſsimæ ſunt hoc loco dicere animus non eſt. De ma-

teria

teria nostra dicam. TERRA omnium Elementorum basis & fundamentũ est. Ipsa enim est obiectum & receptaculum omnium radiorum influxuumq; cęlestium: ipsa in se continet omnium rerum semina seminalesq; virtutes. Ideo ipsa dicitur animalis, vegetabilis & mineralis quæ ab omnibus reliquis Elementis ac cælis fæcundata omnium ex se ipsa est gignitiua: ipsa est receptiua omniũ fæcunditatum, & veluti prima parẽs etiam omnium pullulatiua, centrũ & fundamentum & mater omnium: illam quantumcunq; secretam, lotam, depuratam, subtiliatam, si dimiseris sub dio, mox cælestibus viribus fæcundata & prægnans, ex se ipsa producet plantas vermiculos, & animalia: producet lapillos, lucidasq; metallorum scintillas: In ea sunt secreta maxima si quando fuerit per artificiũ ignis purgata,

gata, & ad ſimplicitatem ſuam congrua lotione reducta. Ipſa eſt prima creationis noſtræ veriſsima Medicina: Ex ea ſpiritus ille ſecretus naturæ primogenitus ad omnes morbos profligandos elicitur, de quo hoc in libello. Vale (Princeps Illuſtriſsime) Deus T. C. quam diutiſsime ad nominis ſui gloriam & afflictæ Eccleſiæ ſuę propaginem ſoſpitet Frankenthalij. Kalen. Ianuarij 1594.

T. Celſitudinis

Obſequentiſsimus

Bernhardus G. Penotus à Portu S. Mariæ Aquitanus D. M.

BERNHARDVS G. P. A PORTV AQVITANVS beneuolo Lectori.

CVM omne studiũ meum in vsum humani generis semper cõtulerim, nihil antiquius habui quàm conari omnibus rationibus aliquid eruere quod eidem prodesse possit: id vt efficerem occasio mihi non incommoda sese obtulit. Quum post maledictum illud coniuratorum fœdus & edictum Regium de eyciendis omnibus puræ & synceræ religionis professoribus, in Angliam me recepissem, ab humanissimo omniumq́; artium cognitione ornatissimo Domino Roberto Beel Serenissimæ Reginæ Angliæ vt intimo sic prudentissimo Senatori benignè & humaniter exceptus: qui tandem mihi bibliothecæ quam instructissimam tum impressis tum manuscriptis libris apud se habet, copiam fecit. Hic inter alios, Libellus de sale nitro, Anglico idiomate conscriptus in manus meas incidit: quem confestim in Latinam linguam verti, per eius fidelissimum famulum Henricum Seuerinum Hassium curaui. Cui

Magister Robertus Beel decus Angliæ.

ui. Cui tractatui præparationes aliquas adiecimus. Etenim in rerum natura nihil tam purum est, quin aliqua præparatione adhuc indigeat. Nam certum est rem quo magis ad simplicitatem accedit eò citius penetrare & operari, nostroq; balsamo facilius coniungi. Quandoquidem puritas est vnius, impuritas diuersarum rerum. Igitur (beneuole Lector) hoc in subiectũ votum tuum dirige. Nihil enim est quod volentem retardet cum vbiq; locorum siue in Mari, desertis, montibusve fueris (modo ignem & aquam habueris) hoc medicamen parare poßis. Idq; tuto, cito, & iucunde cuilibet morbo adhibere, Idcirco Deo Opt. Max. immortales per vnigenitum Iesum Christum gratias age qui tam familiare, vniuersaleq; medicamen mortalibus pandere voluit. Vale & pauperum recordare. Frankenthalij Kal. Ianuarij 1594.

PRÆ-

PRAEPARATIO NITRI.

APPONITVR nitrũ ſoli, in ampla patina, vel alio vaſe plumbeo, donec albeſcat, deinde redigitur in puluerem album, & hoc modo præparatum acquirit plus ſubtilitatis, vocari poteſt aphron nitron purificatum.

Vel calcinatur igni vehementi, donec albeſcat, & gummoſitas ita diminuetur valde, & maiorem habebit calorem & ſubtilitatem in operando.

ADDITIO.

Liquefac paulatim nitrum in forti tigillo, eo fuſo inijce ſenſim ſulphur commune fabarũ magnitudine donec nolit amplius ebibere, effunde in vas aqua plenum, filtra, coagula, rurſus ligna, ſulphur inijce hoc quinquies repete, vltimo ſolue, filtra, coagula tunc paratum eſt.

OLEVM

OLEVM SALIS NITRI.

Additio.

FVNDE plumbum purgatum & desuper sal nitrum optimum ad libitum proijce: & ibi in oleum fundetur: ab igne extrahe, congelabitur & à plumbo separabitur: serua in vitreo vase: Cum eo vti volueris, ad ignem pone & cito in oleũ vertetur quod fixat perfectissime: Hoc oleum rectificatur distillando per retortam, nam humiditas transit & oleum rectificatum manet.

FIXATIO SALIS NITRI.

Additio.

♃. Salis nitri, limaturæ ferri ana, calcis viuæ ij. partes tere simul & in ollam bene obturatam pone, & in furnum venti colloca, vt ardeat horis quatuor, cum refrixerit superfunde aquam limpidam stet per noctem, tunc sal nitrum à calce separabitur filtra euapora, congela, exiccatumq; funde & fluet in oleum fixum.

Ad omnes cutis defectus & vitia remouenda: vt sunt neui, morphæa, icterus scabies, pustulæ, tumores, serpigines, lepra.

Dissoluatur nitrum præparatũ, in aqua vel li-

vel lixiuio tepido confecto ex vitibus, vel rosis vel salicibus, vel rosmarino, vel saluia, vel hysopo, vel lauendula, vel thymo, vel lauro, vel vrina infantis pueri distillata, vel in aceto distillato, vel in succo limonum, vel melle purificato, maceretur per dies tres, vel etiã in adipe anserino, vel cygneo, vel oleo amygdalarũ applicetur cuti eundo cubitum: mane abluatur locus affectus, aqua rosarum, vel fabarum, vel decoctione farinæ hordeaceæ, furfuris triticei, & radicum maluarum.

Ad idem.

℞. Tragacanthæ electæ, quantum vis, macera in aqua rosacea, vel aceto rosaceo, donec resoluatur, adde puluerem minutissimum radicum Ari, seu serpentariæ, septies maceratæ in aqua rosacea, & siccata in sole: puluerem Ireos, farinam orizæ: tantum harum specierum singularum quantum tragacanthæ: postea impone tantum nitri quantum omnes superiores species consistunt pondere: appone igni moderato, semper agitando, donec nitrum liquescat, & eo vsq persecueres donec crassescat, tunc adde parum caphuræ, vbi talem consistentiã acquisierit vt in pilulas facile for-

mare poſſit, amoue ab igne potes autem initio diſſoluere parum moſci zibeti vel ambræ, in aqua roſacea, vel in aceto roſaceo ſi vis, & cum iturus es cubitum pilulam vnam madefacias, aqua vel aceto roſaceo, vel ſucco limonum teq; inungas, mane te laues aqua fabarum ſeu roſarum.

Ad ſerpiginem lotio.

℞. Nitri ℥ iij. ſalis communis ℥ j. aquæ lapathij ℥ iiij. aceti ſquillitici ℥ j. diſſoluantur & miſceantur, hoc liquore calefacto, intingas linteum, & frices vultum.

Vnguentum remouens tumores calloſitatem, & duritiem cutis.

℞. Nitri ſalis gemmæ ſummitatem hyſopi pulegij, an. partes æquales: contundantur & incorporentur, cerato roſato ad ignem temperatum.

Experimentum ad ſcabiem, ſerpiginem, pruritum.

℞. Nitri, ſulphuris, maioranæ, an. ℥ j. pulueriſanda pulueriſentur, maiorana contundatur, miſceantur cum oleo roſaceo, & fiat vnguentum.

Lotio seu linimentum educens & curans variolos, rubedinem & pustulas corporis.

℞. Nitrum mixtum cum succo hysopi calthæ & camomillæ, addito oleo amygdalarum amararum.

Contra lepram.

Nitrum temperatum cum vitriolo & ære viridi applicatum lepram remouet.

Ad maturanda mundificanda & curanda vlcera, carbunculos & fistulas.

Nitrum mixtum cum terebinthina applicatum & inunctum.

Potio ad morbum icteritium.

Cochleare vnum nitri haustum cum vino ieiuno stomacho icterum curat.

Linimentum ad morphæam.

Dissoluatur nitrum in vino albo vel aceto distillato, vel succo limonum, eoq; iturus cubitum cutem frices.

Vnguentum dealbans faciem & cutem reddens claram.

℞. sem. psillij ʒ j. olei tartari ℥ iij. macerentur in vase plumbeo tres dies: postea per sacculum exprimatur mucilago,

quæ miſceatur cum oleo roſato, in quo deinde diſſoluatur ʒ j. nitri & ℥ j. ſalis gemmę, & fiat vnguentum.

Vt capilli flaueſcant.

Nitrum temperatum cum lupinis contuſis & aqua calida capillos reddit pulchros ſi ſæpe inde lauentur.

Ne decidant capilli.

Diſſoluatur nitrum in vino maluatico, eoq; locus fricetur, poſtea beta imponatur contuſa.

Ad remouendos pediculos lentes & porriginem capitis.

Diſſoluatur nitrũ & terra ſamia in oleo ſeminum raphani & applicetur.

Contra nimiam humiditatem cerebri & capitis furfures.

Diſſoluatur nitrum in aceto albo, addatur puluis olibani eoq; fricetur locus affectus.

Ad albificandos dentes.

Nitrum præparatum mundificat dentes, ſi eo fricentur.

Contra dolorem dentium.

Nitrum coctum cum vino & pipere, dolorem dentium mitigat, ſi teneatur in ore.

Ad

Ad dolorem capitis.

Nitrum mixtum cum ſucco foliorum & baccarum hæderæ, & naribus hauſtum & capiti impoſitum acetum roſaceum dolorem ſedat capitis.

Contra dolorem aurium, item ſuppurationem tinnitum & opilationem.

Immittatur auribus, nitrum mixtum cum ſucco foliorum & baccarum hæderæ & cum oleo amygdalarum amararum, camomillæ violarum & roſarum tepide.

Ad omnes oculorum defectus.

Nitrum mixtum cum melle roſato vel vino maluatico, vel aqua endiuiæ, immiſſum oculis caliginem fugat, maculas & lacrymas remouet, viſumq; acuit.

Ad profluxum ſanguinis è naribus.

Nitrum mixtum cum ſylphio, vel aſſa fætida, & admotum naribus ſanguinem ſiſtit.

Ad deformitates vnguium.

Diſſoluatur nitrum in maluatico apponatur cineribus calidis in cortice pomi granati excauati & linteis intinctis, applicetur vnguibus deformibus.

Ad anginam & gutturis defectus.

Coquatur nitrum cum violis, addatur

mel violatum,& pix liquida, vel cedria fiat gargariſmus.

Vel.

Diſſoluatur nitrum in decoctione hyſopi & ficuum & fiat gargariſmus.

Contra paralyſim linguæ.

Coquatur nitrum cum ſaluia & poſca vel aqua, aceto & ſale, hanc mixturam adde fermento quod immittatur paſtæ, vnde panis futurus eſt, hoc pane veſcatur patiens.

Contra paralyſim & ſtupiditatem neruorum, priuationem ſenſuum, conuulſionem, diſtortionem, punctionem & ſpaſmum.

Vtatur patiens balneo vel fomentationibus cum nitro bullito in aqua & ſale, cui addatur ſaluia, lauendula, roſmarinus, thymus hyſopus, origanum, pulegium, Satureia Sambucus, mentha, marrubium, enula campana, polypodium quercinum locus affectus vngatur oleo caſtareo vel ſpicæ vel maſticis.

Lotio pedum ſaluberrima.

℞. Fol. roſar. rubrarum, camomil. Beton. origani, ſaluiæ rutæ, an. m.j. immitte hæc ſacculo lineo, ligetur ſacculus & bulliat

liat in aqua ſufficienti, adde nitri ℔ ß. parum ſalis groſſi, & parata eſt.

Ad ſchiaticam & coxendicis infirmitates.

℞. Nitrum cum decoctione ebuli vel corticis radicum ſambuci & enulæ campanæ, fiat enema.

Ad raucitatem, tuſsim, aſthma & alios pulmonis & pectoris defectus.

Nitrum coquatur cum hyſopo & ficubus decoctioni immiſceatur braſſica, ex eaq; bibat patiens.

Vel.

Diſſoluatur nitrum cum poſca ſeu aqua aceto, in quo meliſſa macerata eſt, bulliat cum ficubus, & vuis paſſis, atq; illo liquore vtatur aſthmaticus.

Contra opilationem pulmonis & contra gemitum frequentem.

Bibatur nitrum in ptiſana.

Ad lentos humores ventriculi ad ventoſitatem dolores inteſtinorum.

Nitri ʒ j. cum melle roſato comeſta, expurgat fæces ventriculi appetitum cauſat.

Ad ſuffocationem ſtomachi.

Bibatur nitrum cum aſa dulci, vel poſca vel aqua calida, aceto & ſale.

Vel.

Paretur lac amygdalinum, cum decoctione nitri, florum camomillæ, violar. Boraginis, buglossæ, melissæ, menthæ, foliorum rosar. asæ dulcis.

Ad torturas stomachi.

Nitrum & melissa epota in vino tepefacto tormina stomachi sedat.

Ad opilationem hepatis.

Fiat decoctio ex cichorea, endiuia dente leonis, rosis rubris, cui addatur nitrum, item fiat emplastrũ ex nitro & oleo amygdalar. amararum, oleo rosaceo, aceto rosaceo, in quo chalybs igneus extinctus fuit, applicetur regioni hepatis.

Item præparentur clysteres ex ijsdem decoctionibus, cum oleo amygdalarum amararũ, camomill. melle rosato & nitro.

Contra splenem obduratum & tumidum.

Dissoluatur nitrum, fænugræcum, rosæ rubræ & cappares in oximelle, & aceto rosato in quo chalybs candens extinctus fuit bibatur ieiuno stomacho.

Ad idem emplastrum.

℞. Nitri ℥ v. pulueris fænugræc. vel lupinorũ, aceti rosat. omphacini, olei amygdalar.

dalar. amarar. ol. camomil. anethi, sambuci, radic. cappar. an. ℥ j. fiat emplastrum.

Ad paßionem Iliacam.

Sumatur decoctio nitri, florum camomil. caltharum, hysopi, menthæ, melissæ, puluer. radicis Ireos, galangæ, asæ dulcis, sem. petrosel. feniculi, anisi, anethi, cumini cum amygdalis dulcibus fiat lac.

Ad idem.

Fomentetur locus eadem decoctione vngendo primum partes oleo camomil. anethi & amygdalarum amararum.

Ad cholicam paßionem.

Eadem decoctio sumenda est, & eadem fomentatio, quæ in iliaca passione.

Contra Hydropem.

Nitrum comestum cum ficubus & hysopo.

Ad idem.

Nitrum contritum cum ficubus & hysopo, applicatum ventriculo, hydropem curat.

Ad idem.

Dissoluatur nitrum in decoctione ebuli, & sambuci, & ireos, fiat Enema.

Ad inflammationem testiculorum.

Nitrum contusum cum vuis passis, mix-

tum cum oleo violarum & rosarum tepide applicatur, in forma cataplasmatis.

Ad carnositates & excrescentias virgæ.

Nitrum mixtum cum cineribus pampinorum seu vitium & aceto chalybeato applicatur externe cum magno effectu.

Ad calculum renum & vesicæ.

Comedatur nitrum cum oximele, ex raphanis, addito melle rosato.

Ad idem.

Inungantur renes externe cum adipe cuniculorum mixto cum nitro.

Ad idem.

Adhibẽtur clysteres ex nitro casia fistulari, decoctione cuniculi, cum camomilla, capillo veneris petroselino, raphanis, saxifragio, addito melle violato, vel rosato cũ axungia caprina.

Ad dissoluendam molam in matrice, ad suffocationem & alia accidentia matricis.

Propinetur nitrum cum succo camomillæ mercurialis, hysopi, & arthemesiæ.

Ad idem.

Fiat pessarium ex nitro dissoluto in succo hysopi, calthæ, camomillæ, arthemesiæ, mercurialis, oleo amygdal. addito galbano, assa

no, aſſa dulci & ambrę griſię parum, vel aliptamuſcata.

Ad recuperandas vires debilitatas.

℞. Picis nigræ, ceræ, colophoniæ, an. ℥ iij. liquefiant addatur tartari ℥ j. nitri ℥ j ß. Sulphuris viui ʒ iij. pulueris piperis ʒ ij. Benioni ʒ ij. Euphorbij ʒ ß. labdani ℥ j. olei amygdal. amar. olei ciprin. an. ℥ j. miſceantur, fiat emplaſtrum.

Ad ſudorem prouocandum.

Nitrum hauſtum cum ſucco camomillæ & calthæ in brodio.

Ad retardandum nimium ſudorem.

Diſſoluatur nitrum cum puluere Ireos in oleo roſato omphacino, addito aceto roſato, inungatur corpus.

Vt agiles reddantur corporis partes.

Inungantur tibiæ vel aliæ partes corporis cum nitro diſſoluto in oleo camomillæ.

Ad diuertendum horrores febris ante paroxyſmum.

Diſſoluatur nitrum in oleo oliu. vel potius in oleo amygdalar. amarar. vel anethi, vel ſem. raphani, vel vrticarum, vel caſtorei, vel ſpicæ, vngatur ceruix patientis, ſcapulæ & ſpina dorſi, item tendones manuũ & pedum.

Ad la-

Ad laxandum inteſtina.

Potetur nitrum cum puluere Ireos, in ſucco crudæ braſſicæ.

Item bibatur nitri pulueris cochlear vnum in ſero lactis tepido, vel vino albo, vel decoctione vuarum paſſarum.

Ad combuſtionem.

Nitrum aſſatum donec nigreſcat, & in puluerem redactum, efficaciter imponitur combuſtionibus.

Contra morſus rabidorum canum & aliarum venenatarum beſtiarum.

Nitrum liquefactum cum Terebinthina addito aceto & adipe anſerino, vel ſuillo, applicatum morſus curat venenoſos, interim tamen acetum coletur per calcem viuam & miſceatur cum nitro, eoq; vulnus ſæpe lauetur.

Pro eo qui comedit Hyoſciamum.

Nitrum diſſolutum aqua tepida bibatur poſtea pluma vel digito vomitus prouocetur.

Pro eo qui comedit mandragoras.

Cieatur ſæpe vomitus cum nitro & aqua calida, & melle, tum bibatur decoctio abſynthij in maluatico cum nitro in eo diſſoluto, ægroti caput aſpergatur, aceto & oleo

oleo roſaceo, adhibitis rebus graueolentibus, exerceat ſe vehementer patiens, ſudoremq; prouocet.

Si quis comederit fungos.

Contundatur meliſſa, cum poſca vel aceto, aqua & ſale: in hac mixtura diſſoluatur nitrum hauriatur tepidè, vt inde vomas.

Si quis comederit Bupreſtum vel cantharides.

Accipiatur nitrum cum aſa dulci diſſolutum in aqua tepida & melle, ita vt vomas poſtea ſæpe, deinde vtaris trochiſcis de alkekengi, cum lacte amygdalino.

Contra ſanguinem taurinum bibitum.

Hauriatur nitrum cum poſca & ſale, cieatur frequens vomitus.

Contra omnes ſtrangulationes, ſuffocationes & obſtructiones in genere.

Nitrum ad hæc omnia præſtantiſſimum remedium eſſe experimento conſtat, ſiue ſumatur internè ſiue adhibeatur in fomētationibus balneis ſeu emplaſtris, diuidit, diſſoluit ſubtiliat, laxat, rarificat, ampliat, extenuat, aperit, lubricat, euaporat, expellit, mundificat.

Ad

Ad conglutinandum aurum vel argentum, idem ad colorandum aurum & argentum.

Agitetur nitrum & alumen plumæ cum vrina pueri, in mortario cupreo, cum pistaceo eiusdem metalli ad solem vel in cineribus calidis tamdiu donec ferè desiccatum fuerit & crassum, postea eximatur & desiccetur ad solem in vase plumbeo, redigatur in puluerem.

Ad dealbandum eo linteamenta & telam.

Dissoluatur nitrum lixiuio calido, in eoque macerentur linteamina aliquoties expressa aqua, desiccentur ad solem.

Ad purificandam lanam, pannum & filum.

Adhibeatur nitrum, vt supra cum lixiuio calido.

Ad præparandum corium.

Nitrum hoc modo sumptum cum lixiuio, & posteà cum aqua calida corium mundat & tractabile reddit.

Ad

Ad lubricandum pelles.

Lauentur in aqua calida, cum ſapore nitrino.

Ad equis appetentiam deiectam conciliandam.

Miſce ad ℥ j. nitri puluerisati in eorum pabulo.

FINIS LIBELLI DE SALE NITRO.

PANA-

PANACEÆ VEGETABILIS DESCRIPTIO SEQVITVR.

Mineræ maioris vegetabilis q.vis tantiſper calcina donec papaueris erratici colorem induat, in vino albo quantum ſolui poteſt, ſolue: exicca, iterum ſuper tepidos cineres ſolue: hoc ſerua quod inſtar olei erit: ſi decem aut duodecim guttas dederis de tertio in tertium diem, purgat leuiter, radicitus podagram pellit, modo ægrotum confortes extracto dulci corallorum: exhibetur in ſyrupo vel extracto iuæ aut vino dulci: non ſolum ſpecificum eſt ad articulares morbos, verum etiam ad hydropiſim.

ALIVD II. PRÆSTANTIVS.

℞. Supra dictam materiã ac perfectionem calcinatã quam ſupra cupellam probabis veluti purum argentum & cum ſuæ puritatis dederit ſignum, tolle, cum refrixerit, contere, & cum ſpiritu vini tincturã extrahe, leniter diſtilla: Iterum eundem ſpiritum impone, & hoc repete quater, vel

donec

donec per retortam ſimul tranſeant; habebis perfectam eſſentiam quam circulabis ſpatio 14. dierum in balneo: ſeparabuntur duæ eſſentiæ diuerſæ, vna flaua ſupra natans; altera in imo vaſis rubens: inferior eſt auri argentiq; verum diſſoluens, aliorũq; lapidum: Superior autem eſſentia eſt tartareorum ægritudinum verum catharticum: præſertim podagræ. His fruere & vale.

ELIXIR MELLIS.

MELLIS optimi ℔ vj. ſume & in aqua ter diſtillata ſolue, filtra idq; quater, aquam deniq; euapora, iterum atq; iterum diſſolue, tamdiu hoc faciendum eſt donec ab omnibus ſordibus & fæcibus mundatum ſit: Hoc facto ipſum mel pones in pellicanum per menſem, deinde per alembicum ſeparabis leuiorem partem in balneo, alteram vero partem diſtillabis in igne cinerum, Terram in fundo reſiduam calcinabis & diſſolues in aqua pura amouendo per filtrum fæces, tandem hac ratione omni humiditate priuatum calcinetur lento igne per horam. Hoc iterum imbibes paulatim cum priori aqua & in balneo coagu-

labis, deindè addes tantundē sui olei prius in igne cinerum extracti, digerendo & coagulando in spissum gummi, quod cum addideris, reliquum sui olei, iterum digeres vt prius, compactius & spissius erit: vniuersaliter conseruat & mundificat humanum corpus, ab omni imperfectione tam intrinsecè quam extrinsecè.

DE VIRIBVS AVRI POTABILIS, EIVSQVE *præparatione.*

VARIÆ sunt opiniones de auro potabili: nonnulli id magnifaciūt, alij contemnunt: quare consultū indicare id quod res est: Hoc tamen commodius fiet, si primo cōsideremus vires & proprietates quas docti & expertes viri in suis libris auro tribuunt: secundò si perpendamus, num illæ proprietates ab autoribus ipsi auro attributæ, rationibus etiam possint demonstrari ipsi auro inesse.

Quod igitur ad primum attinet nimirum autoritates: Auicenna in suo tractatu de auro dicit, quod sit temperatum natura: & si lima comminuatur vtiliter misceri medicamentis contra lepram, profluuium capil-

capillorum, melancholiã, confortare cor & impedire tremorem eius, corroborare oculum, si in tenuissimum puluerem redigatur: & in hoc ferè omnes medici, qui vires medicamentorum simplicium describunt, consentiunt: Longum & tædiosum foret, recitare omnium autoritates & opiniones: Si igitur tantas vires attribuerunt limaturæ auri, quid fiet si redigatur in formam liquidam & potabilem.

Qui cognouerunt debitam præparationem, vt redigatur in formam liquidam & eo vsi sunt in tollendis morbis, affirmant quod habeat vim purificandi expurgandi humores superfluos, tollendi fluxus capitis, & cor à malignis & tetris vaporibus liberandi, melancholiam pellendi, præseruandi à lepra, spiritus acuendi, & epilepsiam sanandi.

Arnoldus Villanouanus in tractatu de vino seu elixire dicit, quod medeatur vrinę suppressioni. Archelaus philosophus ait aurum esse vitæ humanæ thesaurũ, sanantem infirmitates & morbos hominum, si de suo liquore aliquid sumatur: præterea addit, si vires eius essent cognitæ, fore vt non adhibeatur amplius fides medicis, qui

illud negant, tum quod vereantur ne ipsis lucrum pereat, tum quod ignorent modũ præparandi.

Raymundus circa finem praxeos sui testamenti inquit aquam auri in potu exhibitam debito modo sanare corpus humanum ab omni infirmitate, quantumuis veteri: & medicum etiam non opus habere, vt vrinam inspiciat, nec alia excrementa, nec pulsum explorare, sed vt suo saltẽ vtatur medicamento, leui adhibita diæta, seu victus regimine.

Quod ad tantas & tam magnas vires attinet, quæ in auro reperiuntur, Auicenna tractatu de viribus cordis, capite de auro ait illas esse à proprietate: & in eodem tractatu capite de Hiacyntho inquit, illã proprietatem non debere attribui materiæ è qua compositum est, sed singulari virtuti inde resultanti, prout in magnete apparet. Ideo philosophus quidam dicit illam virtutem procedere à tota specie quam vocamus vulgariter specificã: alij putant illam virtutẽ esse donum cæleste influens quodlibet mixtum secundum elementorum, maiorem aut minorem proportionem debitam.

Aui-

Auicenna arbitratur hanc vim ſpecificam indi rebus poſt primam elemētorum complexionem, ſed quia ignoramus eiuſmodi proportiones & quod nobis non eſt datū noſſe vlterius. Ideo ad experientiam confugimus, quia experiri in eiuſmodi rebus medicis magis prodeſt quam argumētari: etiamſi non negemus inquiſitionem cauſarū eiuſmodi virium poſſe ſummopere iuuari lumine naturæ. Et ſi conſideramus præſtantem auri compoſitionem & complexionem, ſatis notum eſt multis viribus eſſe dotatum. Nam, vt Rhaſis inquit in auro ſunt 10. partes calidæ 10. frigidæ 10. humidæ 10. ſiccæ, aut ſi mauis decem cuiusq; proportiones: & hanc ob cauſam eſt quaſi incorruptibile, quia quantum calor calefacit, tantū frigus refrigerat: idem de ſiccitate & humiditate eſto iudicium. Cum igitur ſit temperatū in ſua complexione, habet etiam vim temperandi quia materia eſt purificata à duabus humiditatibus ſuperfluis, ſcilicet ſulphurea inflammabili, & phlegmatica ſeu aquoſa euaporabili, vt ait Albertus in libro mineralium. Hanc ob cauſam habet magnam vim purgandi humores ſuperfluos & confortandi

ſuum ſimile ſcilicet humidum radicale: præterea, quia ingreditur omnia metalla eſt ſixum, & aduerſatur illi quod non eſt fixum & in fumũ abit. Præterea habet proprietatem retundendi vapores aſcendentes à partibus inferioribus: & quia eſt ſubtilis ſubſtantiæ, habet vim expurgandi humores ſuperfluos: cũq; ſit incorruptibile, poteſt expellere humores corruptos, lepram, cancrum, & eiuſmodi morbos ſimiles: Taceo iam podagram, febrim quartanam, hydropem: tandẽ quia eſt lucidum, habet vim repellendi humores & vapores melancholicos obſcuros & tenebricoſos quibus nonnulli ægroti manifeſtè affligũtur, & dum id facit, dat bonũ intellectum. Vno verbo dicam, bonitas ſubſtantiæ in auro reperta demonſtrat valorem virtutis, & magnitudo, virtutis excellentiam operationis, quod nobis aperte demonſtratur per partes eius eſſentiales, per materiam ſcilicet & formam: Materia enim nobilis, pura, meretur nobilem, excellentem & diuinam formam: Et nobis ſit licitum cum Platone æſtimare, quod ſecundum meritum materiæ dantur formæ: Albertus Magnus lib. 3. mineralium idem probat: Et vt

quidam

quidam ait, quo plus est materia sublimata & subtiliata à natura, eo capacior & dignior est ad nobilem & excellentem formam recipiendam; sed præstantia materiæ auri in illo se patefacit, quod ignis qui consumit & deuorat omnes res alias nullum detrimentū ipsi adfert nec diminuit: si consideremus formam diuinam, reperiemus effectus incredibiles & fermè diuinos. Hæc si diligenter examinentur bono iure aurū comparabimus soli cælesti, qui vt ferè totum vniuersum & magnum mundum animat suo calore & lumine, sic sol terrestris, quem dicimus esse aurum habet vim viuificandi Microcosmum qui est homo.

Præparatio eius talis est.

Recipe acetum bonū, quod destillabis tamdiu donec incipiat inspissari, aceti magna copia est destillanda, vt habeas fæces ad sufficientiam, quas retortæ impones & extrahes aceti residuum, & cum videris oleum egredi, mutabis recipientem, & dabis magnum ignem, quousq; nil amplius exeat. Accipe fæces residuos in retorta & calcina benè, postea nouæ retortæ imponito, addito aceto iam destillato, reitera destillationem circa finem magnū ignem

dabis: calcina iterum fæces, & toties destilla, quousq; acetum secum retineat totum salem tunc sufficiens est ad soluendum aurum modo sequenti.

℞. Aurum benè calcinatum, pone in matratio affunde de tuo aceto, & claude collum diligenter, pone supra cineres calidos & dissolue quæ dissolutio fiet paulatim, non vt illa quæ fit in aqua regia, sed lentè quia est dissolutio philosophica & magistralis. Vbi dissoluens tuum satis extraxit, quod visu dignosces, effundes in retortam & destillabis dissoluens & aurum manebit instar gummi aut salis, affunde iterum dissoluens tuum supra calcem ad dissoluēdum & procede vt antea tamdiu, donec habeas tincturā quam seorsim seruabis: Accipe, stibij nostri calcinati quantum vis, quod pones in alembico, seu alio vase vitreo, affunde acetum destillatum, quo debilius eo melius, supernatet acetum ad altitudinem trium vel quatuor digitorum, maceretur 24. horis, moueatur quinquies vel sexies in die cum spatula lignea, filtretur postea acetum, & super infundatur aliud, vt habeas magis purum quod postea euaporabis ad dimidietatem refri-

refrigeſcat deinde & pars ſalis tui coagulabitur in glaciem, quam auferes cochleari ligneo perforato: poſtea reliquum euaporet vt totum ſalem habeas quem paulatim ſiccabis, ita procedes donec habeas ſalis copiam pro libitu. Accipe illum ſalem & puluerifatum pone in cucurbita ad dimidietatem plena, obtura bene, pone in B. per 50. dies vt aqua ferme bulliat,& ſal diſſoluetur quaſi totũ. Poſtea pone retortam ſupra cineres in vaſe terreo, adiunge recipientem, benè lutatum & ſiccum ne ſpiritus euaneſcant: Ignis ſit ab initio lentus, augeatur poſtea prout diſſolutio requirit, & aqua vitæ iam inſtar venarum ingredietur recipientem, iam inſtar vaporum, & circa finem oleum veniet rubicundũ tunc augebis ignem ſupra & infra, vt tota retorta incandeſcant per 4. horas, refrigeretur vt ſpiritus quieſcant, nil mouendo per totum diem.

Tunc materiã tuam collocabis in alembicum & deſtillabis in balneo maris: aqua vitæ aſcendet primo ſubtiliter, & oleum manebit in fundo.

Accipe aquam vitæ & pone ſupra ſalem auri & ſigillo Hermetis munitum pone

in balneo tepido per 40. dies, si totum gummi non est dissolutum, effunde illud quod est dissolutum & rubrum instar sanguinis in aliam retortam & affunde aliam aquam vitæ, sigilletur & ponatur in balneo vt prius, hoc reiteretur donec totum gummi sit dissolutum & quod dissolutum est seruetur in balneo: ita enim erit efficacius.

Accipe omnes dissolutiones, & pone in retorta supra cineres, luta recipientem, & da paruũ ignem ab initio & aqua vitæ exibit, & vbi tota aqua exierit oleum egredietur rubrum instar sanguinis quod innatabit aquæ: tunc augendus ignis & circa finem tota cucurbita sit ignita, & si nil amplius egreditur, habes dissolutionẽ in forma olei natantis supra aquam: si aliquid sic quod non exierit aut aquæ supernatet affunde aquam vitæ & procede modo dicto.

Dosis huius auri potabilis est 4. 5. vel 6. guttarum in cochleari aquæ appropriatæ, aut in spiritu Rosarum.

DE VI-

DE VIRIBVS OCCVLTI SPIRITVS.

NOBILISSIMO SVMMO PHILOSOPHO ATQVE MATHEMATICO DOMINO PEtro VVinzio Olmuzensi celebri Medico, Bernhardus G. Penotus à Portu Aquitanus, S. P. D.

QVICQVID in ambitu circuli alicuius actu diffusum comprehenditur, hoc in centro eiusdem circuli simul continetur potentia collectum. Et quando hoc quod in centro potentia collectum est explicatur in actum, tum hoc quod in ambitu diffusum est actu, occultatur in potentia. Exemplum, LVMEN cæli in infinitis & pluribus stellis est dispersum, & tamen in vno sole simul & semel etiam est collectũ & in quo est dispersum in pluribus circulus est cæli luminis, in quo autẽ est collectum in vnum, centrum cæli luminis est. LVMEN cæli duplex est masculinum & fæmininum, masculinũ dispersum in vna dimidietate stellarũ cæli æstiualiũ. Alterum fæmininum dispersum in altera dimidietate cæli hyemaliũ: Rursus autem mascu-

masculinum: lumen cæli collectum est in vnum scilicet in sole fæmininum autẽ cæli lumen omne collectũ in vnum scilicet in LVNA: sicut nunc est cum dispersione, & collectione luminis cæli: sic etiam cum dispersione distinctione & collectione rerũ omnium aliarum similiter est sic omnes virtutes animales dispersæ in infinitis animalibus terræ, collectæ sunt in vnum centrum in vno LEONE: Et omnes rationes vel intelligentiæ animales in omnibus animalibus mundi dispersæ, in vno hominis capite in vnum sunt collectæ.

Pari modo TERRA matrix omniumq; elementorum receptaculum est: in qua rerum abditarũ vires omnes actu occultantur, quæ potentia erumpere possunt in formas specificas: vnde RASIS libro diuinitatis (inquit) scias res naturæ subtili artificio ita simul colligatas esse q; in qualibet re, est res qualibet potentia, quamuis actu non videantur ALBERTVS lib. mineralium dicit aurum vbiq; reperiri: quia non est res aliqua sine quatuor elementis. Elementata, in qua non inueniatur aurum naturaliter, in vltima affinitione: & ideo dicit vbq; lapidis materiam reperiri. Item probat,

bat, quod maxima virtus mineralis est in quolibet homine & maxime in capite inter dentes vt suo tempore inuentũ est aurum in granis minutis & oblongis, quod esse non potest, nisi in homine esset illa virtus mineralis, Quæ virtus mineralis est in Elixire nostro.

Porro terra quædam virgo delitescit in centro terræ, quæ summo studio inuestiganda est. Quam tu (ô omnium philosophorum princeps nostri seculi) optime nosti: Nosti terram vnam, altera meliorem esse, ergo eligibiliorem. Eam igitur rerum abditarum inuestigatores cognoscere discant, qua cognita, à peccato originali per ignem & aquam est liberanda. Et rerum opificem qui tanti thesauri diuitias mortalibus patefacere voluit celebremus, per vnigenitum IESVM CHRISTVM: Hæc scripsi obsequij nostri monumentum. Tu vero & scripti & authoris decus, & ornamentum. Vale beatissime. Frankenthalij Kal. Ianuarij 1594.

LIBELLVS

De Spagyricorum quorundā medicamentorum dosibus & administratione.

Itemq; de oleis quibusdam & eorum vsu plura pluraq; alia promiscua.

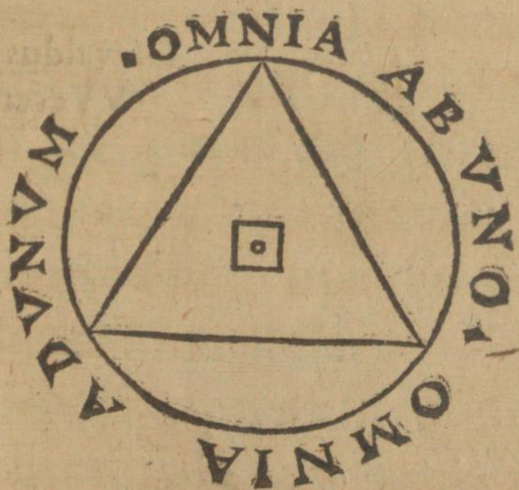
De varijs TARTARI *præparationibus eiusque administratione.*

De VERA HELLEBORI NIGRI *præparatione.*

Item remedium contra cancrum hactenus non vulgatum.

Vltimo, quomodo omni tempore anni Hydromel parari potest: vinoq; maluatico æquipollens.

Quæstio. An Magia sit licita.

IN LVCVBRATIONES D. BERNHARDI A PORTV Aquitani philoſophi & Chymiatri præſtantiſsimi.

Quæ Tabula Hermetis Chymicorum dia parentis
Clauſa, ſophis ſolis nunc patefacta, tenet:
Quicquid apud Gebrum, Bacconem vel Treuiſanum
Ryplæum, Lullum, Trittemium, Artephium:
Arnoldus potuit quæ perrimarier arte
Naturæ promens abdita quæq; Deæ:
Et quæ diuina Theophraſtus voce notauit
Nullam cui ſimilem ſæcula noſtra ferunt
Hæc tibi, ſi eſt animus ſollers cognoſcere, lector
Iſte liber præſens omnia certa dabit.

Oſvvaldus Crollius
VVeteranus.

ILLVSTRI ET GENEROSISSIMO DOMINO CAROLO BARONI IN ZIEROTIN NAMIEST

Roßitz Samitz & Brandeis, &c.

MVLTA sunt generosissime D. Baro quæ nõ minus me, quam alios in tui admirationem trahunt. Nam vt externa illa bonis malisq; cõmunia præteream, quæ tamen talia sunt, vt ad genus inclytum, ad opes ad dignitatem nihil ferè possit accedere: quarum rerum cupiditate adducti magnarũ artium in studijs pleriq; vigilarunt. Virtutis etiam amore captus assidua diligentia id effecisti, vt cum nobilisimus

ſis, etiam doctiſſimus habearis. Atq; in eum potiſsimum finem Chriſtianus tibi orbis peragratus, linguarum antiquarum quibus humana, ſocietas alitur, cognitio parta, artiũ ſcientiarumq́; circulus confectus: mores hominum, Regum, principum, Rerumpublicarum, formæ ingenia cognita, pacis belliq́; rationes omnes. Hinc humanitas eximia & ad colendam virtutẽ animi propenſio: ô Heroem ſapientiſsimum, ampliſsimum familiæ decus, Morauiæ ornamentum, patriæ lumen, Reipub. ſalutem, ad te omnes tanquam ad aſylum, eximijs artibus celebrem vndiq; confugiunt, te vnicum muſarũ patronum ſummis laudibus non immerito ad ſydera tollunt. Tu (dum alij ventri potius, & pecoribus alendis quam veræ gloriæ ſtudent) nullum temporis momentum quo non vtilem
operam

operam tum meditando, tum agendo Reipubl. naues, præteruolare ſinis. Quid multis? Tu nihil eorum quæ eo genere natum deceant omittis. Addo inter ornamenta cætera & liberalitatem qua hoſpites tuos amplecti ſoles. Expertus loquor: Memini enim, memini inquam, quam humaniter me nuper inuitaueris, quam lautè exceperis benigneque dimiſeris. Quæ cum ita ſint, ſtatui ego hunc libellum grati animi non omnino quale velim ſed quale poſſum monumentum dicare. Quod non plane ingratum tibi fore ſpero, ſi aliquando omiſsis grauiſsimis illis tuis occupationibus, in hos naturæ hortos animi cauſſa concedere placuerit. At ſtudium ſaltem hominis tibi deditiſsimi te non improbaturum confido, imo certo mihi polliceor. Vale heros magnanime,

& Reipubl. Christianæ quam diutissime viue.

Tuæ Clementiæ

Deditissimus

Bernhardus G. à Portu S. Mariæ Aquitanus V. M. D.

VSVS ET DOSIS QVORVNDAM MEDICAMENTORVM SPAGYRICORVM.

LIQVOR PERLARVM.

POTISSIMVM arcanũ in Perlis exiſtit contra phthyſim & conſumptionem corporis. Nihil eſt quod humidum radicale magis conſeruet quam Perlæ: Reſtituũt vires amiſſas, & membra principalia confortant. Doſis à ℈ ß. ad ℈ j. in conuenienti vehiculo ſiue vino aqua aut conſerua.

LIQVOR MATRIS PERLARVM.

SPECIFICAM vim habet ad matricem confortandam conceptionem promouet & febribus quoq; vtilis eſt; ſemper cum conuenienti liquore adminiſtrandæ ſunt eſſentiæ: doſis eius eſt à ℈ ß. ad ℈ j.

LIQVOR CORAL-LORVM.

RECTIFICAT ſanguinem & omnem ſuperfluitatem aut noxam eius mirabiliter conſumit mulieribus etiam ſanguinẽ menſtruũ, ſi iuſto tempore non fluit promouet & in temperantiam reducit: Si vero abundet eundem ſiſtit: ſanguinis ſputum perſanat, dyſenteriam curat, cerebrũ confortat ſpectra & incubos abigit: eius doſis à ℈ ß. ad ℈ j. cum aquis conuenientibus.

LIQVOR OCVLORVM CANCRI.

CALCVLVM mirificè expellit per ſe vel cum oleo cryſtalli commixto ſumptus in aqua raphani vel pimpinellæ aut eiuſmodi. Quicquid etiam venenatum in corpore exiſtit educit: vulneratis tutiſſimum præſeruatiuum à malis accidentibus doſis a guttis 15. ad 17.

LIQVOR CRYSTALLI.

CALCVLO Renum & veſicæ medetur & reſoluit omne Tartarũ in quacunq; corporis parte adhærens. Hinc podagricis plu-

cis plurimum conducit etiam ab extra inunctum: Syncopi & alijs morbis capitis apprime conducit & cerebrum cõfortat datur à guttis 15. ad 16. in aqua aliqua appropriata aut vino.

OLEVM GRANATORVM.

CONFORTAT cor: venenis resistit: & Tartarum quoq; resoluit. Datur in vino maluatico à ℈ ß. ad guttas 16.

SPIRITVS TARTARI.

PLEVRISI medetur cũ aqua theriacali aut si ʒ j. spiritus cum ʒ ß. Theriacæ detur post sex horas repetatur & sudores prouocentur: Eadem etiam ratione pestem carbunculum & Anthracem curat omnibus putrefactionibus totius corporis resistit & easdem expellit. Tartarum resoluit dosis eius à ʒ ß. ad ʒ j.

PRÆPARATIO CRYSTALLORVM CÆTERORVMque lapidum.

CALCINA cryſtallũ: & in tenuissimum puluerem supra marmor contere: Ite-

rum sulphure & sale nitro calcina: & per diem & noctem reuerbera. In vas vitreum longũ collum habens indatur: Et acetum Terebinthinatum super imponatur: obturato vase, supra cineres calidos pernoctetur, sequente die quod solutum est effunde, custodi, nouum iterum acetum vt supra fecisti ponatur. Hoc tandiu repete, donec Crystallum habeas solutum: Acetum in quo solutus est Crystallus filtra, in balneo euapora, remanebit in fundo sal Crystalli: Accipe, cõtere, & supra marmor insperge: soluetur in liquorem & sic de reliquis præciosis lapidibus.

OLEVM BALSAMI ARTIFICIALIS.

COLICIS doloribus ex Tartaro resoluto ortis cito medetur si eius guttæ 6. aut 7. in vino dulci exhibeantur. Calculosis mirè prodest, ab extra membris contractis inunctum eadem resoluit: Mirũ enim in modum neruos roborat.

DE VIRIBVS SPIRITVS SVCCINI ALBI.

PRÆSENTISSIMVM remediũ & præseruatiuum est ijs qui vel à paralysi vel epile-

epilepsia aut eiusmodi morbis sibi metuũt si enim alternis diebus aut in septimana bis vel ter aliquæ guttæ huius spiritus in aqua lauandulæ aut lilij connallij vel Betonicæ sumantur, à prædictis morbis tuto præseruant: à pestilenti etiam aëre & eius infectione præseruat si singulis diebus 2. vel 3. guttæ accipiantur cum vino: & gutta vna naribus inungatur: idem præstat si rotulæ ex saccaro albissimo & pauco spiritus succini fiant & de eis vna gutta aut altera singulis diebus accipiatur.

In paralysi mane & sero exhibentur 4. aut 5. guttæ in aqua lauandulæ & gutta vna sub lingua cum pennula ponatur. Mire enim loquelam restituit & cerebrum confortat. In nucha etiam inunctus vtilissimus est, neruos & membra contracta optime restituit pręsertim in paralysi per se vel alijs balsamis admixtus. Calculosis optime cõducit, pellit per vrinam illam materiã calculosam, & Tartarum venis adhærens resoluit, partum facilitat si guttę tres in aqua liliorum alborum tempore necessitatis exhibeãtur. Idem præstat si cum pauco axungiæ serpentis misceatur & vmbilicus mulieris inungatur. Mulieribus suffocationẽ

aut ſtrangulationem vteri patientibus pręſtantiſſimo remedio eſt: naribus & pręcordijs inunctus & ſi fieri poteſt per os ſumptus palpitationi cordis & deliquio animi prodeſt, cõfortat enim ſecreta quadam vi omnia membra principalia.

LAVDANVM OPIATVM.

TVTISSIMVM & ſaluberrimum medicamentum eſt ad omnis generis dolores in toto corpore exiſtentes ſedandos & curandos abſq; omni noxa: reſolutiones enim mineraliũ quæ aliquando mira ſymptomata excitant in corpore, mirificè, & intra paucas horas ſedat & tollit. Catharrho dolorifico medetur. Tuſſim quæ ex diſtillationibus ad pulmones cauſatur curat: Lienteriam & dyarrheam etiam ſanat: Colicos dolores ſtatim ſędat, exhibetur in forma pilulæ paruæ numero iij. gran. aut à granis iiij. ad v.

TERRA SIGILLATA.

CONTRA omnia venena præſtantiſſimum remediũ eſt: ſi pondere ʒ j. cum olei Amygdalini recentis ℥ j. exhibeatur ea ratione peſti & alijs morbis acutis vtiliſſimo remedio: poteſt per ſe vel alijs medicinis

cinis admixta dari: dysenteriam & omnes fluxus ventris persanat cum aqua Tormẽtillæ pondere ʒ ß. aut ʒ j. pro ratione morbi, data epilepticis quoq vtilis est. Ab extra omnes venenatos morsus animalium venenatorum curat si cum saluia quasi pulmentum fiat & loco dolenti illinatur: vulnera quoq conglutinat.

AVRVM DIAPHORETICVM.

OMNEM materiam venenatam è corpore propellit per sudorẽ, quem summopere mouere siue in morbis acutis vt in peste pluresi ex maxime conducit. Hydropicis Anhelosis subuenit & spiritum facilitat. In febribus post purgationem vtilissime propinatur præsertim quartanis. Obstructiones & opilationes venarum reserat, & ad plurima corporis mala eius vsus esse poterit dosis à ʒ ß. vsq; ad ʒ j. pro ratione morbi & personarum, cum conuenienti liquore. *In morbis acutis.*

SPIRITVS VITRIOLI VENERIS.

SVMMVM arcanum est in epilepsia item in paralysi, spasmo lethargo & similibus mor- *In epilepsia, paralysi, spasmo. Lethargo.*

Matrice. morbis: Suffocationibus matricis medetur oppilatione aperit, reſtringit calores præternaturales in aquis appropriatis datus: dōſis eius eſt à guttis 8. ad 12. vſq;, ventriculū quoq; roborat & febres in eo conſumit: capitisq; doloribus vtiliſſimus eſt in morbo epileptico ante & poſt paroxyſmū datur cum aqua pæoniæ aut florum Tiliæ.

OLEVM VITRIOLI VENERIS.

Ventriculū roborat Tartareā materiam conſumit. NIHIL eſt quod magis ventriculū quā hoc oleum roboret. Omnem enim in eo ſuperfluitatem & Tartaream materiam conſumit, & educit: febres ferè omnes citiſſime curat ſi ante paroxyſmum guttæ 5. vel 7. exhibeantur in aqua Abſynthij aut quod melius eſt cum ℈ ß. ſalis abſynthij appetitū amiſſum per ſe cum pauco aquæ menthæ vel cum conſerua Anthos ſumptum reſtituit & famem inducit. Eſt enim hoc oleum verum acetoſum eſurinū quod nullum Tartarū ſi frequentius vſurpetur in corpore adhærere ſinit: Calculum renum educit, podagricis perutile eſt. Calores hepatis potenter reſtringit ſi cum aqua acetoſæ aut cichorij bibatur. In prunella

&c alijs

& alijs affectibus oris & putrefactionibus dentium. Fiat ex eo & aqua prunellæ gargarismus, sic vt ad ℔ j. aquæ ℥ ß. olei vitrioli veneris addatur. Et eo sæpius os colluetur dosis eius à guttis tribus ad quinque in vino vel aqua distillata.

DE VITRIOLO ALBO VOMITORIO.

DISSOLVE vitriolum album in aqua pluniæ filtra euapora vsq; ad corticem siue pelliculam relinque in frigido per dies quatuor fient crystalli, exime, iterum euapora, fac vt prius: lapillos in paruo calore excicca, & fient vt calx hoc ter reiterando coagulando, dissoluendo, denuò fac cum aqua rosarum ter & est præparatum dosis ℈ j ß. Hanc dosim accipe dissolue in aqua Betonicæ saccari candi filtra omnia & tepide bibe, euomes sine dolore: cerebrum purgat epilepsiæ medetur, prostratum appetitum conciliat.

Vomitorium.

Epilepsiæ medetur.

Prostratũ appetitũ conciliat.

COLCOTAR.

COLCOTAR est vitriolum ad rubedinem calcinatum: si vrina sani hominis inspergatur & exciccetur iterũ inspergetur, & hoc ter distilla vt fieri solet oleum

Cõtra podagrã & inflãmationes.

eius; ſepara phlegma, quo omnes inflammationes curantur: & in doloribus podagricis præſidium præſens: corallos & margaritas ſoluit. Multa dicenda adhuc, quæ breuitatis cauſa omittimus.

DE MERCVRIO ET REGVLO.

Scrophulæ. Carcinomata peſtem.

MERCVRII ſublimati partes ij. Reguli partem vnam diſtilla vt artis eſt: prima aqua Scrophulas ſanat, ſecunda quæ inſtar lactis emanat: carcinomata, peſtem, luem veneream: reliquas febres: doſis à gr. j. ad iiij. in aqua ſolani & plantaginis an. ℥ j. Rectificando ter mira facit: quod experientia comprobabis.

LIQVOR MERCVRII DIAPHORÆ.

Morbo Hiſpanico hydropicis perutilis.

MAXIMVS eius vſus eſt in morbo Hiſpanico profligando: & Hydropicis perutilis: egregiè ſudores mouet doſis eius à guttis 10. ad 15. in vino dulci.

MERCVRII LIQVOR ITA FIT.

PVRGETVR Mercurius ſale ſiccato & ſublimetur cum vitriolo ſale communi & ſale petræ, vt artis eſt, poſtea aceto diſtillato

lato ſoluetur, diſtilletur acetum, materia ſiccetur, poſt ſpiritu vini correpto digeratur donec in mucoſam pinguedinẽ tranſeat. Hinc liquor extrahitur & in arena fortiſſimo igne vrgetur, quoad humor lactis inſtar extillet: hoc iterũ affunditur & oleũ albiſſimum ac ſuauiſſimum omnis erodẽtis facultatis expers prouenit: per os aſſumptum veſicæ faucium aliarumq́; partium abditarum exulcerationem perſanat, & renum morbos per ſudores vrinãq́; diſcutit.

Veſicæ faucium renũ exulceratione perſanat.

SAMECH.

MEDICAMENTVM eſt ad perſananda vulnera breuiſſimo tempore, eius mentionem facit Theoni Archidoxis de extrinſecis, &c.

Samech eſt ſal tartari.

OLEVM E LIGNIS PINI.

VENENIS reſiſtit & maxime ſudores promouet, febres pellit & omnib. morbis frigidis vtile eſt, ſi guttæ 5. vel 7. in vino vel aliqua aqua diſtillata bibantur.

BALSAMVS HYPERICI.

EST. deſcriptionis paracelſi in Magna Chirurgia: Fœliciſſimè ſanat vulnera: diſcu-

discutit tumores & sanguinem cōcretum ex casu, &c.

BALSAMVS SVLPHVRIS COMPOSITVS.

DOsis est ʒ ß. vel quantum in prima parte cultelli contineri potest, præseruatiuum à peste tutissimum.

BALSAMVS SVLPHVRIS SIMPLEX.

DATVR ℈ j. pondere cum ʒ ß. theriacę, in peste & pleurisi, Tussim curat, &c.

MODVS COMPONENDI BALSAMVM SVLPHVRIS.

℞. Olei terebinthinæ ʒ iiij. florum sulphuris ℥ ij. flores sensim imponantur vt eò melius solui possint, vitrum sit supra cineres calidos moueantur sæpius. Hoc totum finito in arena calida vt fiat picis instar, quod octo vel decem horarum spacio fiet: Ignis lentus sit. Tandem huic materiæ super affundatur spiritus vini optimi ad eminentiam trium digitorum & relinquatur supra ignem lentum & vini spiritus fit rubeus quem effunde in aliud vitrum: Nouumq; spiritum affunde fæcibus: & rursus tinctus erit: quem etiam sensim separa & vtrumq;

vtrumq; ſpiritum ſimul iunge: Spiritum vini tinctum impone in cucurbitam & appoſito alembico extrahe partem illius ſpiritus, & tinctura ſulphuris manebit in fundo quam ad vſum ſerua: datur ſuſpirioſis & à tuſſi vexatis propter pulmonum affectum in aqua hyſopi vel ſyrupo liquiritiæ. Hic eſt balſamus ſulphuris ſimplex.

BALSAMVS SVLPHVRIS COMPOSITVS.

FLORVM ſulphuris ter ſublimatorũ ℥ ij. camphoræ ℥ j. olei terebinthinæ ℥ iiij. flores & camphora tritura & cribra per ſetaceum pone in cucurbitam ſtrictioris, ſuperfunde tuum oleum omnibus bene obturatis, collocetur vas in arena da ignem lentum per duas horas, vt arena caleſcat poſtea augeatur ignis vt bullire incipiat in vitro: ſic ſulphur vertetur in oleum.

Hic eſt balſamus admirandus vlceribus & vulneribus medendis item intrinſecus in febribus in peſte in colica, contra vermes, tumores diſcutit & remollit: vt graduetur ponatur in loco calido & tepido per ſex dies ad digeſtionem datur vel in vino vel ſyrupo vel decoctis conuenientibus pro libitu.

SECRETVM IN PESTE.

BALSAMI ſupradicti ℥ ij. theriacæ optimæ ʒ ij. croci ℈ ß. miſce digeratur 15 dies. Hoc vnge metacarpion, arterias temporum & ſpinam dorſi. Datur etiam intra corpus ʒ j. in liquore diaphoretico pellit venena omnesq; ictus beſtiarum venenatarum.

LIQVOR SVLPHVRIS.

SVLPHVRIS flaui, libram: ſublima, & aquam quæ egreditur ſerua: prædictorũ florum accipe: Aloës olibani Myrrhæ, croci tantum quantum de floribus, ſublima: aquam ſerua, ſi copiam tenes, ſupra micam panis recentis rectifica, hic liquor eſt balſamus pulmonum: quem hoc modo adminiſtrabis.

Betonicæ, liquirizæ, pulmonariæ, Imperatoriæ, polypodij ana fiat decoctio: huius potionis mane & veſperi calefactæ, patienti propina ſyphum cui 20. guttas ſupradicti balſami impones: mirabilem videbis effectum, interea patiens purgandus eſt magiſterio tartari vomitiuo. Liquor iſte ſudores prouocat peſtem pellit, omnemq; hepatis inflammationẽ & eius obſtructiones aperit.

OLEVM

OLEVM MARTIS.

ADSTRICTIVVM est ideo morbis dissolutis & dysenteriæ lienteriæ medetur, guttæ nouem vel 12. in aqua radicis Tormentillæ exhibetur. Hydropicos post euacuationem aquositatis magnopere iuuat. Catharrhos quoq; subtiles qui interdum pulmones lædunt, sistit.

OLEVM ANTIMONII.

PVRGANS est medicamentum per inferiora enim & superiora, quicquid peccantis humoris in corpore est, educit hinc febres, præsertim quartanas, fæliciter curat: aquam hydropicorum, in magna copia per secessum & vomitum educit: sed in tenuioribus & debilioribus corporibus propter violentiam eius non dandum dosis eius à guttis 6. 8. ad nouem in vino de his plura, capite de Antimonij præparat. supra.

PILVLÆ CATHOLICI.

VALENT ad omnes humores euacuãdos dosis eius ad grana 12. ad 20. horis sex ante cibum, compositionem quære in meo libro supra experimento Paracelsi.

OLEVM PIPERIS NIGRI.

PRæcipvvm alexipharmacũ est quo vtor ad tertianam exquisitam post purgationem primo adueniente paroxysmo secundo & tertio, & frigore recedente & etiam calescentibus à guttis 5. ad 9. in syrupo cydoniorum vel malorum punicorũ, multos curaui vnica tantum exhibitione: stomachicis prodest in aqua vel syrupo menthæ qui cibum nauseant vel male retinent, sed præcedat leuis vomitus.

Virginibus pallidis & decoloratis quem contrahunt plerunq; ex mala concoctione, & refrigerato stomacho, post vomitum haustum, dosis est guttæ sex ad septem vna vice in syrupo cydoniorum vel aqua vlmariæ post vomitũ ex Antimonio vnicè confert.

OLEVM CINAMOMI.

STomachvm cerebrum cor ipsum & omnia membra principalia confortat: vomitum ab Antimonio si nimius est statim sistit si in propria sumatur aqua quantitas olei sit guttæ quatuor, aquæ vero coclearia duo, si vinum hypocraticum momento

mēto deſideras, vino aliquo generoſo ſaccaro prius dulcificato, aliquot guttas huius olei addas & nonnullas olei nucis muſcatæ & gariophillorum: & ſi libet aliquantulam aquæ roſarum ſuauiſſimum efficies vinum: ſumitur hoc oleū in rotulis ex ſaccaro manus Chriſti dicti. Ita vt ſingulis rotulis ſingulæ guttæ inſtillantur.

OLEVM NVCIS MVSCATÆ.

MEMORIAM iuuat flatus diſſipat ſtomachum refrigeratum emendat ſi eo inungatur: doſis à guttis iiij. ad vj. cum iuſculo.

OLEVM GARIOPHILLORVM.

CALIDVM eſt, ſtomachum, epar, cor exhilarat: fluxum ventris ex cauſa frigida ſiſtit, melāchòlicos humores diſſipat vertigini medetur pariterq; ſuffocationi matricis: doſis eſt à guttis quatuor ad vj. matutino in iuſculo vel cum vno cocleari vini, vires balſami habet ſi vulneribus adhibeatur. Nam ſine dolore conglutinat, & vlcera putrida mundificat, camphoram ſoluit, & ſic cum camphora illinitum do-

lores vlcerum sedat: dentium quoq; doloribus medetur.

OLEVM ANISI.

PRÆSTANTISSIMVM remedium est ad pulmones, Tussim, obstructiones, flatus omnes dissipat, Catharrum sistit, & cerebrum confortat: si dentur guttæ 5. ad 7. in vino vel syrupo citoniorum vel aqua appropriata fiunt etiã rotulæ quibus guttulæ aliquot imponuntur.

OLEVM CIMINI.

VALDE vtile est ad omnem duriciem, nam remollit & dolores compescit, vrinam retentam prouocat, si tres aut v. guttæ exhibeantur cum vino albo & aqua filicis.

OLEVM IVNIPERI.

AD eadem valet atque terebinthinæ, egregiè corpus à putredine præseruat secundum balsamicam quam habet naturam: Renes purgat, & calculum expellit per vrinam sudores promouet: calcinati auri tincturam extrahit: sumitur vj. ad octo guttas in syrupo vel iusculo appropriato.

OLEVM

OLEVM TEREBINTHINÆ.

EASDEM facultates habet atq; oleum iuniperi. Quod si distilletur cum aqua ter vel plus, clarum erit instar aquæ vitæ: tunc ad omnes tincturas, tum herbarum quam aliarum rerum aptum, eliciendas, summe penetratiuum lapidē renum cum aqua petroselini comminuit.

OLEVM LAPPÆ MAIORIS.

OPTIMVM remedium in calculo renū dosis à guttis 8. ad 12. in vino albo vel aqua capillorum veneris.

Secretum pro lapide renum.

CORTICIS radicis fraxini ℔ ij. seminis iuniperi ℔ iij. Terebinthinæ claræ ℔ ij ß, conterenda terentur & cum Terebinthina misceantur: & in duodecim libris aquæ in vase bene obturato ad putrefaciēdum simul ponantur: per tres menses: peracto tempore distilla more aliorum oleorum: exstillabit oleum præstantissimum: quale simile pro tali re non reperitur: dosis 8. ad 12. guttas comminuit lapidem, & expellit cum vino albo.

OLEVM CERÆ.

COMMENDATVR in cōtusionibus si applicetur, ad dolores colicos si in spi-

ritu vini dederis ſummum eſt remedium doſis à guttis 8. ad 12. in cliſteribus etiam ſoleo ponere à ℥j. ad ℥jß. in vlceribus inteſtinorum & doloribus multum facit: ſi ſupra arenam lotam & ſiccam aliquoties rectificaueris, acquiret mirabilem vim penetrandi.

DE OLEIS FRIGIDIS.

CONTVNDANTVR ſemina frigida maiora vel minora, in aquam ponantur: parum bulliant, ſpumam collige pone in vitrum & digeratur in balneo per noctẽ vertetur in oleum ſuauiſſimum.

DE IVNIPERO.

BACCARVM Iuniperi contuſarum, in ſufficienti quantitate aquæ in veſicam ponito & bonam quantitatem fermenti: poſt iuſtam macerationem, vinum ardens dabit tibi copioſiſſimum.

Ad vitam vegetabilium extrahendam.

Prius contere herbam deinde diſtilla aquam cum alembico vitreo: ſupra cineres: deinde contunde plus de dicta herba & incorpora cum prædicta aqua: & pone in putrefactione obturatis iuncturis per octo dies

dies tunc exprime totum ſuccum & diſtilla iterum: habebis aquam optimam & puluerem in fundo inuenies præcioſiorem aqua, vtrumq; ſerua.

PERFECTA CATHARRHI CVRA, IN HELLEBORO *nigro conſiſtit collecto menſe Octobri.*

HELLEBORI nigri extractio cũ aqua aniſi ad mellis conſiſtentiam, cui adde micarum panis quantum eſt extractionis, comiſta ponantur in retortam vitream bene obturatam in fimum equinum per tres ſeptimanas, exime liquorem à fæcibus & diſtilla per cineres donec pingue deprehendes. Illud accipe & pone in digeſtionẽ in balneo vel fimo per 14. dies deinde aufer quod phlegmaticum eſt ab eo & quod reliquum eſt eſſentia hellebori eſt quæ ſex ad octo grana ſuauiſſime purgat.

Hellebori nigri præparatio.

Alia præparatio.

Colligantur radices menſe Octobris & optimo vino mundentur: cortices ſuperiores ſeligentur interiores nullius ſunt momenti: Macerentur: (ſed potius vino maluatico irrorẽtur) & ad ſolem vel alium

ſimilem calorem exciccentur: hunc proceſſum ter repete: contere tenuiſſime: hũc puluerem pone in vas vitreum amplum, ſuper impone ſuccum roſarum ſolutiuarum q. v. Iterum exciçca & hoc quinquies repete; vltimo contere & in vitro ſerua habes Medicinam incomparabilem ad omnes fere morbos, ſi dantur grana 8. ad 12. cum ſyrupo violarum: aut alio appropriato liquore.

Alia mirabilis ex vetuſtiſſ. codice excepta.

℞. Radicum Hellebori nigri, herbarũ quoq; ab omnibus immunditijs cum vino mundatarum an. m. iiij. conquaſſentur & ponantur in vinum rubrum vel muſcatelinum in vaſe vitreato bene obturato ad duas menſuras & in coldari in aquam bulliẽtem per diem & noctem ſinito: poſtea exime, & ſuccum fortiter exprime & filtra. Hoc filtratum pone ſupra recentes radices Hellebori conquaſſatarum m. j. roſarum rubrarum m. v. Gariophillorum ʒ vj. prius contuſis, ponito ſimul in digeſtionẽ per diem vnum, addendo vini ardentis octauam partem præcedenti vino, & iterum ponan-

ponantur in digestione per tres alios dies postea opprimentur & colentur, & liquorem serua. Fęces Hellebori combure, & cinerē serua. Interea liquorem superius reseruatum per balneum distilla, quousque materia in fundo vasis instar mellis remaneat: cum phlegmate para salem ex cineribus superius reseruatis. Huius salis ℞. ℥ ß. croci orientalis ʒ j. Ambrę grisęę ʒ ij. misce simul terendo, & cum sua propria aqua superius distillata repone totum, & hoc ter repete. Hoc te scire velim, antequam iungas suum salem & ambram, materiam prius esse soluendam filtrandam, & distillandam, donec sit purissima, & hoc sæpius: deinde adde salem crocum & ambram. Tunc habes formam specificam Hellebori nigri, pergratam rectificatam, laudabilis medicina, quæ phlegmaticos senes reducit ad temperaturam & sanguinem mundificat, & naturalem virtutem conseruat, principalia membra, imo vniuersum corpus ab omnibus futuris ægritudinibus & morbis acutis vsq; ad terminū à Deo constitutum præseruat. Sic enim excellit, omnes virtutes herbarum in conseruanda essentia humani corporis in sua virtute.

Vsus

Vsus istius talis est.

Sumatur huius ℈ j. ſemel in menſe aquæ ſuæ ſuperius reſeruatæ vt in v. eſſent redactæ ℥ iiij. diſſoluantur & ſimul bibantur ieiuno ſtomacho & hoc de nocte, à quinquageſimo anno vſque ad ſexageſimũ ætatis annum, peracto tempore 60. poſtea omni medio menſe debet ſumi, & deinde omni ſeptimana ſemel decrepitum hominem in iuuenem renouat quo ad ſanitatẽ & fortitudinem: dentes à prauis humoribus ſeruat, oculos ab omni fluxu, à paralyſi apoplexia, podagra & omnibus malis corruptis humoribus prȩſeruat. Hoc medicamentum decanus quidã reperit & eo vſus eſt qui annis centum octuaginta ſex vixit cuius Epitaphium tale eſt:

Hic iacet edentulus canus atq; decanus,
Rurſus denteſcit nigreſcit & hic requieſcit.

OLEVM SVLPHVRIS PER CAMPANAM.

ANTEQVAM impones ſulphur in vas ignitum prius folia ſaluiæ ſiccæ, proijce, & ſtatim campana imponenda eſt, vt fumum ſaluiæ recipiat: poſtremo ſulphur, maiorem copiam habebis olei. Virtutes

tantas

tantas habet, atq; oleum vitrioli, si eo dentes fricentur dealbat, & gingiuarum putredinem tollit, modo aqua rosarum misceatur.

OLEVM CRANII HOMINIS.

CRANIVM hominis suspensi, in puluerem reduc, retortæ imponatur & iuxta spagyricorum artem oleum elice, exiet aqua, oleum, & sal: simul accipe & iterum in nouam retortam pone, distilla, aquam separa, & oleum rectifica: in quo adde ℥ j. auri calcinati, digerantur leui calore summum remedium in morbis cephalicis, præsertim epilepsiæ cum aqua pæoniæ, vel vino albo ℈ j.

TRACTATVS VARIARVM TARTARI PRÆPARA-*tionum.*

ACCIPITVR Tartarum crudum conteritur, retortæ imponitur, & iuxta processum olei vitrioli distillatur exit oleũ & aqua: separa aquam ab oleo per balneũ: aquam supra colcotar rectifica donec fætorem amiserit: Maxime confert putrefactionibus & oppilationibus, interna apostema-

ſtemata reſoluit & præcordialium vitia conſumit ſanat omnem ſcabiem, hauſta, ſine alia mixtione, doſis cochlear vnũ mane & veſperi per ſe, vel cum decocto ligni guayaci, ſudorem valde ciet in lue venerea in hydrope & antiquis obſtructionibus præſens eſt remedium.

ALIA TARTARI PRÆPARATIO.

TARTARVM calcinatur teritur & ſupra marmor ſternitur, in humido loco collocatur ad ſoluendum filtratur exciccatur, hoc ter repetitur. Huius liquoris accipitur ℔ j. olei vitrioli optimi ℥ iiij. vel plus, guttatim ſupra tartari liquorem inſtillatur fit coagulum albiſſimum, ſi humiditatem per B. M. euocabis ad ſiccitatem, tunc habes fixum tartarum ad hydropiſim, calculum & varios morbos, ſudorem prouocat per inferius purgat modo admiſceatur cum melle roſato vel alio ſyrupo doſis à ℈ ß. ad ℈ j. in vino albo vel aqua petroſelini.

ALIA.

TARTARVM calcinatum ſolue ſupra marmor ſolutum ſerua reliquum calcina, aquam ſuam ſuper pone & in B. M. diſtil-

diſtilla iterum aquam ſuam ſuper pone diſtilla, & ſerua iterum calcina, ſoluatur vt prius ſupra marmor: diſtilla effunde hoc, tantiſper fac, donec amplius non coaguletur, ſed in oleum maneat, iſto autẽ oleo omnes ſpiritus ſublimatos figes, ſoluesq́; corallas & margaritas, vulnera quæq; ſanabis, tartareas fæces è corpore expelles, doſis à guttis 4. ad 6. in conuenienti liquore.

TARTARI TINCTVRA.

VINI ſpiritus Tartari tinctura imprægnatus euaporetur ad mellis conſiſtẽtiam, hunc liquorem in retortam inditum ſeruatis ignis gradibus, diſtilla, habebis liquorem album acidum olei vitrioli inſtar, qui ſummum arcanũ eſt in omnibus pulmonum apoſtematibus & aliarũ partium internarum, doſis à guttis 4. ad 8. cum appropriato liquore arcanum eſt.

LIQVOR TARTARI.

LIQVOR tartari eſt: Tartarum calcinatum, & ſupra marmor in loco frigido reſolutum, ſi de eo in aquam diſtillatã poſueris, temporis progreſſu. Sal ſeparabit ſe ab aqua inſtar cryſtalli, cuius effectus eſt varius: doſis ℈ ß. in ſua propria aqua diſtillata.

CREMOR TARTARI.

TARTARVM vini albi lotum accipe: minutim contere, in aquam puram inijce, fac vt bulliat in læbete: fiet bulliendo crusta siue pellicula, exime, & serua, cuius accipe ʒ j. diagredij præparati grana viij, misce & in iusculo porrige, leuiter purgat. Arcanum est ad lienis affectus.

MAGISTERIVM TARTARI HAVD SPERNENDVM.

TARTARVM summopere calcinatum in aquæ vitæ phlegmate dissolue, filtra; euapora, & sal in fundo manebit. Iterum dissolue in aqua phlegmatis depurata, filtra vt antea fecisti & hoc ter repete donec nullas post se relinquat fæces, calcina bene, ad perfectam albedinem: huius salis accipe ℔ j. aquæ vitæ rectificatæ ℔ iiij. misce & in B. M. distilla: duæ partes distillabunt sine gustu repete processum donec dicta aqua congeletur cum dicto sale. Nam omne siccum, natura ebibit suum humidum. Iterum salem optime exsicca, & nouum spiritum vini admisce, distilla: & retinebit aliquam partem spiritus vini, pone hunc salem in sublimatorium vitreum: sublimabitur

bitur camphoræ instar. Hanc salem sublimatum accipe, & præciose custodi: miranda præstat in spagyrica arte: nam eo mediande lux diei in primam materiam reducitur. Grana iij. in conuenienti liquore exhibita, ægritudines quales quales fuerint, sanabis: Deum time & illi gratias age per illum qui viuit in æternum, Amen. De hoc subiecto Deo volente alibi plura agemus, interea boni consule.

AD CANCRVM VBICVNQVE HÆREAT, MODO FERRO NON APERTUS fuerit.

BERNARDVS G. PENOTVS à Portu Sanctæ Mariæ Aquitanus ad Lectorem.

QVI sibi ipsis nati sunt haud inter homines sed potius inter bruta animantia numerandi sunt. Homines enim hominũ gratia sunt generati vt alter alteri possimus prodesse, in varijs meis peregrinationibus hoc meum & vnicum fuit votum, de omnibus bene mereri, & cunctis mortalibus prodesse. Ideo mihi soli arcanum

de cancro reſeruandum nō putaui, ſed pijs bonisq; viris gratis communicare volui. Quamuis præcio illud compararim. Rogo igitur omnes vt in laudem Ieſu Chriſti erga ægrotos charitatem illã Chriſtianam in ſacris literis tantopere nobis commendatam exerceant: ſin minus Dei iuſti vindicis, vltricem manũ non effugient. Vale.

REMEDIVM CANCRI.

SERPENTARIÆ maioris vel radicis ari exciccatarum ℥ iiij. fuliginis ℥ ij. lapidis cryſtallini mineratis non rubei ℥ j. puluerisentur probeq; miſceãtur ſic in vitreo vaſe aſſeruentur, & duorum menſium ſpacio fermententur: Quum vero neceſſitas poſtulat iſtius pulueris parum cancrum inſperge linque ſic, intra 15. dies decidet: vtens autem ſequenti emplaſtro ſanabis.

EMPLASTRVM QVO NON REPERITVR *præſtantius.*

Galbani
Opoponacis } an. ℥ iiij.
Sagapeni

Am-

Ammoniaci } an. ℥ viij.
Bdelij

Gummata in aceto diſtillato ſoluantur ſoluta exprimentur & ad aceti cõſumptionem euaporent poſtea accipe oleorum.

Camomillæ ℔ ij.
Hytericonis ℔ j.
Laurini ℥ iiij.
Terebinthinæ ℥ j.
Petrolei ℔ j.
Ceræ nouæ ℔ ij.

Ponantur ſimul cum prædictis gummatibus ſupra paruũ ignem, & ſequentes pulueres imponantur.

Litargyrij auri ℔ ij.
Ariſtolochiæ longæ }
Ariſtolochiæ rotundæ }
Olibani }
Maſticis } an. ℥ iiij.
Mirrhæ electæ }
Coralli rubei }
Coralli albi }
Calaminaris ℥ vj.
Carabe ℥ j.
Florum Antimonij ſpagyricæ pręparatorum ℥ iiij.

Salis vitrioli
Mumiæ } an. ℥ ij.
Camphoræ

Pulueriſanda pulueriſentur & cum ſupradictis lento igne miſceantur, continuè mouendo donec fiat emplaſtrum, de qua maſſa forma duo emplaſtra & vnum cancro mane impones alterum vero veſperi: & mūda qualibet vice intra paucas dies ſanabitur Deo concedente emplaſtrum omnibus vlceribus, ſcrophulis etiam medetur: appoſito abſq; re alia.

Radices ſupradictæ veris tempore colliguntur in vmbraq; ſiccantur. Eiuſmodi radices intra corpus exhibentur, modo prius quinquies in vino macerentur: exciccenturque doſis ʒ ß. cum vino vel alio conuenienti liquore: Ad hydropiſim omneſq;, obſtructiones proſunt. Tibi gratis offero, gratis tu pariter pauperibus exhibeas, & Deus bonorum operum remunerator maiora rependet. Bene ſit & vale.

DE HYDROMELITE.

SATIS mirari haud poſſum, homines quoſdam omni poſita verecundia, aliorum labores & inuenta ſibi vendicare & princi-

principibns rebusq; publicis hydromel vt diuinum quoddam myſterium vendicare, cũ nullius pene ſit momenti. Sed admirationis mater eſt ignorantia: Plinius eius mentionem facit capite de melle, modũq; parandi docet. His temporibus inter viros & quaſdã mulieres, de præſtantia & vſu hydromelis oritur diſſenſio & ita ſecretè parant vt ne quidem mater aut pater filio patefacere velit & plurimos agnoſco quos non pudet quinquaginta mille coronatos petere pro componendi formula: ſed cum in diuerſas regiones me contuliſſem, ibiq; publicè & vili præcio vendi vidiſſem, tenere me haud potui, quin illorum impudentiam riderem: ob hanc cauſam, non mihi incommodè facturus viſus ſum, ſi aliquas eius componendi rationes in præſenti tractatu deſcriberem, vt vnuſquiſq; pro vt libet pararet, & à talibus pharmacopolis caueat. Sunt qui ſimpliciter in eo componendo nulla miſcellanea adhibent tantum circa finem aliquid de tinctura tartari imponunt vt Paracelſus lib. de natura rerum docet, quam ſimplicem præparationem probo. Alij autem cum radicibus odoriferis & aromatibus & inde fit vt caput ple-

rumq; grauedine laboret. Attamen ſunt qui expurgantibus parant, & illud purgat, non aliter quàm vinum ab Arnaldo deſcriptum. Sed fruſtra fiunt per plura quæ poſſunt fieri per pauciora. Vt ego expertus ſum, duos hic modos parandi docebo. Sed hoc vos latere nolo, pendente canicula excellentius fieri quam alio tempore. Etenim ſol ſuæ virtutis in res omnes aliquid magis imprimit quam calor elementaris, laris vel hypocauſti, vt ſæpius experientia compertũ eſt etiam videmus aquam menſe Martio plus efficere quam alio quouis tempore vt bene norunt ceruiſię coctores: Nam ceruiſia cocta illo mẽſe ſeruatur diutius, & augetur tam in bonitate quam iucunditate: ſed ne longus in ſcribendo videar. Tu ſic incipe.

FORMVLA.

Accipiatvr pars vna mellis, partes octo aquæ pluuiæ vel fluuiatilis, mel in illa aqua diſſoluatur poſtea in lebete iuſtæ capacitatis bulliant temperatè ad tertiæ partis conſumptionẽ, ſpumando: ſignum perfecte rationis eſt ſi crudum ouum impoſueris & ſuper natat tunc paratum eſt.

Si non,

Si non, decoque donec dederit signum suum: potes per linteolum mundum purificare, deinde in vas ligneum siccum quod antea vino maluatico imbutum fuerit ponere: & statim paruulum sacculum grano sinapi repletum filo ligatū, quo possis cum opus fuerit, eruere. Hoc facto, vas tuum ad solem ardentissimum expone & tuum hydromel bulliet veluti mustū tempore vindemiarū. Tempore peracto, sinapi semen exime, & vas optimè obturatum in cellam colloca. Hoc hydromel est basis vnde omni tempore facere potestis.

HYDROMEL VT VINVM SAPIAT.

QVANDO semel parasti, pone supra triginta mensuras succi florū lupuli mēsuram vnam, statim sine vllo calore incipiet bullire, & continuò vas implendum est & cum efferbuit, habes tam potens hydromel vt si proijcias supra aquam mellis decoctam, paruo temporis spacio optimū hydromel habebis, & quoties nouum lupuli succum imposueris tanto plus eius vires augebis, reliqua philosophando conijcienda non omnia tibi sunt præmastican-

da: Alij post primam ebullitionem Ormini flores imponunt. Sed alium modum habeo, aquam, antequam imponam, mel impraegnare soleo, de his sat dixi. Ad alia nos conferamus.

ALIVD HYDROMEL QVOD SVO TEMPORE IN ACERRIMVM *acetum vertitur, cuius cochlear vnum, mensuram vini in acerbißimum acetum transmutat.*

℞. Piperis longi, rotundi, nucis muscatæ cinamomi an. ℨ iij. terantur: farinæ siliginis ℔ j ß. misce, & cum hydromelite distempera, & fac fermentum, de quo pone magnitudinem vnius oui & bulliet per se: Relinque vas apertum in loco calido, & breui tempore in acerrimum acetum vertetur: quo ipse silices dissolui: tu tandem meis lucubrationibus faue & fruere.

QVÆSTIO.
AN MAGIA SIT LICITA.

SCRIBVNT plures Babylonij eum omnia nosse, qui numerare nouit: Quæritur cur homo animal sapientissimum, respondetur quia numerare nouit. Naturalem

lem magiam pendere à numeris philoſophi veri haud ignorare, ſed duplicem eſſe magiam conſtat, quarum altera dæmonum: tota, opere & authoritate, conſtat, res medius fidius execranda & portentoſa. Altera nihil aliud, (cum benè exploratur) quam naturalis philoſophiæ abſoluta conſummatio, quam perfectã, ſummamq; ſapientiam vocant: Magus enim perſarum lingua ſonat quod apud nos interpres, & cultor diuinorum.

Maxima inter has duas artes, ſiue magias diſparilitas & diſſimilitudo: Dæmonicam illam, non modo Chriſtiana religio, ſed omnes leges, omnis bene inſtituta reſpubl. damnat, & execratur. Hanc quiſquis edit ſemper diſſimulat, quod in authoris eſſet ignominiam & contumeliam. Huius nemo vnquã ſtudioſus fuit vir philoſophus, & cupidus diſcendi bonas artes: Hæc tenebras deſertaq; loca quærit: quandoquidem, omnis ſcientia quæ fugit publicum, ſuſpecta eſt, veluti iſta, quæ à ſpiritibus tenebrarũ originem ducit. Alterum autem omnes ſapientes omnes cæleſtium & diuinarum rerum ſtudioſæ nationes approbant, & amplectuntur: Hæc eſt altior

ſanctiorq; philoſophia: ex hac ſumma literarũ claritas, gloriaq; antiquitus, & penè ſemper petita: Ad hanc Pythagoras, Democritus, Plato, diſcendam nauigauere: hanc reuerſi prædicauerunt, & in arcanis præcipuam habuerunt.

Sicut illa cacodæmonum magia, nec artis nec ſciẽtiæ ſibi poteſt nomen vendicare. Ita hæc vera altiſſimis plena myſterijs profundiſſimam rerum ſecretiſſimarum contemplationem, & Deum, naturæ totius cognitionem, complectitur. Hęc ſparſas Dei beneficio & ſeminatas mundo virtutes, de latebris euocat in lucem: Et ſicut agricola vlmos vitibus, ita magus terram cælo, id eſt, inferiores ſuperiorum dotibus virtutibusq; coniungit & vt ita dicam maritat. Hæc in eam operum Dei admirationem excitat, quam propenſa charitas, fides, ac ſpes certiſſimè conſequuntur neq; enim ad religionem, ad Dei cultum quicquam promouet magis, quàm aſſidua contemplatio mirabilium Dei, quam naturalis illa magia, qua compellimur cauere pleni ſunt cæli, plena eſt omnis terra maieſtate gloriæ tuę. Et hęc ſatis de magia. Scio eſſe plures, qui ſicut canes, ignotos ſemper adla-

adlatrant. Ita ipſi ſæpè damnant oderuntq́; quæ non intelligunt. Quamobrem non omnibus, neq; ſemper neq; omnia de Deo philoſophari conceditur. Sed quibus, & quando, & quantum. In diuinis ſilentium deſideratur. Contentio reſpuitur: Syllogiſmus irridetur, nihil eam antecedit. Igitur quodcunq; concludendum fuerit, eidem acquieſcendum eſt. Etenim creatura omnis à Deo creata eſt, vt ſit in teſtimonium verbo creatoris ſui, per quod facta eſt: & ſi adimplet hoc benedicatur; ſin minus, maledicatur. Nam omnis creatura naturaliter, ordine & loco ſuo cogitur confiteri creatorem ſuum, & ſeruire teſtificationi verbi eius. Quid quæſo mouet vehementius & perſuadet quàm ſacrarum lectio literarum? non mouent, non perſuadent ſed cogunt, agitant, vim inferunt: legis rudia verba & agreſtia, ſed viua, ſed animata, flammea aculeata, ad imum ſpiritum penetrantia, hominem totum poteſtate mirabili transformantia. Ille igitur qui rerum creatarum cognitionem à ſuo opifice ſeparat, is rerum vniuerſarum vmbram ſolummodo habet. Iccirco in gratiā piorum doctiſſimorumq́; virorum GVILIELMI

Nō omnibus neque ſemper de Deo cōceditur philoſophari.

LE

le Normantii Trogniani, et Iacobi Bongarsii omniumq́; disciplinarũ verſatiſſ. philoſophicas aliquas regulas adijciam quarum prima talis eſt.

Regula prima.

Nihil Deus creauit in veritate ſuperius, quin eiuſdem aliquid ſimulachrum creauerit inferius; vt per ſimulachrũ apparentis inferius, perueniamus ad veritatem exiſtentis ſuperius.

Secunda Regula.

Nihil Deus creauit in ſpiritu verũ inuiſibiliter, q̃n idẽ in corpore aliquo adumbrauerit viſibiliter, vt per corpus vmbræ patẽtis, perueniamus ad veritatẽ ſpũs latentis.

Tertia Regula.

Nihil Deus creauit in infinito viſibiliter diſperſum quin idem quoq; in vno aliquo inuiſibiliter creauit collectum, vt per hoc quod finitum eſt, incomprehenſibile eſt, in vno, perueniamus ad illud quod infinitum & incomprehenſibile eſt in pluribus: Creauit autem Deus infinita propter ſe infinitũ omnia: finita autem propter hominẽ finitũ creauit omnia, vt & principiũ ſuum haberent omnia à quo ſunt, & ſimul finẽ ſuum teſtarentur omnia, ad quẽ ſunt.

Exem-

Exemplum.

Omnia quæcunq; ſunt, à cælo proueniunt, & cæli naturam participant: nihil enim tam naturale eſt quod genitum genitoris participet naturam & ſubſtantiam: cum autem vniuerſalis genitor omnium inferiorum cælum ſit, neceſſariũ eſt quod inferiora omnia cæli naturam & ſubſtantiam participent. Et ſic cælum eſt in omnibus rebus occultatum inferius, quod extra omnes res manifeſtum eſt exterius. Et ſicut corpore ſuo patens eſt in ſuperficie mũdi latiſſimè. Sic ſpiritu ſuo contractum in centro mundi arctiſſime. Summum igitur omnium rerum corpore ſuo cælum eſt in alto propoſitum: & rurſum profundiſſimum omnium rerũ eſt cælum in imo ſpirituoſo abſconditum. Et ſicut corpore ſuo claudit & tegit omnia, ſic ſpiritu ſuo tranſit & implet omnia. Vbiq; enim cælum eſt viſibiliter in forma ſua, & rurſum cælum eſt in omnibus rebus virtute ſua. Et vt cælo nihil eſt per omnia manifeſtius: ſic rurſum in omnibus, cælo nihil eſt occultius.

Tu autem qui cælum extra omnia ſemper vides: cælum in omnibus abſconditũ intelligas. Et hoc abſconditum cælum fac

vt pa-

vt pateat: tunc nulla virtus manifeſti cæli te vnquam latebit. Hoc cælum ſeu lapis philoſophorum in omnibus rebus eſt, & per omnes res totius mundi tranſit. Et eſt ſpiritus quidam viuificans ſubſtantiuus eſſentialis, omnibus creaturis mundi huius vitam ſubſtantiam eſſentiã largiens; quoniam ex ipſo, in ipſo, & per ipſum ſunt viuunt vegetantur creſcunt ac omnia mouentur. Et virtute eius plena ſunt omnia, & nihil vacuum eſſentiæ, & virtutis eius: (niſi quod mortuum & in creaturarum venientium numero amplius non fit.) Hic ſpiritus in cælo liberrimè diffuſus motu & virtute ſua eſt: In terra autem & maxime in centro eius arctiſſime contractus: ideo in creaturis, in centro terræ prouenientibus, condenſatur iam quaſi & incorporatur in ſubſtantijs ipſorum: In metallis totus clauditur & figitur, in mineralibus proximo gradu ſed nondum fixatur: philoſophi ergo ſummis viribus hunc ſpiritũ quærentes, comprehendere in latè diffuſo mũdi ambitu infinitum exiſtentem, hunc & ſpiritualem totum, nullatenus ipſi finiti, & corporales toti valuerunt comprehendere. Ergo in centro mundi cognoſcentes

Lapis philoſophorũ.

ipſum

ipſum arctiſſimè colligari & iam incorporari terminariq́;. Ideo creaturas in centro mundi productas pro ſubiectis ſuis ſumentes ex ijs ſpiritum iſtum extrahere & poſtea debito ſubiecto ſuſcipere totum laborarunt. Quoniam in metallis nimis ſigillatus erat: proxima metallis ſumpſerunt mineralia in quorum corporibus non tam arctè clauſus adhuc erat, & ex his extraxerunt ſpiritum, & cum hoc extracto, illam viuificauerunt: Vltra in metallis clauſum, ſic per proximam naturam proximæ naturæ ſuccurrentes, & ab inferiore gradu ad ſuperiorem aſcendentes per minora mineralia, ad maiores mineralium virtutes peruenerunt. Sic enim ordo naturæ poſtulat, vt per infima ad ſuperiora aſcendatur & per minora maiora conſequantur, ne per maiora minima deſpiciantur. Minora autem per maiora perficiuntur. Hic autem ſpiritus cæli in mineris terræ latens abſconditus cum tot virtutibus ſubſtantialibus interius, quòd patet in firmamento cæli manifeſtus aſtris, fulguribus. Ideo philoſophi ſapientes, aſtrorum cæli nominibus vocarunt hæc: & mineralium terræ formis figurarunt illa notandum eſt quod

hic ſpiritus in alio nullo ſubiecto quam in aqua ſui generis & ſuæ ſpeciei, ſemper haberi & ſeruari valeat: Naturaliter enim natura ſimilis in natura ſua ſimili actionem & operationem habet perpetuam & non in diuerſa ſpecie multo minus in diuerſo genere. Etenim quo eſt maior rerum diuerſitas, eò minor eſt rerum vnitas. Nam aqua proprium eſt ſpiritus receptaculum & habitaculum: Ideo in initio creationis mundi ſpiritus hic ferebatur ſupra aquas, ergo ſi aqua extillatur extillatur ex mineralibus forti igne, elicietur & ſpiritus mineralium ſimul in illa aqua, miſcens ſe, & inhabitans: ſpiritus tamen ille craſſus & corporalis, ſiue terrenus minerarum, nondum eſt ſpiritus ille ſecretiſſimus & viuificus cæli, ſed eſt hic craſſus & elementaris ſpiritus, habitaculum illius ſubtilis cæleſtis, qui anima & vita omniũ creaturarum eſt, & vocatur & hic imaginem Dei gerit proximè. Ergo ſicut Deus in ignea habitat eſſentia, & ignis conſumens eſt: ſic & iſte ſpiritus qui anima eſt viuificans omnia, in igneo ardentiſſimoq; ſpiritu minerali occulte habitat, & etiam ignis conſumens eſt omnia terreſtria: purgans autem ad ſummum

mum cæleſtia. Et ſic aqua ex mineralibus diſtillata tres habet partes corpus quod eſt aqua: ſpiritus ille igneus elementaris craſſus: & tandem anima occulta viuificans quæ appellatur Sol & Luna abſcondita ſpiritualis, ſulphur naturæ inuiſibile, aurum philoſophorum viuum, quod incorporatum in debito ſubiecto reſoluit potenter aurum corporale metallicum, & tunc aurum cum auro mixtum in natura debiti ſubiecti aurum illud ſpirituale, corporale hoc viuificat. Et aurum hoc corporale illud ſpirituale ingroſſat, & ſic fit ſpiritus corpus, & corpus fit ſpiritus, & ambo ſimul vnum ſpirituale, & inſeparabile: tunc aurum tale viuum incorporatum generat aurum. Quod omnis generatio à viuo & corporeo fiat, incorporea non generant, mortua etiam nihil agunt: ergo vt viuant oportet fieri aurum corporale, & corporeum aurum ſpirituale tunc aurũ demum perfectum ſibi ſimile in genere & ſpecie ſua, aurum generabit in infinitum, ſi cum materia ſibi conueniente & debita fuerit commixtum: de his plura in lib. de mineralibus.

In ſole poſuit tabernaculum ſuum &

ipſe tanquam ſponſus procedens de thalamo ſuo: & occurſus eius vſq; ad ſummum eius, nec eſt qui ſe abſcondat à calore eius.

Lex domini immaculata cõuertens animas: teſtimonium domini fidele, ſapientiam præſtans paruulis.

Iuſtitiæ domini rectæ, lætificantes corda: præceptum domini lucidum, illuminans oculos.

Timor domini ſanctus permanet in ſeculum ſeculi: iudicia domini vera, iuſtificata in ſemetipſa.

Deſiderabilia ſuper aurum & lapidem præcioſum multum: & dulciora ſupra mel & fauum.

Et erũt vt complaceãt eloquia oris mei: & meditatio cordis mei in comſpectu tuo ſemper.

Quoniam tu illuminas lucernã meam domine: Deus meus illumina tenebras meas.

Et diſciplina tua correxit me in finem & diſciplina tua ipſa me docebit.

Frankenthalij

B. G. P. à Portu Aquitanus.

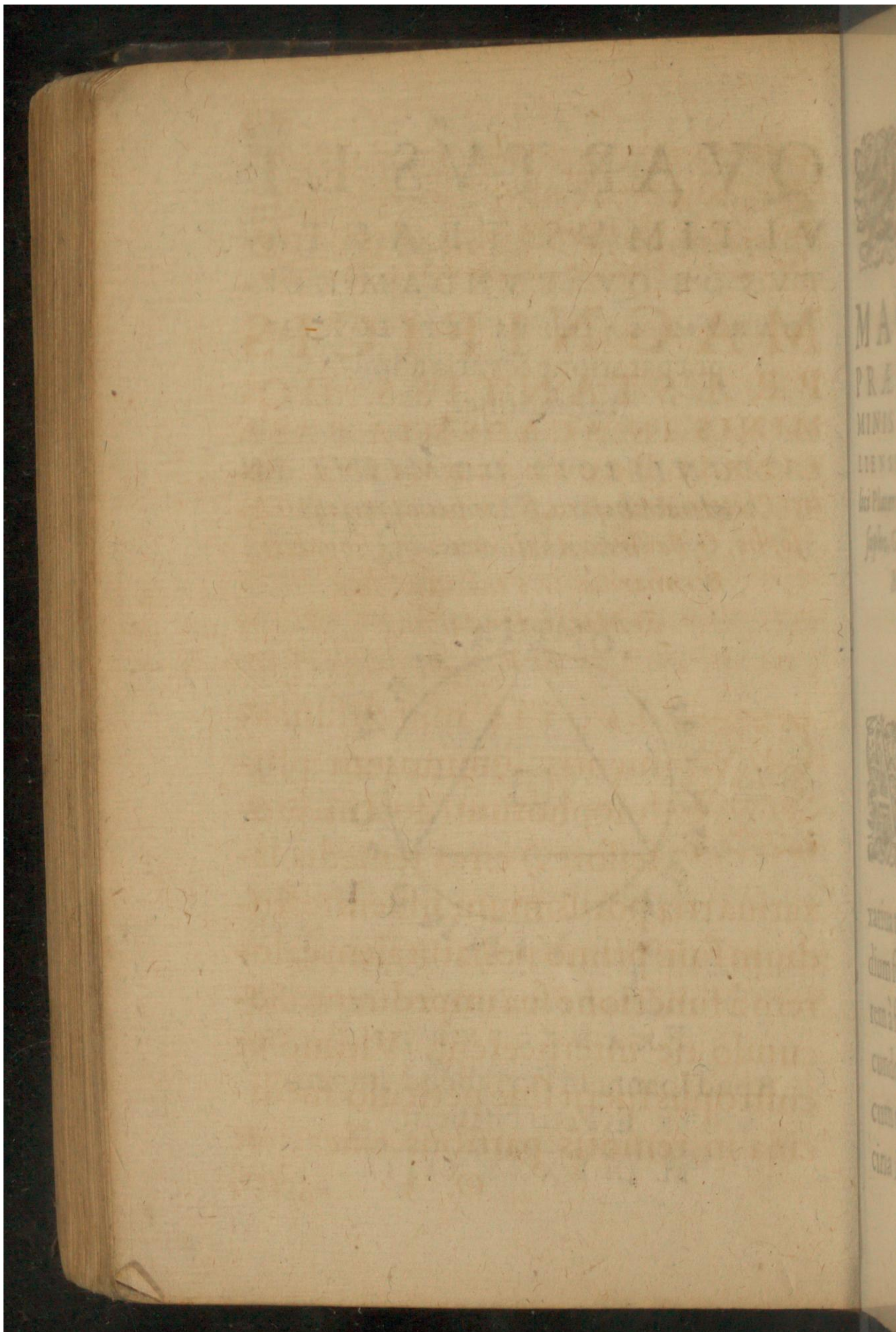
QVARTVS ET VLTIMVS TRACTATVS DE QVARVNDAM HERBARVM SALIBVS ET EORVM præparatione & varia administratione.

MAGNIFICIS DOMINIS IN Academia Basiliensi Medicinæ professoribus dedicatus.

FRANCOFVRTI
Apud Ioannem Feyrabend, impensis Petri Fischeri.

M. D. LXXXXIIII.

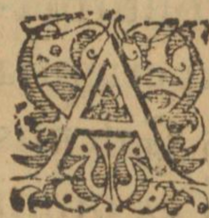

MAGNIFICIS PRÆSTANTISS. DOMINIS IN ACADEMIA BASILIENSI PROFESSORIBVS *Felici Platero Archiatro, N. Stupano summo philosopho, G. Bauhino Anatomiæ mistæ singulari.*

Bernhardus G. Penotus à Portu S. Mariæ Aquitanus.

S. P.

IACTIS mundi fundamentis summorum philosophorum (doctiss. professores) circa remedia laxatiua tria potisſimum inuenire studium fuit: primo ne naturalem calorem à functione sua impedirent. Secundo ne interficerent. Vltimò vt cum opus fuerit sine periculo medicina in remotis partibus efficaciter

ageret, & ab eis humores corruptos potenter pelleret. Verum nuſquam hæc tria perfectè inuenire potuerunt quod non alicui corporis parti officiat. Quia corpora non æqualiter recipiunt actionem doſis: in raris, ſolidis, & condenſis, & tamen frequenter accidit medicinam quibuſdam ſalubriter adminiſtrari, alijs vero læthaliter. Philoſophi inter remedia laxatiua ſummopere Aloem laudarũt: quia naturalẽ virtutem minimè corrumpit. Imo ipſa membra confirmare videtur quod indies experientia comprobatur. Quamuis Galenus diſſentiat (inquiens) nihil ex omni parte beatũ. Etenim epati calido niſi prius aliquo conuenienti liquore eius ſiccitas coërceatur plurimum nocet.

Aloes laudatiſsima medicina.

Ego autem in meis peregrinationibus multis lucubrationibus vt po-

ſteri-

ſteritati prodeſſe poſſem operam dedi, & vt à me aliquid leuaminis & ſolaminis haberet, & ne humana corpora tot & tantis craſſis potionibus grauarentur. Hoc ſæpius mecum diſſerui, quæ poſſem remedia quæ parum materiæ & multum formæ haberent omnibus ægritudinibus conuenientia, quæ citò, tutò & iucundè operentur excogitare. Nihil tandem certius, conuenientius, tutius, iucundius ægris, ſalibus eſſe reperi. Nam quod diu conſeruatur diu conſeruat, & cum in rerũ natura duo ſint ſubiecta vnum mirabilitatis quod à præſenti inſtituto alienum eſt: alterum vero neceſſitatis de quo in præſentia nobis eſt ſermo. Quid magis diureticum, diaphoreticum, catharticum ſale? Hic eſt lapis quem Deus gratis largitus eſt. Exempli gratia hydropicum à craſſis ſeroſis humoribus pur- *Hydrops.*

Tartari vitriolati. gare cupio vrinam quoq; : Salis Tartari vitriolati ſcrup. j. accipio mellis roſati vnciā j ſem. vini enulati vncias ij. exhibeo, potiuncula grata ſummarumq; virium eſt: Eſtne aliquis qui *Calculus. Menſium ſuppreßio.* calculo, menſiumq; ſuppreſsione laboret: Eundem ſalem accipiat in vini albi vncijs ij. tepide exhibeat, paulo poſt effectus ſoluetur. Idē ſat ſi cum vna parte aqua cardui benedic. parumq; vini in eadem doſi dederis copioſos ſudores promouebit: ſi in hoc ſimplici tot & tantas virtutes deprehendimus, quid ſi plura coniungemus? Hoc igitur (viri laureati Magiſtri) admonitos vos velim. Cum capitis doloribus aut nephriticis opus fuerit, ſiue hydropico aut podagrico, mederi. Non vnicam herbam vt eſt ſaluia, Betonica, Maiorana, accipiendam, ſed plures ſimul quæ tales morbos reſpiciunt & ita de reliquis

ægritu-

ægritudinibus intelligendum exempli gratia catharticum parare cupio.

Recip. Hellebori, Gratulæ Esulæ Elaterij scammeæ Rheubar, Senæ, Colochinti, &c. Iuxta sapientum pondera ex his fac extractum vt artis est, fæces combure reuerbera, fac lixiuium & ex lixiuio salem. Huius extracti vnciā j. accipe eius salis drach. ij. misce probe fiat massa dosis pro maioribus scrup. j semis. Sal duabus de causis permiscetur, primo ne extractum digitis hæreat. Etenim medicina omnis hærens digitis corpori noxia est. Sal autem cohærentiā impedit. Alterum est quod citius in stomacho dissoluitur penetrando obstructiones aperit. *Cathartici præparatio.*

Item si quis peste correptus est aëris vitio & non humoris: artemisiam accipe & ex ea salē para de quo drach. j. vel scrup. j. in vino albo exhibe & *Pestis curatio.*

per dimidiam horam, illico post eius sumptionem ægrotus ambulet deinde in lectum se recipiat: sudabit, euomet, aluum exonerabit, bis repete & cum Dei beneficio liberabitur: ista in medicina sunt inuestiganda, nequaquam per odium reijcienda minusve vnius in alterum conuitijs exprobranda. Quin potius studium nostrum in laudem Dei & proximi vtilitatem dirigendum: vt optimis remedijs nostram vocationem comprobemus, quo indies Medicina certior & excultior fiat.

Studiū Medici quale.

Nos corallos margaritas aurum supra marmor terimus quo facilius naturalis noster calor earum rerum vim per venas diffundat quod minimè faciet ob caloris nostri imbecillitatem. Quod si ante tincturam salemq; elicere possumus in minori dosi exhibendo natura citius iuuabitur

bitur

bitur minusve grauabitur, transitusque per vniuersum corpus facilior erit: Iccirco hac nostra ętate Deus hũc virum rerum naturaliũ peritissimum Theophrastum Paracelsum excitauit quo deperditas artes bellis ciuilibus denuo in lucem reuocaret. Non quod margaritarum corallorum siue metallorum solutio noua ars sit, aut quod antea non fuerit. Teste Arnaldo Raymundo, Gebro Zozimo, Isaco Hollando à quo Paracelsus illa tria principia principiata expiscatus est: qui ante Paracelsum annos quadringentos vixerunt hanc quoq; artem calluerunt. Quis obsecro Cleopatram aceto margaritam soluere suoq; amatori Antonio potandam tribuere docuit? (vt historiæ testantur) nisi quod eius tempore ars erat quæ bellis continuis sepulta est: Cur tu ô Archiater Felix feliciter tuum

Ars Chymica fuit olim.

Cleopatra.

Felicis Plateri Antimoniũ purgans.

Anti-

Antimonium ſtibiatum ſine nauſea, vllo abſq; periculo exhibes? ſed qualis eſt hæc diagredij præparatio quam penes ſummũ philoſophum illum doctorem N. Stupanum vidi? Quanta pariter chymica arcana pręſtantiſſima apud excell. G. Bauhinũ extant quorum aliqua memoria teneo? Vos igitur (ſacræ medicinæ profeſſores) mirari quidem poſſum, imitari vero minime. Meminerimus rerum opificem certis temporibus certas ægritudines certos homines in ſui honorem multorumq́; hominũ ſalutem excitaſſe diuinum Hippocratem (cui par nemo aut ſecundus tum in morborum cognitione ac remediorum) excellentiſſimũ ſuſcitauit, cuius opera etiamnum extant, Galenum quoq; (quamuis de Chriſto male ſenſerit) de re medica optime meritum: Hoc noſtro ſeculo Pa-

Hippocratem.

Paracelſum.

racel-

racelſum cui ob variarum ægritudinum remedia adinuenienda quę veteres ignorarunt, varia Dei dona tributa ſunt: & ſi quis ſanæ mentis eſt contemnet ea minime: omnia (inquit Apoſtolus) probate, quæ bona ſunt tenete. Recordor equidem (ô viri profeſſores doctiſſimi) iuramenti quo vobis in doctoratus gradum ſuſcipiendo, aſtrictus ſum, me nihil pro Paracelſo amplius ſcripturum, & id religiosè obſeruare animus eſt: Præſertim quod Paracelſi ſcripta doctiſſima meis commendationibus non egeant, ſed quæ longo vſu aſſiduisq́; laboribus ex naturæ penetralibus extraxi in publicum vſum proferre nemo eſt qui vetat. Imo iubet ille cui plura debemus quam hominibus. In voto ſtulto, poteſt & merito debet mutari decretum. Nonne & veſtri collegij, Reipublicęq́; ornamentum

Theodorus Zuingerus. mentum Theodorus Zuingerus qui ſui apud omnes ingens deſiderium reliquit, mihi aſtipulatur: qui in ſui theatri lib.3. volumine 20. dicit, eos qui ſpagyricos inſectantur, inconſulto odio id facere, cum arcani naturæ ſcrutatores ſint. Andernacus quoque de noua & veteri medicina (inquiens) remedia ex mineralibus elicita plus viriũ habere vegetabilibus. Nam hodierni morbi veteribus longe ſunt maiores & per cõſequens curatu difficiliores: ſiquidem cum mundo ſeneſcẽte omnia in deterius vergant. Iccirco velim nolim fateri cogor id quod etiam mecum grata poſteritas negare haud poterit. In ipſo Paracelſo longe video meliora, proboq́; quam in alijs authoribus: quæ niſi profiterer timendum eſſet, ne æternus Deus quantulacunq; in me dona contulit, à me repeteret. Ic-

Remedia ex mineralibus.

circo

circo (doctiſſimi atq; excellentiſſimi viri) ingenuis meis conatibus pro humanitate veſtra fauete: & munuſculum hoc ſuo ſale conditum vobis dedicatum, vt aliquod grati erga vos animi indicium boni conſulatis: meque amore veſtro proſequi pergatis, maiorem in modum rogo. Frankenthalij Kal. Ianuarij 1594.

DE SALIBVS HERBARVM QVARVNDAM PRÆCIPVARVM ET VIRIbus eorum.

DE SALE HYPERICONIS.

SAL hypericonis contra pleuritidem probatissimũ est remedium, datur patienti in calido quodam vino, quantum dimidia cortice nucis auellanæ cõtineri potest: Sal hyperici vrinam & menstrua pellit tertianis, quartanis cõuenit cum vino potum, liberat à schiatico dolore per aliquot dies haustum, ambustaq; sanat cum aceto solutum: sanguinem à phlegmate mundificat. Curat vlcera cum liquore salis, item fistulas sanat: Præterea oris putrefactionem vlcera colli cum melle rosaceo mistũ & cum penna mane, meridie ac vesperi inunctũ. Hydropicis etiam prodest, verminantibus autem quibus crescerẽt in ventriculo serpentes,

pentes, vel alia genera vermium ab aqua putrida quam biberint, da ad comedendũ noctu vitri antimonij pellucidi 4. aut 5. grana cum ℈ j. ſaccari roſati, miſce quaſi electuarium, poſtea da hauſtũ vini in quo ſit ſolutum ℈ j. ſalis hyperici patiens dormiat ſi velit excitatus à medicamento deijciet prauos humores per ſuperiora & inferiora copiosè: Qui vrinam retinere non poſſunt comburant veſicas caprarũ & pulueriſent quibus addant ʒ ij. ſalis hyperici cum vino ad bibendum.

DE SALE POLYPODII.

SAL polypodij etiam pleuritidem curat, item bilem atram & pituitam à iuncturis educit quartanis prodeſt, doſis ℈ j. à ℈ ij.

DE SALE CAMOMILLÆ.

SAL camomillæ difficultati vrinæ prodeſt, ſi pugillus vnus ex vino calido exhibeatur: & mulierum menſes ciet in aqua pulegij. In colica & Iliaca à flatibus ex cauſa frigida, vſus eius magnus cum aqua aurantiorum, cinamomi camomillæ parietariæ liquore: contra puncturas lateris cum aqua carduibenedicti, ſeu liquore agarici, oculorum cancri cornu cerui, ad facilitan-

litandum partũ cum aqua cinamomi verbenæ liquore nucis muſcatæ, cariophyllorum ad ſecundinas mulierum relictas cum aqua artemiſiæ pulegij: contra icteritiam & hydropem cum liquore conuenienti vt aqua abſynthij, cichoni, endiuiæ: Item cõtra dolorem dentium in gargariſmo.

DE SALE GENTIANÆ.

SAL gentianæ febribus omnibus aduerſatur, viſcerum obſtructiones aperit & expurgat, vrinã & menſes promouet item contra morſus ſerpentium cum ſale ruthæ & pipere valet.

DE SALE GRATIOLÆ VEL GRATIÆ DEI.

SAL gratiolæ hydropi medetur, item melancholicis ſanguine ſuffuſis territiſque. Item calculoſis in ſanis & amentibus cordiacis purulentoque ſanguini prodeſt. Item qui difficulter vrinam reddunt, idem ambuſta extinguit valetq; ad hungaricum morbum ſi in reſoluto liquore madefiat lineus pannus & capiti circũ ligetur ſemper reiterando poſt ſiccationem. Datur etiam intro ad eundem morbum.

DE SALE ONONIDIS.

Purgãtia præcedere debẽt diuretica.

SAL ononidis præparatis vijs & humoribus & præmissis diuersionibus & purgationibus quod ante vsum salium diligẽter notandum, calculos comminuit expellitq́; tam in renibus quam vesica cum aqua propria, & difficultati succurrit, item in vino potus hęmorrhoides sanat. Succurit etiam obstructionibus lienis, renum & iecoris cum liquore oculorũ cancri, arantiorum, limonũ, saxifragiæ, Alhehengi parietariæ.

DE SALE GENISTÆ.

SAL genistæ calculos frangit expellitq́; ac vrinam mouet.

DE SALE STIPITVM FABARVM.

SAL fabarum vrinæ difficultati succurrit calculos frangit expellitq́;, flatus dissipat dosis ℥ ß. in vino albo.

DE SALE ARTEMISIÆ.

SAL artemisiæ menses promouet.

DE SALE MELISSÆ.

SAL melissæ promouet menses, vterum expurgat eiusq́; suffocationi succurrit.

DE

DE SALE CHELIDONIÆ.

SAL chelidoniæ menſes euocat, eius doſis eſt ℈ j. qui 20. grana hordeacea pondere ſolet, ſalis huius liquor oculos clarificat. Item ex vino cum ſale aniſi potus medetur regio morbo, valet etiam liquor ad vlcera. Idem aſtmaticis, pectoris opilationi prodeſt, hepar mundificat, valet contra peſtem, colicam paſſionem, matricis dolorem ac tumorem ad mariſcas cum ęquali pondere phlegmati vitrioli miſtus: Lupũ aliaq; vlcera cancroſa venenoſa & membra in frigidata quæ aliàs abſcindi debent appoſita ſalſa aqua cum laneo quodam panno aliquoties. Qui ex alto vel equo ceciderit, apponat ſalſam aquam deſuper. Idem cõtra morſum canis rabidi valet, miſce hoc ſal cum melle roſato vt fiat in modum vnguenti, nõ ſinit vlcera putreſcere; Item ſupra bubones poſitũ attrahit venenum, ſcabioſi lauent ſe cum aqua ſalis huius.

Vlcera cãcroſa.

Nota huius ſalis proprietatem.

DE SALE ABSYNTHII.

SAL abſynthij omnibus ferè morbis vtiliter exhibetur in peſte præſertim, aquã intra cutem educit. Vrinam mouet ventriculum corroborat, ſudoreq́; mouet ſi vſurpatum

patũ fuerit ab intra ad extra vſq; morbum gallicum pellit, ſanatq́; mariſcas & alia ingallicum pellit, ſanatq́; mariſcas & alia interna vitia, vomicas, putrida vulnera quælibet inſperſione mundat ſanatq́;. Hoc ſal in aquam reſolutum, verrucas, varices, ſeu varos rigatos, & cicatrices pellit, carnemq́; explet. Contra hydropem febres putridas quotidianas & quartanas, cum methodico proceſſu præmiſſis euacuantibus & alijs competentibus. Cum aquis meliſſæ acetoſæ ruthæ corroborat epar & ventriculum, bonam digeſtionem dat ventriculo. Vſurpatur etiam contra colicam paſſionem ac tormina ventris, ani ac podicis vitia, matricemq́; elabentem irrigando imponendoq́; ſanat, ſalis huius liquor penna oblitus, capitis vitijs vti ſunt furfures ſerpigines, lentigines, impetigines, pediculos, lepram aliamq́; ſicciorem vel aridiorem ſcabiem cum aqua applicatus depellit. Nec tantum his ſed alijs quoq; ægritudinibus ſeu affectibus memorata ſalia medentur.

DE SALE IMPERATORIÆ.

SAL imperatoriæ membra frigida & intermortua calefacere craſſos viſcoſosq́; humores lateribus ac tunicis ventriculi impactos reſoluere, aliaq́; eiuſdem, nec nõ

inte-

inteſtinorum veſicæ vitia corrigere, ſemen virile inſuper augere & venerem confortare poteſt. Sal imperatoriæ valet contra peſtem, mouet ſudorem ſi ex frigiditate venerit: promouet partum & abortus abigit. Hydropicis, Aſthmaticis cõtractis calculum veſicæ ac renũ in aqua fragariæ prodeſt, ictericiam nigrã curat, laua cum ipſo venenoſorũ animalium morſus, item congelata membra: valet contra tumorem pedum miſtum cum melle roſato, in modum vnguenti ac ſuper omnes varias excreſcẽtias oſſium, ac carnium impoſitum. Hoc ſal miſtum cum melle, ac in modum vnguenti decoctum, fiſtulas, in corpore in facie, polypum pectoris vlcera, vel ſuppurationem cito maturat ac ſanat. Item contra frigiditatem intrinſecam, contra iſchiaſin, ac pleureſim valet; valet etiam contra vermes infantium manè acceptum, cõtra putrefactionem pulmonis, hepatis, fætorem, anhelitus, catharrum, ex quo plærunq; ſequitur apoplexia, hydrops, morbus gallicus, phthiſis cardiace, ſtomachi tumor: vtere cum theriaca bona contra acceptum venenum aliquod.

DE SALE BRANCÆ VRSINÆ.

SAL brancæ vrſinæ aceto diſſolutū contra tumores quoſuis, vt verrucas, varices callis excreſcētibus oſſibus vtiliter ſuperimponitur. Iunioribus quidem adhibeatur quouis tempore & pro cuiuſlibet indigentia. Callis vero ſiue excreſcentijs oſſium non niſi Luna decreſcente, pôſt Solis occaſum ſuperligatur.

DE SALE ANGELICÆ.

SAL angelicæ ſanguinē mirificè expurgat præcipue vero cerebrum, ſi in oleo fæniculi diſſolutum guttis viginti modo veſperi ac Luna decreſcente ſumatur, vſu per interualla ſæpè repetito.

DE SALE LIVISTICI, SEV LIGVSTICI.

SAL liuiſtici ſeu liguſtici veſicæ, renibus, ſtomacho malè ſdigerēti præſertim mulieribus & inteſtinis appropriatur. Arenūlas ex calculo veſicæ, & renum collectas re ſoluit, in veſicæ quidem calculo, ſi vmbilici in renum verò lumborum, quæ ſupra os ſacrum eſt regio inungatur & ſal denique ipſum aceto roſaceo, diſſolutum hauriatur de-

dehinc corpore ad ſudorem prouocandũ calidis tegumentis optime prætecto, præterea ſal iſte contra ictericiam, tuſſim ac morbum gallicum, calculum, febrẽ ardentem vſurpatur, tumorem colli gargariſando pellit, tempore peſtis non eſt inutilis, venenum acceptum aut bibitũ arcet, fluxum capitis extrahit, caputq; confortat. Hoc ſal cum melle roſaceo ſumptum caſum vuulæ curat, conſumit fluxum, ſolutum hoc ſal vel in cibo ac potu per aliquod tempus ſumptum carnem creſcere facit, Item ſcabiem, colicam paſſionem, viris ac mulieribus, porriginem, lentiginẽ, phthiriaſin, ſerpiginem, menſtrua mulierum curat ne grauiter decumbant. Item ſtranguriam.

Caſum vuulæ curat.

DE SALE PIMPINELLÆ. Steinpfeffer.

SAL pimpinellæ ſtomacho & inteſtinis omnibus amicum admodum eſt, & ſalubre. Eo enim vt decet probè parato, ſi quis tertio quoque menſe (ne aſſuetus ſtomachus, id pro alimẽto familiari arripiat) loco ſalis vulgaris per triduũ veſcatur, hocq; per totum vitæ tempus præſtet, tunc pro-

Pimpinellæ Germanorũ, ſiue ſaxifraga Gallorum.

culdubio ab hydrope phthiſi & apoplexia ſecurus erit, ſal iſtud expurgat ſanguinem, arterias hepar ac pulmonem aperit atque à febre hectica tuetur ſi in aqua ſcariolæ ſelectiori reſolutum circa regionem hepatis idq́; tempore nocturno maximè cum ſitis immodica puerperas vexet, epithematis modo adhibeatur. Senes & quicunq; frigidioris ſunt complectionis hoc ipſo ſale vti debent: contra ſudorem frigidum vtile eſt peſtemq́; expellit: vel peſtis tempore ſudorem mouet dolorem capitis ex frigiditate venientem, colicam paſſionem, aſcendentem matricem frigidam mulieribus, calculum renum ac veſicæ vertiginem, contracturam, dyſuriam tollit.

Pimpinella Gallor.

DE SALE PIMPINELLÆ NIGRÆ.

SAL pimpinellæ nigræ quæuis vlcera patentia atq; corroſione depaſcentia expurgat ſanatq́;, vermium in ijſdem & carnis putridæ generationem prohibet, fætoremq́; emendat.

DE

DE SALE DAVCI CRETICI VVLGO Behrwurtz.

SAL Dauci Cretici frequētius ſi hauriatur abortum, vel partum menſtruoſum, qualis vere moles eſt, efficaciter expellit.

DE SALE FÆNICVLI MONTANI.

SAL fæniculi montani vlceribus & ſinuoſis ſi inſpergatur eorum fætorē aut vermes & carnem putridam generare prohibet, ſed obſeruandum ex loco affecto plerumque ſolere ſanguinem elici, pondere duarum drachmarum: cum alumine in vino calente diſſolutum datur ad gargarizandum, ſtomachacen propulſat, & gingiuisruborē genuinum reſtituit, carnemque renaſci facit.

DE SALE FÆNICVLI VVLGARIS.

SAL fæniculi cum butyro in vnguētum redactum. Simili modo ſi adhibeatur, porrigines vlceroſas capitis & ſerpigines corporis exiccat & ſanat. Item menſtrua & vrinam prouocat, arquato conuenit.

DE

DE SALE CARVI.

Sal carui febribus cerebri, matricis, vasorum ſeminaliorum deſtinatur: per nares attractum ex aqua catharros mirifice educit, ex ſinapi verò, polypos & hæmorragiam nariũ ſanat, vlcera & abſceſſus matricis curat, ſal huius vino decocti vermes aurium gingiuarum nec non vlcerum putridorum profligat.

Eiuſdem in aqua reſoluti ablutio cum vnctione olei ictibus animalium venenatorum nec nõ apoſtematibus vuluæ aſperſione efficaciter medetur.

DE SALE PETROSELINI.

Sal petroſelini omnis generis tumores reſoluit. Ex vino itaq; ſi aſſidue ſumatur calculum vt veſicæ ita & renũ pellit, item ex vino ſi os colluatur pręſentaneum eſt ad ſtomachacen remedium: podagra, chiragra & iſchia affectis plurimum opitulatur. Tartarum enim & viſcoſitates cum incidit tum expellit ita vt morbo hoc affectis arenulas quaſdam albicantes ſeminum milij Solis coctorum, ſimilimas per cutem digitorum & pedum ipſe aliquando viderim.

DE

DE SALE CHÆREFOLII ALIAS GINGIDII.

SAL chærefolij aut gingidij omnis generis flatus dissipat, calculos rumpit & expellit, idq́; operatione leni ac miti, sed tamen excellenter penetrãte ob quam causam vsus eius in corporibus teneris, nõ solũ est innoxius, verũ etiam valde salubris: Deniq; cum aqua cardui benedicti si propinetur lumbricos teretes alui profligat, & tormina circum vmbilicum sedat.

DE SALE PINASTELLI HOC EST GERMANICE Harstra alijs vulgo Hirschwurtz.

reiiceda-
num dosi:

SAL istius herbæ mulieribus in partu vt crebro accidit ex nimia profusione sanguinis, vtpote spiritus & vitæ domicilium existentis deficientibus, ex vino generoso partim assidue potui datum, partim illitu frequenti circa venas temporum & nares adhibitũ, summopere conducit. Præterea matricem refrigeratam & humoribus viscosis oppletã calefacit, expurgat, partum etiam faciliorem reddit.

DE SALE VERBASCI.

SAL verbasci cum vino bibitum tussientibus item febricitantibus ex frigiditate & sto-

& ſtomacho conducit, mouet menſes mulierum, item contra peſtem ex frigiditate & podagram in aceto ſolutum valet. Item calidos morbos, aſthma ſanguinem contentum & ſuppurationem eius circa coſtas, ſi ſuperimponatur; curat, colicam paſſionem, tumorem colli gargarizando, clarificat viſum intromiſſa cum penna vnica gutta de aqua ſalis huius. Hoc cum melle roſato quaſi vnguentum decoctum valet contra vermem in digito vel alijs membris. Item ſolutum in aqua linteolo madefacto impoſitoq; tumidis & contractis cruribus aut venis, tumorem quemlibet depellit. Item ignem ſacrum eryſipelas & dolorem eius mitigat.

DE SALE VERONICÆ.

SAL veronicæ cum theriaca & vino maluatico acceptum, contra peſtem, ſi in oleum vel liquorem redigatur, vnge cum eo puſtulas, ſcabies, apoſtemata, fiſtulas morphæam, ad puſtulas & apoſtemata gallica in aceto roſaceo ſolutum valet, ſi ſæpe eo lauentur.

DE

DE SALE HERBÆ FORTIS.

SAL herbæ fortis cum vino bibitum ad morbum gallicum intrinſecum, ad febres autem calidas & ardentes manè acceptum cum melle roſaceo. Item ad putrefactionem oris & faucium inflammationes valet: Mouet vrinam mulieribus: qui habet vlceroſum collum aut gingiuas putrefactas gargarizet cum aqua illa melle roſato admixto. Eadem aqua puſtulas laua. Eadem aqua cum antimonio eſſenſificato miſta & hauſta valet contra morbum Hiſpanicum. *Sideritis eſt vt puto.*

DE SALE SALICARIÆ PVRPVREÆ.

SAL ſalicariæ purpureæ cum vino ſæpè hauſtum ieiune valet contra febres ac phreneſin. Item valet contra inſaniam colicam, contracturas membrorũ cum aqua fomentatis: contra febres peſtilentiales cum aceto mixtum. Item ictericiam curat cum aqua betoniæ ac fiſtulas.

DE SALE FVMARIÆ.

SAL fumarię ſoluatur in aqua, vt fiat gargariſmus, valet contra putrefactionem oris, eodem lauentur vlcera gallica.

DE

DE SALE GALYOPSIS AVT MELISSÆ SYLVESTRIS.

SAL galyopſis vel meliſſæ ſylueſtris manè acceptum cum aqua propria contra aſtma & cardiacum dolorem. Item in vino fiſtulis mammarū medetur: Item vrinam mouet mulieribus, partum promouet, tremorem membrorum ſanat.

Agrimonia.

DE SALE EVPATORII.

SAL Eupatorij cum melle roſato contra inflammationes coli vſurpatur, item cōtra pleureſim bibitum, & alia interna apoſtemata, internum calorem, febres ardentes. Item contra alcolam cum melle roſato: Item contra lumbricos peſtem, ſcabiē, porriginem, phthiriaſin valet. Cum tepida aqua ſalis huius ſuperimponendo aut lauando morſus rabidi canis ſanat: Item veſicis aut vlceroſis locis gallicis conducit. Item ambuſtis membris auxiliatur.

DE SALE CENTAVRII MAIORIS.

SAL centaurij maioris hydropicis ac peſtiferis morbis opitulatur: Item contra venenum: melancholicum ſanguinem; caducum, hebetudinem viſus & oculorum, mor-

morbum hungaricum, febrem calidam, ictericiam vſurpatur.

DE SALE PARIETARIÆ.

SAL parietariæ in liquorem redactus illitu ſacros ignes aduſta condilomata tumores inflationesq́; ſanat: cõtra calculum cum liquore oculorum cancri aqua artemiſiæ: contra colicam vt ſal camomillæ romanæ: cõtra omnes obſtructiones hepatis & lienis contra putredines vt ſal abſynthij & cichorei: contra flatus ventriculi inteſtinorum cum conſeruis & aquis competentibus.

DE SALE PENTAPHYLLI.

SAL pentaphylli contra morbos iecoris ac pulmonis, ac venena valet, fiſtulasq́; inſpergendo curat.

DE SALE ARISTOLOCHIÆ.

SAL Ariſtolochi venenis reſiſtit, ſingultibus, etiam horroribus, cõuulſionibus & laterum doloribus. Item lieni & aſthmaticis conuenit gargariſatum gingiuas & dentes abſtergit.

DE SALE VALERIANÆ.

SAL valerianæ menſes cit, vrinam mouet, laterúm dolori prodeſt.

DE SALE TORMENTILLÆ.

SAL tormentillæ vrinæ incontinentiam ſupprimit, menſesq; ſiſtit.

DE SALE PLANTAGINIS.

SAL plantaginis, vlceribus renum ac veſicæ in potu datur. Itẽ tertianis & quartanis febribus auxiliatur.

DE SALE PLANTAGINIS MINORIS.

SAL plantaginis minoris in febribus peſtilentialibus & cordis doloribus, Idem ad vlcera veſicæ ac renum cum bono vino adhibetur. Item contra melancholicam phantaſiam dolorẽ matricis & tumorem eius, item contra phreneſim & caducum; vulnera conſolidat intrinſeca & apoſtemata ex morbo gallico, vlceraq; antiqua: valet contra dolores capitis ex hungarico morbo ſæpius vſurpatum. Item contra putrefactionẽ oris & colli vel aſcolam cum melle roſato mixtum purgando vel gargarizando valet. Item cum aceto mixtum ambuſta extinguit.

DE SALE PLANTAGINIS MAIORIS.

SAL plantaginis maioris mundificat ſanguinẽ aduſtum, prodeſt cholericis. Item aſco-

ascolam, vlcera colli aut apostemata sanat, nimio hepatis calori medetur, vt & pulmonum vitijs, pesti ac febribus pestiferis, caduco apoplexiæ, pleuresi cæphalagiæ: mariscas arcet, paruulis verminantibus dato cum hydromele vertiginosis & in dolore capitis mane & noctu applicatur, nimirum panno lineo capiti circumposito, grauidis mulieribus, menses sistit: hæmopleicis vtile est, renesq; vlcerosos curat.

DE SALE PERSICARIÆ.

SAL persicariæ datur febricitantibus, & defectum pulmonis, hepatis ac lienis emendat cum aquis conuenientibus, Item pestilentiam colli ascolam tumorem, fætidum anhelitũ, tussim, calculum vesicæ, capitis æstum tollit. Item cum melle decoctũ in modum emplastri membrorum excrescentias, cõtusiones, collisiones, pleuresim sanat. Item in communi aqua solutũ si madefacto panniculo superimponatur tumidis pudendis ac bubonibus abluendo medetur. Eadem aqua si lauetur corpus serpigines pustulasq; morbi gallici arcet. Eadem vulnera verminantia purgat in erysipelate cum aqua rosarum: in igne sacro vel estiomeno cum aqua rosarum & cam-

phora; in suffocatione matricis cum aqua plantaginis vel seseli betoniæ: in colica cũ aqua camomillæ & pulueris cumini ʒ j. intrinsecus calores extinguit cum aqua solatri hortensis (Nachtschatten) aut succo. Eadem fomentata cõtracturas membrorum adiuuat. Eadem quoq; equis & pecudibus valdè vtilis in tumoribus, fracturis ac luxationibus crurũ, præsertim calidè superimponendo, fouendoq́; continuè donec restituantur. Eadem aqua si caput abluatur impedit defluuium capillorum sistit catarrum, impetiginẽ arcet. Glycirrhicæ succus in hac aqua resolutus, vel radicis decoctũ vel rosarum melle mixtum ac haustum tumorẽ colli aufert, pectoris angustijs & cordis; item asthmaticis conducit, contra calculum. Item contra dysenteriam cum dianiso ac alijs valet.

DE SALE HELLEBORI.

SAL hellebori solutũ in vino aut aliquo liquore conuenienti educit humorem, epilepticum, comitialem caducum apoplecticum, podagricum aliosq́; prauos humores & malignos de matrice & alijs locis potenter iuuat.

DE SALE SYMPHITI.

SAL ſymphiti mouet menſes, morbum gallicum, vermesq́; expellit, calorẽ hepatis, ictericiam ac peſtem curat, dyſentericis ac hæmoptoicis prodeſt fiat gargariſmus ad colli apoſtemata miſto hoc ſale cũ melle, vngantur cum penna vlcera.

DE SALE ASARI.

SAL aſari ſumptũ in aqua veronicæ contra phthiſin, hydropiſin ac febres frigidas valet. Podagricis ſuperpoſito linteolo tepido vtile eſt, phthiriaſin curat. Sal iſte cum aqua fœniculi hauſtus hæmoptoicis prodeſt. Si in aqua ſoluatur & per nares attrahatur cholerã pellit. Item gargariſmum ad palatum & vitia colli præbet.

DE SALE BORRAGINIS.

SAL borraginis calculum renum ac veſicæ expellit, melancholiã, mariſcas, puſtulas, fiſtulas, vlcera curat.

DE SALE BVGLOSSÆ.

SAL bugloſſæ valet ad podagram, intrinſecus & extrinſecus, item ſumptus in vino matricis incommoda emendat: tuſſim, cardiacam, vlcera colli, gargarizando.

DE SALE BENEDICTÆ CARIOPHYLLATÆ.

Sal benedictæ cariophyllatæ phrenesin, icterum curat, hydropicis conducit, vertiginem & melancholiam pellit, generat bonam memoriã, ſanguinem mundificat. Contra apoplexiam, tumorem oris & putrefactionem cum melle roſato mixtum, vngendo ſanat.

DE SALE BVRSÆ PASTORIS.

Sal burſæ paſtoris prodeſt calidis & ſiccis complexionibus, ijſq; hominibus qui non poſſunt mingere habentq́; vrinam rubeam, vel ſanguinem mingunt habentq́; apoſtema, morbum gallicum peſtemq́;: menſes ſiſtit mulieribus, febres calidas vel æſtuantes pulmones, hepar curat; dyſentericis ac hæmoptoicis prodeſt, ambuſta extinguit, & apoſtemata tumidosq́; ac æſtuantes pedes ſcabiem ſquamoſam ac ſiccam emendat, venenum ex morſibus venenatorum animalium, vt ſerpentum, viperarum extrahit.

DE SALE CENTINODII.

Sal centinodij aſthmaticis, hæmoptoicis, dyſentericis, ictericis ac febricitantibus

bus prodeſt, ex frigiditate laborantibus, menſes ſiſtit, dolorem ſtomachi ex frigiditate ab humoribus ſuperfluis lenit, calculum ac vermes pellit: Sal iſte in vino ſolutus putrefactionem oris emendat, vulnera conſolidat, in aceto ſolutus valet contra eryſipelam, & ambuſta, tumoremq́; teſticulorum ſedat. Sal commune prodeſt ſenibus catharroſis, & ſtomachū phlegmaticum habentibus. Item febres frigidosq́; vapores aſcendentes emendat, cor confortat; Item contra colicam paſſionem valet; item apoplecticis, melancholicis, aſthmaticis ac tuſſiētibus etiam peſtis tempore vtile, confortat cerebrum ac ſtomachū, vrinam ventoſitatem expellit.

DE SALE EVPHRAGIÆ.

SAL euphragiæ valet contra morbum caducum, hepar calidum refrigerat, ictericis & ſcabioſis prodeſt, fiat gargariſmus ex eo contra dolorem dentium & odontalgiam orisq; apoſtemata; item ſerpigini & oculis lacrymantibus applicatur; item ambuſtis ab igne membris conducit,

DE SALE ARBORVM QVARVNDAM AC VIRIBVS EIVS.

DE SALE EBVLI.

SAL ebuli hydropem & febrem quotidianam curat. Sumptum cum propria aqua breui hydropicos curat.

DE SALE SAMBVCI.

SAL ſambuci hydropicis medetur.

DE SALE FRAXINI.

SAL fraxini hauſtum cum propria aqua lienoſis medetur, venenis reſiſtit: peſti quoq; modo in aqua carduibenedicti administretur doſis ℈ j ad ij.

DE SALE VITIS VINIFERÆ.

SAL vitis viniferæ valet tempore peſtis, eſt diaphoreticum: quoddam lixiuium eius per ſe bibitum ſudorem prouocat.

SAL TALI SVILLI.

POTVS inflammationibus torminibusq; longis medetur.

SAL CORNV CERVI.

PRODEST dyſentericis, excreantibus ſanguinem, cæliacis, regio morbo, veſicæ doloribus cum traga, fæminis ſtuxione vuluæ laborantibus cum liquore huic rei accommodato, vlceribus oculorũ medetur,

tur, dentes expurgat, addito aceto ſanguinis eruptiones cohibet.

FÆX ACETI.

TVMORES per ſe & cum myrto cohibet ventris, ſtomachi fluxiones illita ſiſtit; muliebre profluuium, imò ventri aut genitalibus impoſita mitigat: pannos diſcutit nondũ exulceratos: tubercula mammas rugentes, ſuiq; tactis impatiẽtes, cum aceto peruncta extinguit: cremata verò vngues ſcabies cum reſina aufert: tingit capillos flore ruffo: elota oculorum medicamentis admiſcetur & caligines eadem abſtergit.

DE SALE LIGNI QVERCINI.

SAL quercini reſtringit ſanguinẽ & fluxum narium, & pro canterio faciendo.

DE SALE BVXI.

SAL buxi Hiſpanicæ lui reſiſtit, loco ſalis guaiaci ſumi poteſt.

DE SALE GVAIACI.

SAL ligni guaiaci, venereum humorem educit. Lignum hoc per chemiam in aquam oleum & ſalem redigitur, quod chemiæ ſtudioſi Mercur. Sulphur & ſalem nominant: quidam multo citius hac præpa-

ratione à venerea lue curantur: Andernacus & alij medici hauſerunt ex libris Theophraſti Paracelſi, vbi ſcribit de correctione ligni guaiaci ac præparatione eius, docetque ex ligno hoc liquorem gummi & alcali facere cum quibus lues illa venerea melius quã cum eius decoctione vel brodio curatur vt mos eſt apud plurimos: Eodem modo etiam buxus eſt præparanda ad veneream luem curandam, nec ſymptoma vllum metuendum aut periculum aliud, vel ex decocto & methodo eiuſdem: ſic etiam pinus præparari poteſt, ad morbum illum Hiſpanicum. Item fraxinus & viſcus, alcali eius vſurpatur, ad euacuationem fluxus hepatici, podagrici, & gallici cum puſtulis ſuis, quibus expellendis regimen nullum obſeruatur, vt ferant famem, ſed cum bono vino ac cibo, ſaleq; alendi ſunt ægroti, liquor guaiacinus eſt potus eius, gummi guaiacinum eſt vnguentum quoddam ad puſtulas.

DE SALE LAPIDIS REPERTI IN SPONGIIS.

SAL lapidis reperti in ſpongijs, cum vino potus calculum, qui in veſica eſt rumpit.

SALIS GEMMÆ PRÆPARATIO CONTRA HYDROPISIM & icterum.

℞. ſalis gemmæ ſucci Titymati, id eſt, eſulæ minoris an. ℥ j. gummi ex ceraſis, ad pondus omnium fiat bolus & reuerberari ſinas in tertio gradu per duas horas, & extrahe alcali: doſis eſt à g̃ viij. vſq; ad xij. loco diagridij throciſcos alhãdal ſumere poteris: Additio. huius accipe ſalis gemmæ ℈ v. Reboli, id eſt, veræ mumiæ liquoris, centaureæ an. ℈ iiij. miſceantur; doſis eſt à granis quatuor vſq; in xij. in ouo ſumpta, eiuſdem præparatio in eiuſdem morbis. Huius accipe ſalis gemmæ ℥ j. ſucci cataputiæ ℥ ij. farinę tritici ad pondus omnium fiat inde panis optime coctus de quo detur ʒ j. ad ʒ ij.

DE SALE EX TALIS BOVM VEL PORCORVM.

SAL iſte bibitus cæliacos adiuuat, mixtum cum melle ventris lumbricos necat. Item cum oximeli cõtra morbum lienis valet.

DE SALE CORNV CERVI.

SAL cornu cerui prodeſt cæliacis ac dyſentericis.

DE

DE SALE CERVINI SANGVINIS.

SAL ceruini ſanguinis curat morbum articularem, podagram ac chiragrã & gonagram.

DE SALE EX CORNV CAPRARVM.

SAL iſte dyſentericis adhibetur.

DE SALE HIRCINO ET SANGVINE EIVS.

SAL ex ſanguine hirci morbo articulari chiragræ, gonagrę ac podagrę medetur. Tantum de ſalibus ex herbis, lignis, lapidibus & animalibus pręparatis dictum modo ſufficiat cuius vſus perantiquus eſt: Nam ante an. 1500. catharetica ſalia in vſu apud græcos fuerunt: Et Aëtius aniſi ſalis mentionem facit: Galenus de ſimplicibus medendi facultatibus lib. 2. de ſale verba faciens, talia refert: Sal, inquit, vſtum digerit quidem potentius quam vſtionis expers: quanto ſcilicet ſubtilius ipſum corpus accepta ab igne facultate redditur: Quũ autem eodem lib. ſcribat quæ tenuium ſunt partium plus habeãt efficaciæ, licet parum ſortita fuerint facultatem, nimirum quod melius penetrent, præſertim ad fæces & tarta-

Galenus quid de ſale ſentit.

tartareum humorem exoluendum. Nam calcinatione ſal rerum extrahitur. Sal autem ſale ſolo reſolui poteſt ſi bene intelligas, atq; ita contraria nõ contrarijs verum ſimilia ſimilibus curari ſcias: & quamuis etiam ex vrinis puerorum, ex animalibus & antiquis calceis ſal fieri, & abſq; periculo vſurpari poſſit, tum ad externam tum internã medicinam: tamẽ propter eius abominationem vſum prætermittere volo. Vltimo hoc notes quo magis ſalia ſoluantur, filtrantur purificantur, eo plus de ſuo fætore amittere & plus virium acquirere. *Similia ſimilibus curari.*

CONCLVSIO TOTIVS OPERIS.

SALIA *ſunt multiplicia quorum quædã ſunt mineralia & fixa, & quædam ſunt vegetabilia fixa, quædam ſunt animalia fixa, ſed ipſorum ſpecierum ſalium tam vegetabilium & mineralium inueniũtur fixa (vt inferius patebit.) Fixa mineralia ſunt ſal panis, quod extrahitur à mari vel aquis puteorum. Inde ſal Gemmæ, quod eſt clarius omnibus & tranſparens vt cryſtallus. & eſt melior ſupradictis, & ſunt duæ ſpecies, quarũ vna eſt cryſtallina, altera vero rubea diaphana: naſcitur in mineris & locis ſulphureis, habens*

ſub-

ſubſtantiã diuerſam per lapides magnos & paruos: & inuenitur præſertim in Hiſpania loco dicto Cardons: etiam in Vngaria: vegetabilia etiam ſunt fixa & non fixa, quæ ex cineribus arborum & herbarum fiunt ex capitellis fortiſsimis, & aqua ab eis euaporata, remanet ſal in fundo vaſis, & ſecundum cineris complexionem remanet ſal fixum, vel non fixum: experientia te docebit. Vnum tibi dico, quod ſal alcali eſt omnibus ſalibus dignior, præſertim vegetabilibus, & eſt oleum fixum, quod ſiccitas ignis congelauit. Sunt aliqui, qui ſal alcali de ſoda faciunt & dicunt fixum eſſe, & fixat. Ideo cor tuum in ſale alcali pone, etenim eſt ſecretum præſtantiſsimum. Quandoquidem omne fixum in fixo, vertitur in naturam fixi. Deus in æternum ex creaturis in creaturis per creaturas benedictus ſit, Amen.

FINIS DE SALIBVS.

B. G. P. à Portu.

AD FIDELES ET PIOS MEDICOS.

MEMINI (viri doctiſſimi) me plures medicorum eruditorum libros euoluiſſe, in quibus quod ſæpè miratus ſum, nullã ſummi rerum opificis mentionem inueni, multo minus auxilij diuini inuocationẽ antequam ægrotis ſuis medicamenta exhiberent. Cum tamen certò certius ſit Me-

ſit Medici pietatẽ interdum plura prę ſtare quàm admirandã multorum ſcientiam, propterea cum corporalis infirmitas nonnunquam ex peccato proueniat, Medicorum officium erat vt cum ad infirmos vocarentur, ipſos ante omnia monere, & inducere vt animarũ medicos adhiberent, vt poſtquã fuiſſet infirmo de ſpirituali ſalute prouiſum ad corporale medicinę remediũ ſalubrius procederetur. Hanc viam laudabilẽ tres ſaltem quod ſciam præſtantiſſimi Medici ingreſſi, ſumma cum laude artẽ ſuam exercuerũt, Arnaldum puto, Gordonium & Raymundũ Lullium in arte operatiua. Hi ſæpius ægrotos ſuos viſitando eos ad reſipiſcentiam hortabãtur & implorato prius diuini numinis auxilio ſummã Dei benedictionem in medendo experti ſunt.

Raymundo ſequens formula precandi fuit familiaris, quam huc aſſcribere placuit, & quę omnes veros Medicos ſui officij admonere debet.

PRECATIO RAYMVNDI LVLLI ANTE MEDICINArum exhibitionem.

DOmine Ieſu Chriſte qui es omniũ vera ſalus, Domine tu es qui omnia in bonitate & ſapiẽtia tua valde bona creaſti, ſine te nihil ſcio boni in ſeculo: Quare Domine Ieſu Chriſte maieſtatem tuam ſuppliciter adoro, quia ſcio & firmiter credo, nihil boni eſſe abſque tua bonitate. Nihil magni abſque tua magnitudine, neque durans abſque tua duratione, neque potens ſine tua poteſtate. Neque ſapiens ſine tua ſapientia, neque diligens ſine tuo amore,

neq;

neq; virtuosum, sine tua virtute, neq; verum sine tua veritate, neq; gloriosum sine tua gloria, neq; iustum sine tua iustitia: scio etiam quod tu hominem mirabiliter creasti, mirabilius reformasti, qui medicinam ad reparandam sanitatem humanorum corporum dedisti: da benedictionem isti medicinæ, vt omnes virtutes quas in principio posuisti in ea ad finem perducatur: vt in corpore quod introierit sanitatem mentis & corporis inducere mereatur, per Dominum Iesum Christum filium tuum, Amen.

CRESCIT AGITATA VIRTVS.

Hunc librum ex liberalitate d. Ioannis Maiersii cognati et fratris, intimi iure tenet
CONRADVS FISCHER
Ratisbonensis. 29 Iul. 96

